

32
'69

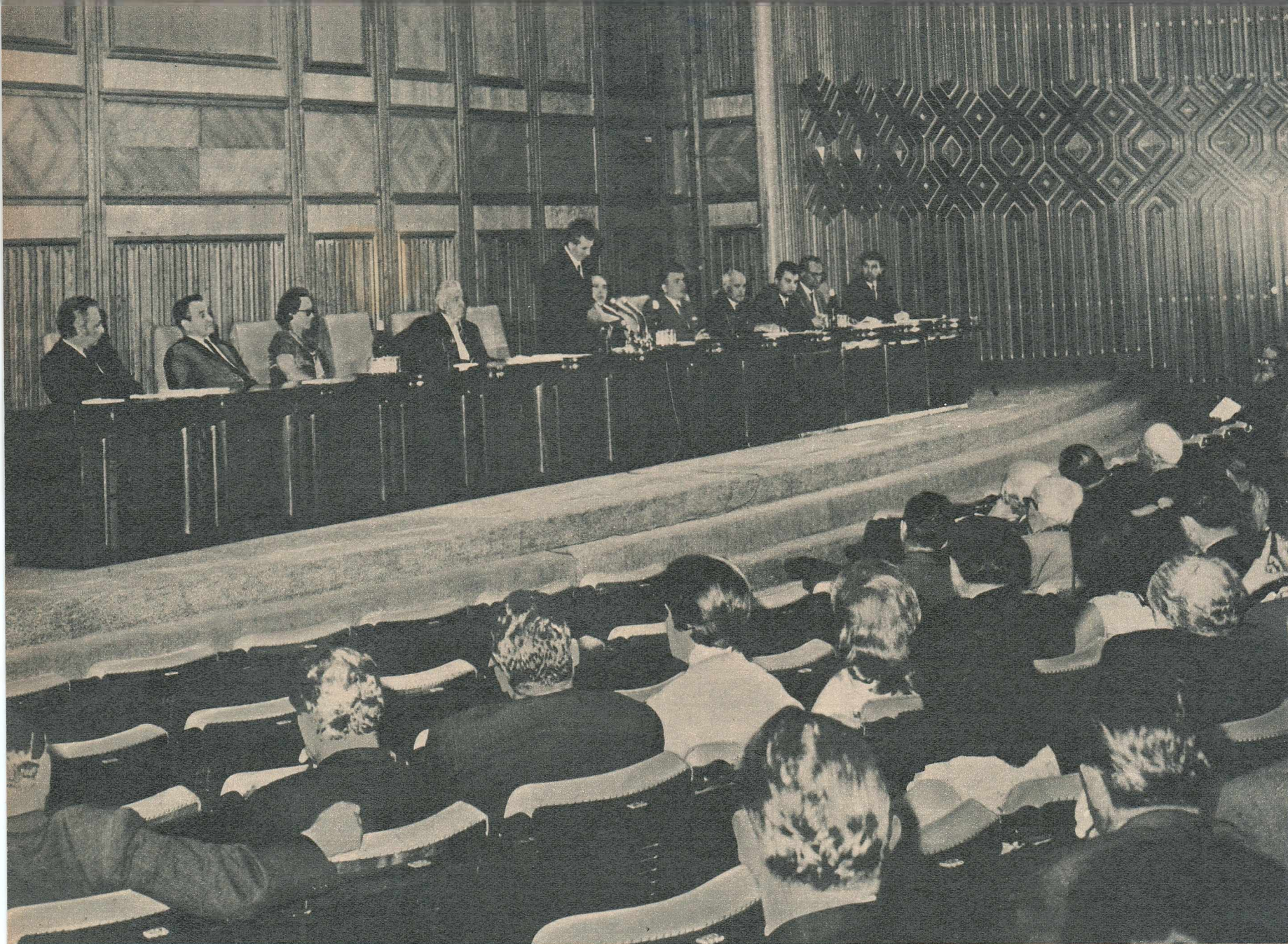
FLACĂRA

ANUL XVIII
NR. 740
2 AUGUST 1969

CEAUSESCU

TRĂIASCĂ NICOLAE CEAUSESCU
CEL MAI IUBIT FIU AL POPORULUI

TRĂIASCĂ
AL X-LEA
CONGRESUL P.C.R.

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, la 28 iulie a avut loc Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. Tovarășul Dumitru Petrescu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, a prezentat, la primul punct al ordinii de zi, o informare în legătură cu desfășurarea dezbaterilor în adunările organizate de Frontul Unității Socialiste a Tezelor Comitetului Central și a proiectului de Directive pentru cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român.

În continuare, numeroși vorbitori, în numele organizațiilor pe care le reprezintă, au dat o înaltă apreciere activităților desfășurate de partidul nostru, de Comitetul Central în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru soluționarea problemelor complexe pe care le ridică evoluția societății noastre, pentru pro-

movarea neabătută a intereselor poporului român, a cauzei păcii și socialismului în lume.

În același timp, vorbitorii și-au exprimat totala adeviere față de documentele celui de-al X-lea Congres, hotărârea lor de a participa, alături de întregul popor, la traducerea în viață a sarcinilor ce vor fi stabilite de Congres.

Plenara a adoptat hotărârea prin care Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste aprobă în unanimitate documentele pregătite de Congresul al X-lea al P.C.R., însușindu-și și susținând propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, să fie reales în funcția de secretar general al Comitetului Central al P.C.R. Într-o atmosferă entuziastă a luat cuvântul tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui cuvântare a fost subliniată cu vii și puternice aplauze.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-LEA

- TELEGRAME -

Din întreaga țară sosesc vești despre felul cum oamenii muncii întâmpină cel de-al X-lea Congres al P.C.R. și a 25-a aniversare a eliberării patriei. Din scrisorile sosite la redacție spicuiem:

— Planul producției pe șapte luni a fost îndeplinit cu cinci zile înainte de termen pe ansamblul industriei județului Brașov. În acest fel s-a realizat în plus o producție estimată la circa 300 milioane lei.

— Muncitorii, inginerii și tehnicienii colectivelor întreprinderilor din județul Hunedoara și-au realizat planul pe șapte luni înainte de termen. Până la 1 august s-au realizat peste plan: 3 100 tone minereu de

fier, 25 000 tone de fontă, 18 200 tone oțel, 5 850 tone laminate finite pline, 1 500 mc cherestea, aproape 8 000 mp placaj de marmură.

— În această săptămână, întreprinderile județului Buzău și-au îndeplinit planul producției pe șapte luni și toate angajamentele care și le-au luat în cinstea Congresului. Ele au realizat produse în valoare de 30 milioane lei, sumă care întrece cu 6 milioane angajamentele luate.

— Până în prezent, pe șantierul Hidrocentralei sistemului de navigație Porțile de Fier s-au montat în plus peste 400 tone echipamente hidromecanice, iar în cursul acestei săptămâni, spre ecluză de pe malul românesc au fost dirijate primele cantități de apă.

— În aceste zile, în cadrul Combi-

natului siderurgic de la Hunedoara a fost inclusă în procesul de producție o nouă hală industrială de circa 10 700 mp. O dată cu aceasta s-a creat posibilitatea sporirii capacității de producție a laminorului cu 75 000 tone laminate pe an.

— A intrat în exploatare noua mină de cărbuni de la Mesteacăna a Întreprinderii miniere Tebea. Primele patru abataje-cameră în care a început extracția dau zilnic peste 200 tone cărbune.

— La începutul acestei săptămâni, zece întreprinderi industriale din județul Constanța au raportat îndeplinirea înainte de termen a planului de producție pe șapte luni. Printre ele se numără Combinatul industrial de morărit și panificație, fabrica de uleiuri vegetale «Argus».

minerii, la posturi

Minerii acestei țări sînt fericiți că pot raporta la jumătatea acestui an jubiliar îndeplinirea cu cinste a sarcinilor ce le revin.

Un succes deosebit îl constituie faptul că sînt asigurate toate condițiile pentru punerea în funcțiune a noilor obiective de extracție. Astfel, au fost date în funcțiune la timp și, în unele cazuri, cu 3 luni înainte de termen un număr de 15 obiective, care permit creșterea capacităților anuale de extracție cu 1 150 000 tone cărbune, 560 000 tone minereuri aurifere, cuprifere și neferoase și circa 700 000 tone minereuri de fier și nemetalifere.

Ca urmare a preocupărilor susținute pentru scurtarea termenelor de pupere în funcțiune, pentru folosirea cât mai eficientă a capacităților de producție, pentru perfecționarea tehnologiilor de extracție și preparare și justa utilizare a timpului de lucru și a forței de muncă, a fost posibil ca în prima jumătate a acestui an să se realizeze un plus de producție de 3,5 la sută, în special prin creșterea productivității muncii.

În urma influențelor favorabile arătate mai sus și a reducerii consumurilor de materiale și energie, economiile pe primele 6 luni însumează aproximativ 30 milioane lei, față de 6 milioane lei cît reprezintă angajamentul pentru aceeași perioadă.

frumusețea orașului

*Interviu cu tov. ing. Petre DĂESCU
prim-vicepreședinte
al Consiliului popular
al sectorului 5 - București*

— Se pare că frumusețea unui oraș nu apare de la sine...

— Toată lumea știe că frumusețea urbană implică o muncă stăruitoare, organizată și permanentă. Dar ca să nu rămânem în sfera aserțiunilor generale, am să vă dau câteva exemple concrete din activitatea, în această privință, a Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 5.

Doar în perioada de la începutul anului 1969 și pînă azi în acest sector s-au modernizat și asfaltat un număr important de străzi, toate însumînd o suprafață de 65 000 mp. Pe 81 de străzi s-au executat reparații curente în valoare de peste 2 600 000 lei. Valoarea totală a lucrărilor privind întreținerea și repararea drumurilor publice se cifrează la suma de 8 milioane lei, urmînd ca, în final, prin acțiunile patriotice organizate să se obțină economii de circa 5 milioane lei. În aceste acțiuni, un aport substanțial l-au adus cetățenii din circumscripțiile 1, 35, 87, 134, 136, 148, 143 și 146. Numai cetățenii din circa 134 au prestat 6 000 ore muncă patriotică. În ceea ce privește amenajarea de noi spații verzi, s-a realizat pînă în prezent o suprafață de 90 094 mp și totodată economii în valoare de peste un milion lei. La aceste lucrări, un merit deosebit îl are organizația de tineret din sector.

— Ne-ați spus lucruri îmbucurătoare despre ce a fost. Ne-ar interesa și ce va fi. Cu alte cuvinte, ceva despre viitor.

— Comitetul executiv s-a angajat să întîmpine cel de-al X-lea Congres al

(Continuare în pag. 4)

Televiziunea română va fi înzestrată cu un nou și modern centru, dotat cu aparatură și instalații moderne. Recent au fost date în funcțiune unele studiouri, laboratoare și săli de lucru.

În proiectul de Directive se prevede că «îmbunătățirea condițiilor de locuit va constitui un obiectiv principal în cadrul măsurilor de ridicare a nivelului de trai. De asemenea, se va desfășura în continuare acțiunea de sistematizare a localităților urbane și va fi îmbunătățită dotarea tehnico-edilitară a orașelor». Tg. Mureș, ca toate orașele din țară, își schimbă necontenit aspectul. Imaginea de față demonstrează acest lucru.

un comerț pe măsura cerințelor contemporane

Alături de toți oamenii muncii din țara noastră, lucrătorii din comerț au participat și ei intens la dezbaterile largă, cu adevărat democratică, a documentelor pentru Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, care a prilejuit o reexaminare aprofundată a situației actuale și a perspectivei proprii fiecărei ramuri a economiei naționale.

Documentele Congresului al X-lea trasează un program concret, precis și realist și în ce privește rolul ce revine comerțului interior în perioada 1971-1975. Realizarea sarcinilor de desfaceri fixate pentru primii trei ani ai cincinalului actual creează premisele unei sporiri cu 30-35% a desfacerilor de mărfuri în cincinalul viitor, asigurîndu-se o mai bună aprovizionare a populației cu produse de bază pentru alimentație, îmbrăcăminte și încălțăminte, precum și cu produse de folosință îndelungată.

Îndeplinirea sarcinilor curente și a celor legate de vehicularea importantelor cantități de mărfuri ce vor fi puse la dispoziția populației în perioada 1971-1975 impune luarea unor măsuri ample și variate în direcția adaptării structurii fondului de mărfuri la cererea populației, prin studierea temeinică a tendințelor consumului. Lărgirea și modernizarea în continuare a rețelei comerciale vor trebui să aibă în vedere specificul fiecărui sector comercial. Pentru magazinele alimentare se va urmări apropierea în cât mai mare măsură posibilă de consumatori; pentru mărfurile nealimentare se va urmări concentrarea ofertei în centrele și arterele comerciale ale orașelor, precum și în unități pe suprafețe mari. Politica de investiții a comerțului va fi orientată în conformitate cu aceste obiective și cu imperativul reducerii la maximum a cheltuielilor neeconomice, precum și cu cel al reducerii ciclului aprovizionare-desfacere.

Îndeplinind sarcinile trasate de partid în ce privește ridicarea calificării profesionale a lucrătorilor din comerț, extinderea formelor moderne de vânzare, aplicarea principiilor organizării științifice a muncii, vom crea un climat de respect față de cerințele și preferințele cumpărătorilor, vom îmbunătăți nivelul servirii populației cu mărfuri de tot felul.

Gheorghe CAZAN
adjunct al ministrului
comerțului interior

Minerii sînt hotărîți ca printr-o preocupare continuă și neobosită să valorifice cît mai eficient baza de materii prime existente la noi în țară, iar prin realizarea exemplară a sarcinilor ce le revin în continuare să susțină cu entuziasm programul luminos de dezvoltare a României socialiste, pe care-l va adopta Congresul al X-lea.

Ing. V. GÎRJOABĂ
secretar general la Ministerul Minelor

REPORTAJ DE ȘAPTE ZILE

(Urmare din pag. 3)

P.C.R. și cea de-a 25-a aniversare a eliberării patriei cu realizări noi și însemnate și pe linia gospodăresc-edilitară. Alături de realizarea a 80% din volumul planului anual de gospodărie, balastarea a 35 de străzi, executarea trotuarelor pe Șoseaua Olteniței, sistematizarea și executarea zonelor verzi în Berceni-Sud, II, în angajamentele Comitetului executiv al sectorului 5 se înscrie și amenajarea unei noi piețe comerciale la intersecția Nițu Vasile—Șoseaua Berceni—Șoseaua Olteniței, care va asigura o bună aprovizionare a populației din aceste noi cartiere.

— Așa stînd lucrurile, revista noastră vă urează spor la lucru.

I. NICOLAIE

vară academică la vălenii de munte

În contextul unei puternice efervescențe, viața culturală înscrie în calendarul manifestărilor de adînci semnificații deschiderea, la 11 august, a cursurilor Universității populare de vară «Nicolae Iorga» de la Vălenii de Munte.

În pitorescul și molcomul orășel de la poalele subcarpaților munteni, verbul fascinant al învățatului și ardentului patriot a răsunat ani de-a rîndul, începînd cu acea memorabilă prelegere inaugurală din 2 iulie 1908, cînd Nicolae Iorga a vorbit primilor cursanți despre originea poporului român.

În două rînduri, activitatea ei a fost

în chip brutal întreruptă. În perioada primului război mondial, suspendarea a fost vremelnică, dar în ajunul celui de-al doilea ea s-a stins o dată cu tragica moarte a celui care i-a dat viață și a susținut-o timp de 25 de ani fără întrerupere.

Redeschisă în 1968, la aniversarea a șase decenii de la înființare, ctitoria de la Vălenii de Munte beneficiază de noile condiții asigurate de socialism tuturor formelor de răspîndire a culturii în mase. Rețeaua celor 64 de universități populare care funcționează în întreaga țară a înregistrat anul acesta cel mai mare număr de cursanți: peste 45 000.

În acest ansamblu, Universitatea populară «Nicolae Iorga» este chemată să ocupe un loc special, ca o școală de scurtă durată — în timpul vacanței — pentru propagatorii de cultură, chemați să-și

completeze cunoștințele generale la cursuri și prelegeri selecționate după criteriul actualității, al necesității și valorii. La ediția 1969 a cursurilor, peste 40 de personalități de vază ale vieții noastre științifice și culturale vor susține prelegerile, simpoziioanele și dezbaterile programate pe durata cursurilor pînă la 20 august.

Cursurile, întîlnirile cu scriitori și artiști, spectacolele muzical-coregrafice de teatru și cinematograf, excursiile — care continuă și ele o tradiție statornicită de N. Iorga — vor contribui la antrenarea de noi detașamente de intelectuali, capabili să se dedice nobilei misiuni de ridicare continuă a maselor spre cultură, în spiritul ideilor generoase ale umanismului socialist.

S. MAXIMILIAN

Încă puțin și terenurile C.A.P.-Poclușa de Barcău, județul Bihor, de pe care s-a strîns recolta, se vor înnegri în întregime de brazda răscolită adînc de tractoare.

F 03

Ne-am adresat inginerului Vrăbieș Elena de la întreprinderea textilă «Dacia», pentru a afla cu ce realizări întîmpină colectivul întreprinderii cel de-al X-lea Congres al P.C.R.

— Tovarășe inginer, în ce măsură v-ați îndeplinit angajamentele luate în cîntea Congresului?

— Vă putem spune că, datorită efortului unanim al tuturor membrilor colectivului nostru, am realizat pînă în prezent angajamentele anuale la indicatorii principali, adică 80% la valoarea producției globale și tot 80% din valoarea producției-marfă vîndute și încasate. De asemeni, angajamentul nostru pe întreg anul privind sporirea productivității muncii a fost îndeplinit, pînă în prezent, în proporție de peste 60 la sută.

— Cum se concretizează, sau mai bine zis se transcriu, acești indicatori în produsele pe care le fabricați?

— Vă voi da cîteva exemple. De pildă, angajamentul nostru la producția fizică de fire tip bumbac a fost depășit cu mult, deoarece s-a realizat încă din iulie 93% din angajamentul anual.

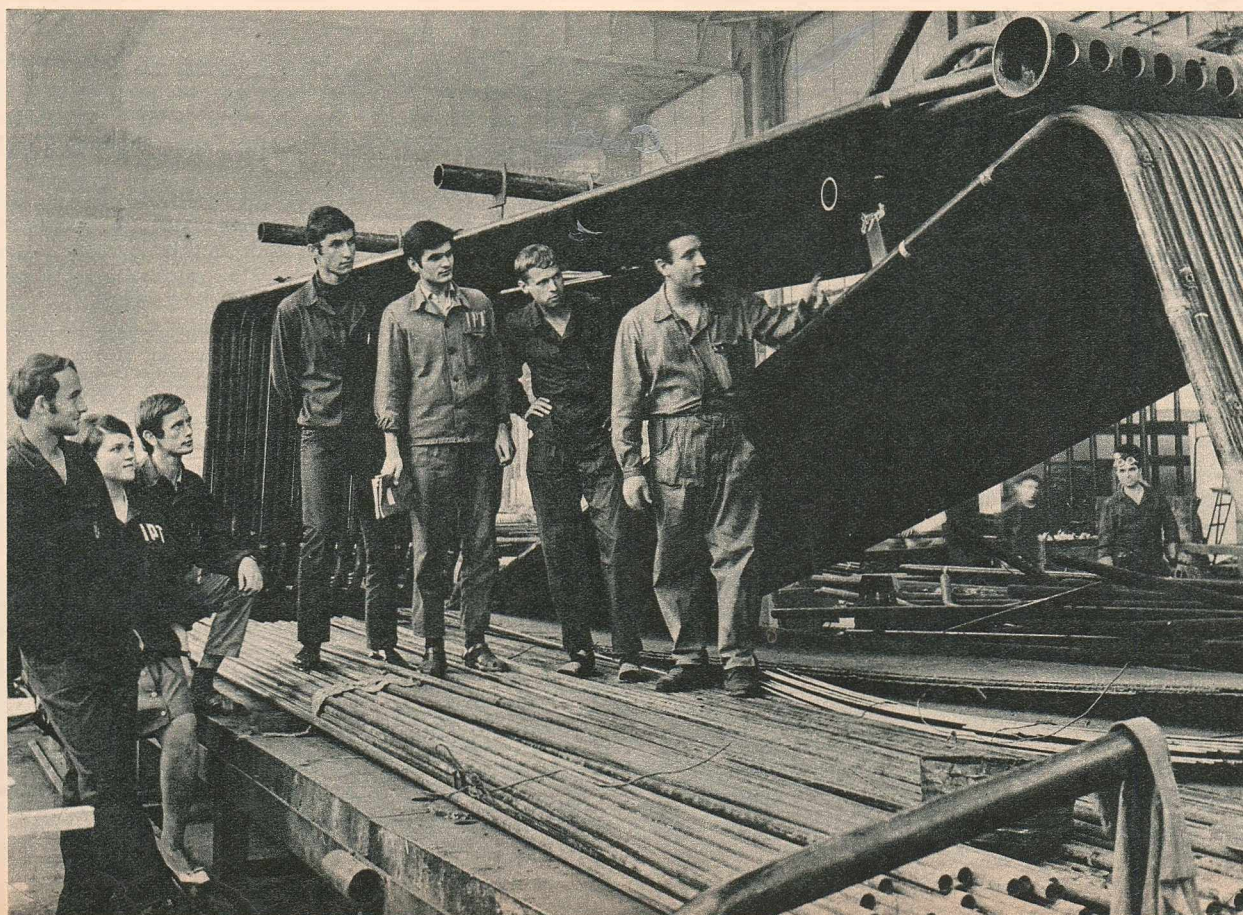
— Cum se reflectă aceste realizări din punct de vedere financiar?

— Depășirile de plan au fost determinate în primul rînd de creșterea eficienței economice și vor avea ca urmare, pînă la Congres, îndeplinirea angajamentului anual de beneficiu în proporție de 80%, ca o consecință a unor importante economii pe care le realizăm la prețul de cost.

— Dar în varietatea produselor?

— În cîntea Congresului al X-lea al P.C.R. am creat noi țesături din bumbac și fibre poliesterice pentru îmbrăcăminte pentru femei și bărbați. De pildă, am produs o nouă țesătură pentru impermeabile, «Andrei», alte două tipuri — pentru rochii imprimate. De altfel, la articolele existente s-a mărit gama de desene și poziții coloristice cu 110, ceea ce ridică totalul pozițiilor coloristice la 440. S-a mărit nu numai gama de poziții și culori, ci și formatele cu diferite destinații de întrebuintare. S-au creat și produse fețe de masă imprimate și batiste, bazate pe motive folclorice, din care o parte le vom prezenta la E.R.E.N. '69.

Alexandra ILIESCU

▲ Într-un singur an invențiile și inovațiile realizate și aplicate în industria ușoară au adus economiei naționale beneficii de peste 80 milioane lei. O parte dintre aceste valoroase invenții au fost expuse recent în expoziția deschisă de către Ministerul Industriei Ușoare.

◀ Studenții Facultății de mașini tehnice din Timișoara fac în acest an practică la uzinele «Vulcan» din Capitală.

«În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, dezvoltarea economiei depinde într-o măsură tot mai mare de ridicarea potențialului științific și tehnologic, de capacitatea de a introduce în practica economică și socială cuceririle științei și tehnicii».

Proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R.

Din momentul în care s-a stabilit că revoluția tehnico-științifică influențează fundamental viitorul vieții noastre materiale, sîntem obligați să ne întoarcem cu toții privirea spre tehnică și știință, sîntem obligați să pășim spre ele, independent de specificul muncii sociale pe care o realizăm individual, indiferent de meseria fiecăruia dintre noi. Nu înseamnă nimic altceva decît a ne familiariza de azi cu viitorul, de a ține pasul cu vremea, de a ieși în întîmpinarea unor realități care — legic — vor pătrunde în cotidianul nostru.

Revoluție tehnico-științifică, automatizare, calcul electronic, cibernetică — sînt doar cîteva dintre componentele noului vocabular al omului contemporan.

Proiectul de Directive face ca niște neologisme — adică niște noțiuni, niște cuvinte nu demult născute — să devină general interesante, să capete o răspîndire vertiginoasă, să dobîndească — în cel mai bun și folositor sens — meritul de a fi populare.

Cheile economiei moderne

Anchetă realizată
de Nelu IONESCU

Deci, dacă vrem să beneficiem de avantajele unei economii în continuă și amplă dezvoltare, printre altele, trebuie să o acordăm permanent cu cerințele revoluției tehnico-științifice. E un obiectiv, e o sarcină.

Evident, în zilele noastre numărul tehnicienilor a crescut și continuă să crească senzațional. Iar mîine-poimîine, probabil, va fi din ce în ce mai greu, mai stingheritor, pentru tine și pentru ceilalți, să rămii un străin de tehnică. Și totuși lumea e încă plină de profani în ale tehnicii.

Trăim și vom trăi o revoluție. Or, revoluțiile trebuie trăite conștient.

Pentru început, să apelăm la opiniile unui teoretician. Într-un articol-studiu remarcabil, profesorul dr. inginer Valter Roman argumentează, invocînd autoritatea ideilor lui Karl Marx, că punctul de plecare, baza, în sfîrșit, esența actualei revoluții tehnico-științifice o constituie, pe de o parte, apariția și existența mașinii automate și, corespunzător, automatizarea procesului de producție, iar pe de altă parte, apariția și existența mașinilor de calcul electronic și, firește, folosirea lor în producție în special, în economie în general. Deci, de reținut: automatizare și calcul electronic.

Dicționarele și articolele tehnice sînt folositoare pentru a te elibera de starea de profan amintită, dar pentru a depăși o înțelegere abstractă a lucrurilor este nevoie să te apropii de concret. Deci, din bibliotecă, în viață. De la general, la special, la exemplu.

AUTOMATIZAREA — PREZENT ȘI VIITOR

În 1962 s-a început la Iași realizarea unei noi investiții industriale naționale de anvergură: o uzină metalurgică menită să producă țevi sudate la cald și profile formate la rece. Proiectul ei, realizat în țară, la Institutul de proiectări laminoare din București, cuprinde soluții tehnice dintre cele mai moderne. Iar tehnologia de fabricare, aștit a țevilor cît și a profilelor, a fost elaborată, în întregime, în uzină.

Utilajul acestei uzine este bazat pe un sistem de înalt nivel de mecanizare și automatizare. O instalație electronică cu elemente complet tranzistorizate realizează — asemeni rețelei nervoase dintr-un organism viu — funcția de coordonare a acestui ugiaș tînăr, viguros și productiv.

Deci, pe scurt, sîntem față în față cu automatizarea în plenitudinea înțelegerii ei.

Și acum, în loc de orice alte argumente iată cinci fapte care fac să se înțeleagă mai bine decît, să zicem, du-

blind zece fraze frumoase; entuziasmante, dar generale, de ce viitorul aparține tehnicii de nivel superior în general, automatizării în special.

1. Într-un singur minut pot fi și sînt sudați 40 de metri de țeava. O viteza de sudură la cald, care nu poate lăsa pe nimeni «rece». Și tot într-un minut se fabrică 80 de metri de profile. Desigur, vitezele se referă la o singură linie tehnologică, dar uzina dispune de 3 linii tehnologice pentru țevi și 2 pentru profile, linii care — tot datorită înaltului grad de tehnicitate al utilajului și tot datorită automatizării — produc în flux continuu, adică 24 de ore din 24.

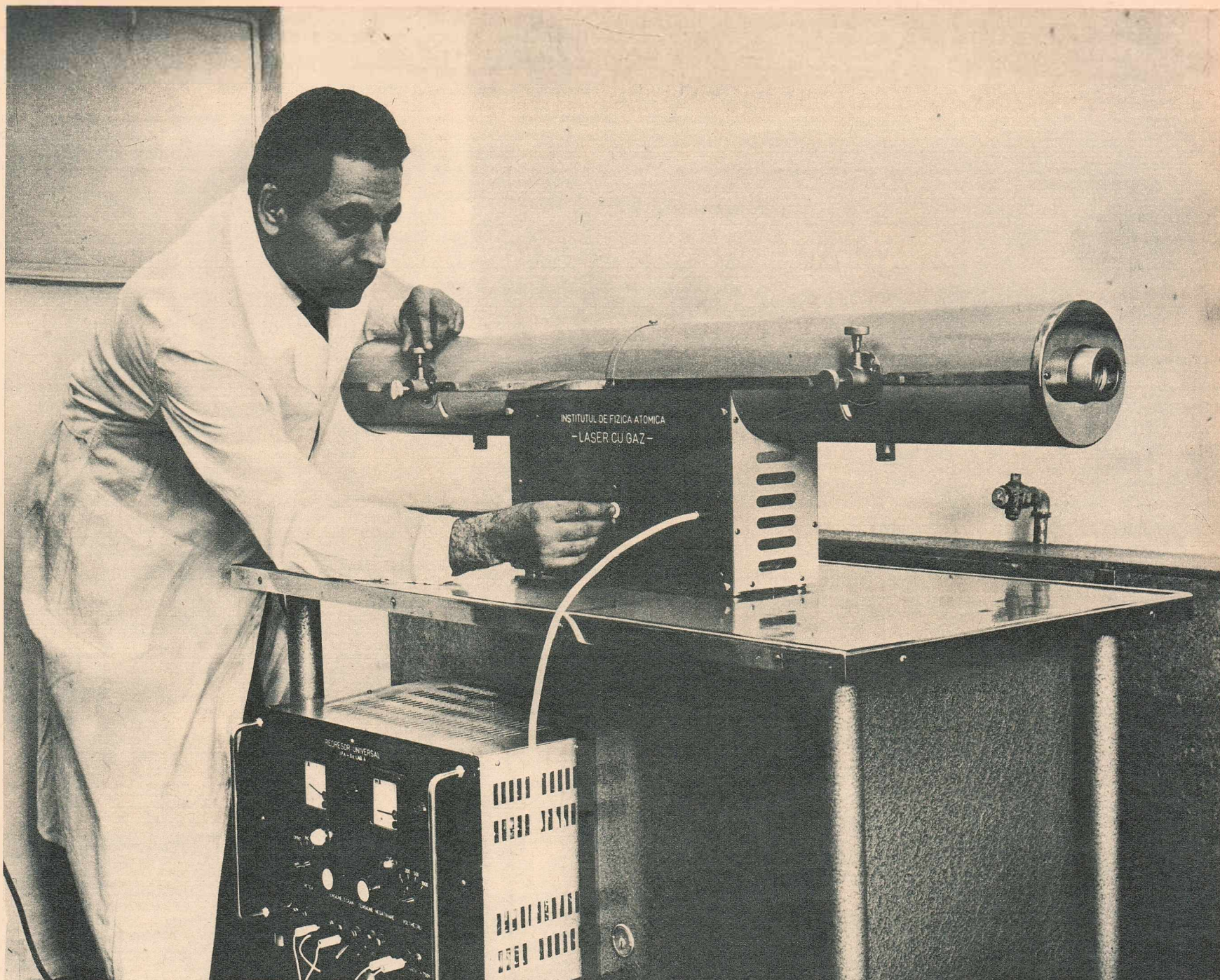
2. Prin proiect, uzina ieșeană a fost destinată să producă țevi sudate cu diametrul pînă la 114 mm și profile cu lățime desfășurată pînă la 500 mm.

Datorită utilajului său însă, uzina poate executa produse și potrivit unor standarde străine: germane (DIN), sovietice (GOST), americane (ASTM), britanice (BS), japoneze (JIS), ori recomandărilor internaționale de standardizare (ISO).

3. Înaltul grad de mecanizare și auto-

matizare al uzinei a facilitat și realizarea unui ritm de asimilare de noi tipodimensiuni de produse, ritm pe care îl putem califica formidabil, fără nici cea mai mică ezitare. Pînă în prezent s-au asimilat 556 tipodimensiuni de țevi și 324 tipodimensiuni de profile. Linia graficului asimilării profilelor formate la rece are o ascendență cu totul deosebită. În 1966 — 36 de noi profile asimilate; în 1967 — 46 de profile; iar în 1968 — 186 de profile. Pentru a aprecia acest ritm la reala lui valoare trebuie ținut seama că este cu mult superior tuturor ritmurilor de asimilare ale întreprinderilor asemănătoare din toate țările lumii. Pentru că, chiar în țările cu o veche tradiție industrială, ritmul de asimilare nu este mai mare de 10—12 noi produse pe an.

4. Dar fiindcă sîntem la capitolul «înalță tehnicitate», să ne oprim la «laminorul reductor alungitor» — instalație considerată de specialiști ca cea mai importantă a uzinei. După cum se înțelege din denumirea sa, funcția și finalitatea acestei instalații este de a reduce grosimea pereților unei țevi (eboșa) de un anume diametru, ceea

Laserul este doar una dintre ultimele descoperiri ale secolului nostru, dar o descoperire de mare utilitate pentru savanți și ingineri, o descoperire care are multiple posibilități de aplicare în cele mai diferite domenii ale științei și tehnicii.

Prototipul — autohton — din fotografie, realizat în cadrul Institutului de fizică atomică, are parametri de funcționare corespunzători nivelului actual al tehnicii de construcție a laserelor, el putând fi folosit în telecomunicații ori pentru măsurători de mare precizie în industria construcțiilor de mașini.

ce, firește, implică și o alungire a ei, astfel încât să se poată obține țevi de o altă gamă de diametre. Se pot astfel satisface cerințele cele mai variate ale beneficiarilor uzinei. Este locul să subliniez un merit al — să le spunem așa, pentru că așa sînt — îndrăgostiților de Marea Tehnicitate din uzină, îndrăgostiți care, cu mîna mai mult pe rigla de calcul decît pe inimă, printr-o ingenioasă inovație, au mărit performanțele inițiale ale acestui utilaj. Și astfel, șase ingineri și un economist — Vasile Brînișteanu, Otto Belzo, Moise Făclieru, Eugen Oprea, Anton Horwath, Costică Moraru și Nicolae Lacea — au asigurat bugetului uzinei o economie de cîte, 5 milioane lei în fiecare an.

Tot acestui utilaj-vedetă care se cheamă reductor alungitor, alt grup de ingineri — Adrian Teodoru, Paul Toma, Nicolae Baltagiu și iar Moise Făclieru — i-a adus unele modificări care au făcut posibilă fabricarea și de țevi pătrate și dreptunghiulare. Noua metodă este în curs de brevetare și totuși s-a aflat de ea în lumea largă,

pentru că o uzină mexicană cu profil și utilaj asemănător a și solicitat-o. Sînt mulțumit că pot consemna, negru pe alb, o victorie de-a noastră. Fiindcă a exporta inteligență, abia după 2—3 ani de la însușirea unei tehnologii noi pentru tine, este, indiscutabil, o veritabilă victorie.

5. În momentul de față, sudarea țevilor se realizează electric, prin presiune cu încălzire prin rezistență. Metoda a fost bună la darea în folosință a uzinei, dar în tehnică lucrurile nu rămîn la fel, se schimbă aproape de la o zi la alta.

Iată de ce în laboratorul excelent dotat al uzinei s-a construit o instalație pilot pentru sudarea țevilor prin inducție cu curenți de radiofrecvență. Rezultatele obținute fiind mai mult decît satisfăcătoare, se va introduce această nouă metodă de sudare, deocamdată pe linia tehnologică mijlocie, iar după ce — în cursul anului viitor — se va monta o nouă linie de țevi, a căror sudură se va face tot cu ajutorul curenților de înaltă frecvență, se va moderniza în același sens și actuala linie mare de țevi sudate. Este planul de viitor al

tehnicienilor uzinei.

Pe aceste temeieri foarte concrete, metalurgiștii ieșeni își analizează cu maximă luciditate posibilitățile lor de a prelua cît mai mult din sarcinile sporite prevăzute pentru acest sector de producție în următorul plan cincinal.

Dați-mi un creion, o coală albă de hîrtie și un calculator electronic — nimic altceva.

Este pretenția tovarășului inginer Lazăr Ducman, șeful secției cercetări matematice și economice în metalurgie din cadrul Institutului de cercetări metalurgice, precum și a celorlalți colegi ai dumisale. Dacă pretenția este sau nu modestă, rămîne de văzut. De asemeni, dacă satisfacerea ei este sau nu rentabilă. Să sperăm că vor obține rezultatul, chiar fără un calculator electronic la îndemînă.

Secția aceasta — încadrată cu cercetători operaționiști și programatori — este, din punct de vedere al prelucrării automate a datelor (al PAD-ului, ca să folosim limbajul specialiștilor), profilată pe două direcții principale de cercetare.

Prima direcție constă în întocmirea

programelor și executarea pe calculator a calculelor matematice necesitate de cercetările științifice efectuate de institut, iar a doua direcție cuprinde cîmpul propriu — matematic — de cercetări operaționale în siderurgie sau, alt fel spus, modelarea matematică a proceselor de producție (atît sub aspectul lor strict tehnologic cît și în privința aspectelor organizatorice implicate de ele), modelare efectuată în scopul optimizării acestor procese. Prin optimizare, în sensul obiectivelor actualului program de lucru al secției, se înțelege micșorarea consumurilor specifice, în special de metal, precum și mărirea productivității agregatelor, printr-o mai bună organizare a proceselor tehnologice.

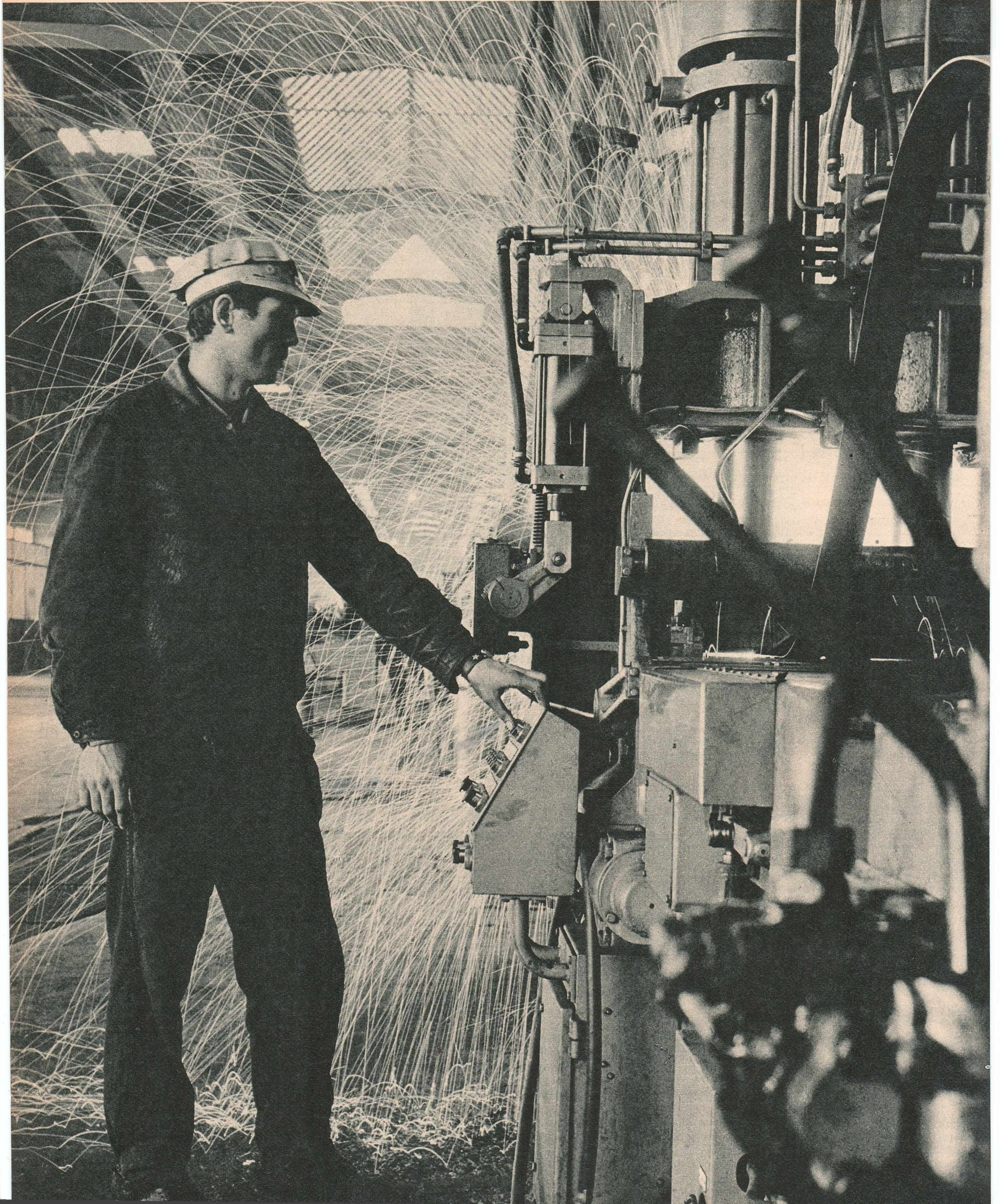
Scopul, ambiția și mîndria activității cercetătorilor matematicieni constă în a obține economii cît mai mari, numai prin calcul.

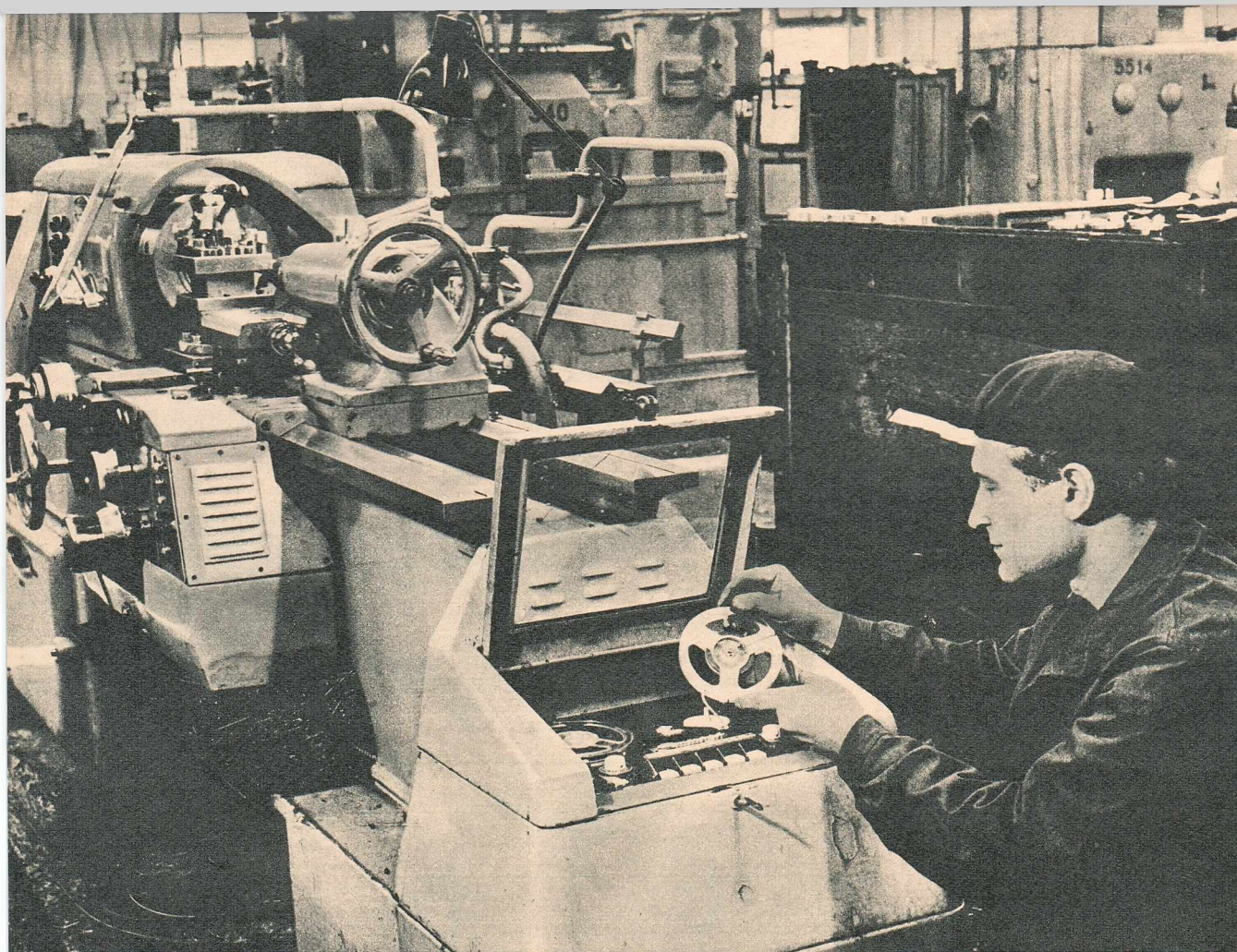
Cele două exemple de mai jos au rostul să vă formeze o idee concretă despre proporțiile economiilor care se pot obține doar prin operații matematice.

Prin modelarea matematică a des-

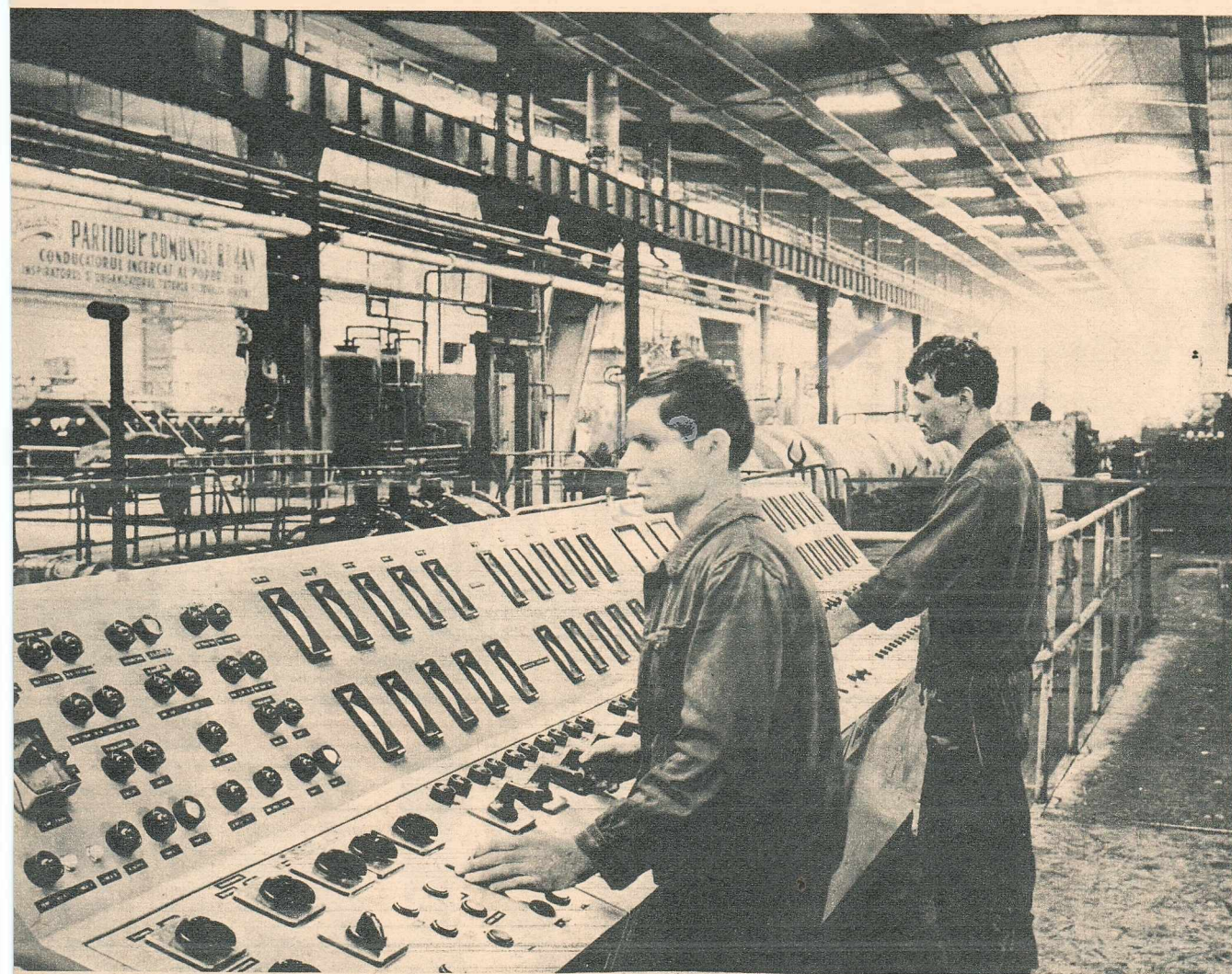
Cheile economiei moderne

Imaginea de mai jos mi-a amintit o interesantă părere a tovarășului inginer Mihai Vatavu, director al Uzinei metalurgice din Iași: «Un adevărat ieșean, alături de vechile tradiții ale acestui oraș, trebuie să creadă în noile tradiții ale urbei, trebuie să le cultive. Altfel nu-i decât un conservator care se pierde în trecut. Iar noile tradiții ale Iașului sînt, evident, cele de ordin tehnic, de ordin industrial!».

În mâinile unui tehnician care se respectă, un magnetofon banal poate «produce» mai mult decât un tango ori un twist. Strungurile cu comandă-program fabricate la uzina din Arad, și expuse la numeroase târguri și expoziții internaționale, ne-au atras admiratori și cumpărători din mai multe țări ale Europei, Asiei și Americii de Sud.

În halele imense ale Uzinei metalurgice din Iași vezi doar ici-colo câte unul-doi muncitori, care au alură mai mult de pianisti decât de muncitori uzinali în accepția «clasică» a cuvintului.

fășurării procesului de intr-o secție a Combinatului siderurgic din Hunedoara, în vederea diminuării suprapunerilor de evacuări ale cuptoarelor Siemens Martin și implicit a creșterii productivității secției, s-a obținut, deocamdată experimental, un coeficient de îmbunătățire a procesului de producție de 2%, ceea ce înseamnă un spor de producție de circa 30 000 tone metal anual într-o singură secție. Soluția — rezultat al cercetărilor din institut — se va aplica în producție începând chiar din cursul acestui an.

Iar — un al doilea exemplu — prin optimizarea programelor de evacuare privind producția de tablă groasă la Combinatul siderurgic din Galați, în vederea micșorării consumului specific de metal, în aplicațiile experimentale s-au obținut rezultate dintre cele mai bune. «Cercetarea» urmează a se aplica din 1970, iar economiile la prețul de cost sînt estimate la cifra de 5—6 milioane lei pe an.

Și în cazul primului exemplu și într-al celui de-al doilea, cheltuielile de cercetare au fost pur și simplu modeste. N-au lucrat decît echipe de 3—4 cercetători, care n-au consumat altceva decît topuri de hîrtie și ceva timp din programul de lucru al calculatorului electronic de la Hunedoara, calculator folosit în prezent atît în favoarea directă a procesului de producție, cît și pentru efectuarea calculelor economice și științifice.

Din proiectul de Directive rezultă că pretențiile inginerului Ducman și ale colegilor dumisale — mă gîndesc nu numai la colegii din institut, ci în general din cercetare — vor fi în cursul satisfăcute. Iar în special amintesc că, încă de pe acum, se află în fază de studiu tehnico-economic crearea unui centru de calcul — dotat cu un calculator electronic de ultim tip, de ultimă «generație» — care urmează să satisfacă necesitățile de calcul ale tuturor institutelor aparținînd de Ministerul Industriei Metalurgice.

Cerințele matematicienilor sînt justificate și vor fi împlinite. Modelarea matematică a economiei a devenit o sarcină prioritară, iar asigurarea bazei materiale a desfășurării ei și-a asumat-o statul.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE, O PROPUNERE

Pornit cu intenția de a găsi surse concrete ale unor noțiuni, sondajul meu de profan în tehnică, la uzina din Iași și la institutul din București, și-a depășit, fără să-mi dau seama cînd, rostul autopedagogic pe care i l-am propus, obligîndu-mă să mă gîndesc la forța economică pe care o reprezintă, alături de cele două exemple alese de mine, nenumăratele unități productive ori de cercetare, în general economice, care, înmănușate, oferă marele exemplu al unei economii naționale în plină dezvoltare.

Pornind de la acest exemplu, vă invit să meditam, să-i căutăm și să-i găsim împreună nu numai sursele sale pur tehnice, pur economice, ci și cele sociale și politice.

Pentru că, Partidul Comunist Român, punînd în centrul politicii sale economice continuarea în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne, — bazată printre altele și pe folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane — face acest lucru «în vederea asigurării condițiilor pentru satisfacerea în tot mai largă măsură a cerințelor materiale și spirituale ale membrilor societății», adică ale noastre, ale tuturor.

În actualul cincinal
a intrat în funcțiune
cea mai mare cetate industrială a patriei socialiste:
Combinatul siderurgic din Galați.
Pentru realizarea acestui obiectiv au fost turnate
2 milioane mc de beton,
au fost montate 144 000 tone construcții metalice,
90 000 tone utilaje,
160 000 tone armături de oțel
și au fost instalate 4 400 km de cabluri.

CEI MAI FRUMOSI ANI

de Liviu TIMBUS

În comparație cu anul '38, puterea industrială a patriei a fost multiplicată de 14 ori. O istorie alertă, dar înfăptuită conștient, în care visele, proiectele și finalitatea faptelor s-au supus cu docilitate celor mai stricte determinări științifice. Ultimul sfert de veac românesc, născut prin gândul Partidului Comunist Român și spiritul de abnegație al milioanele de constructori ai socialismului, concretizează în planul ideilor și al cotidianului faptic axioma civilizației contemporane: *o economie stabilă și prosperă, bazată pe o industrie puternică, reprezintă principala garanție a progresului multilateral, cheazăia independenței și suveranității naționale.*

Sîntem martorii și creatorii acestui impresionant, tulburător și pasionant capitol din istoria pămîntului românesc. Am văzut cu ochii noștri împlinirea unui gînd străvechi despre o Romînie a civilizației prospere, visată, întrezărită sau anticipată cu realism și luciditate de afitia precursori de seamă, patrioți înflăcărați, oameni de știință și învățați de renume.

Vom reaminti spre exemplificare aceste cîteva rînduri publicate cu aproape un secol în urmă de luceafărul poeziei românești, cu totul remarcabile prin realismul, rigoarea și forța introspecției social-economice: «Condiția civilizației statului — scria Mihail Eminescu — e civilizația economică. Gradul de civilizație al unui popor se măsoară după aptitudinile de a supune puterile oarbe ale naturii scopului omului». Și mai departe: «... industria fără protecție nu se poate înființa. Protecție fără putere politică a statului nu se poate exercita».

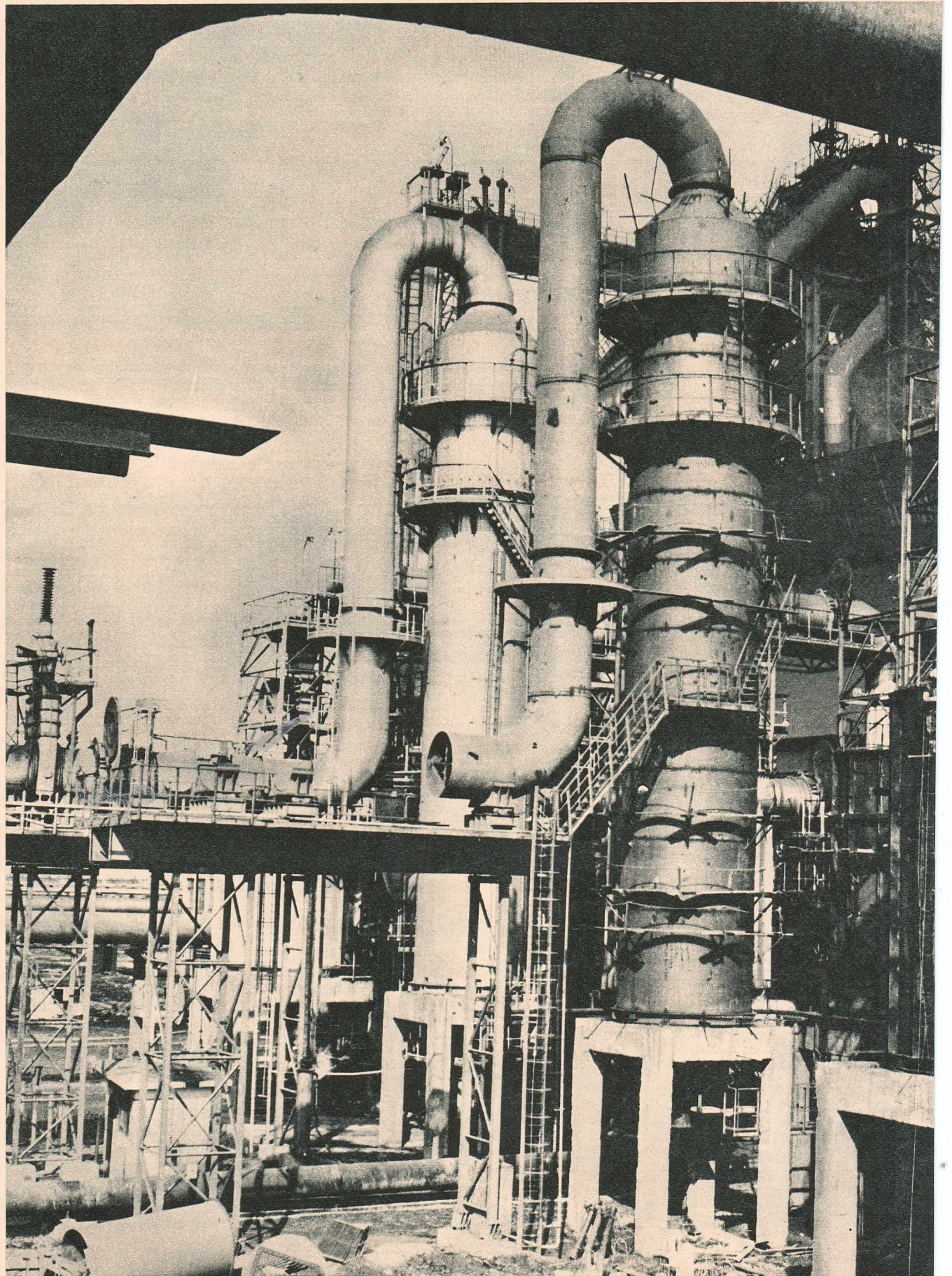
Un adevăr valorificat la scara realității în scurgerea unui singur sfert de veac, prin talentul și hărnicia poporului nostru, prin virtuțile socialismului și politica științifică marxist-leninistă a Partidului Comunist Român.

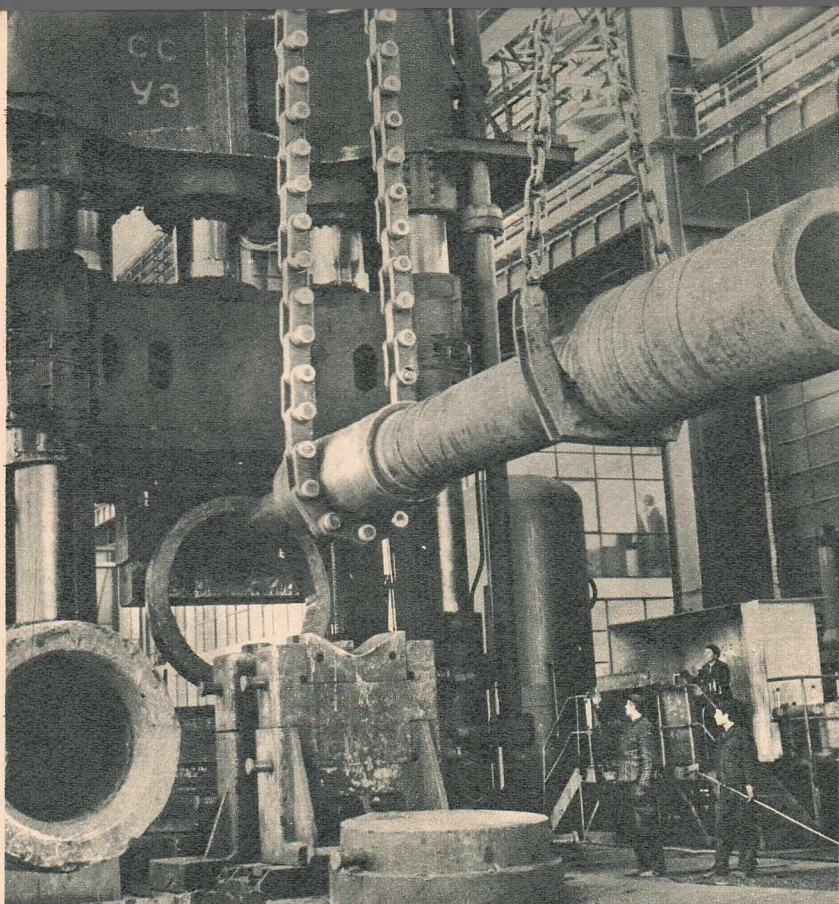
Un demaraj puternic, care a declanșat puterea novatoare a unui întreg popor, polarizînd principalele resurse materiale și umane în făurirea unei solide baze tehnico-științifice, pivotul progresului general și al dezvoltării multilaterale.

AVANGARDA CIVILIZAȚIEI CONTEMPORANE

25 de ani reprezintă o generație. Un sfert de veac din scurgerea căruia, astăzi, atenția noastră, a tuturor, se oprește în mod deosebit asupra ultimilor ani.

Acordăm această prioritate nu obligați de prospețimea memoriei sau din considerente de ordin afectiv, ci datorită mării semnificații pe care a avut-o Congresul al IX-lea în destinul colectiv al poporului

numai 10,2% în 1938. Printre noile unități ridicate în acest răstimp vom aminti: Uzina de mașini grele, Uzinele de autoturisme și Fabrica de micromotoare din Pitești și multe altele. A fost fabricată o gamă variată de mașini, utilaje, instalații și agregate de cele mai moderne tipuri și cu performanțe tehnico-economice ridicate. Industria petrolieră a fost dotată cu instalații de foraj F-200, prevăzute cu motoare de mare putere și convertizoare hidraulice. Pentru industria chimică au fost produse linii de fabricație pentru acid sulfuric, de 100 000 t/an. Mijloacele de transport au fost înzestrate cu autocamioane de 3,5 și 8 tone, diferite tipuri de tractoare, o largă gamă de autoutilitare, autoturismul «Dacia». Numărul locomotivelor diesel și electrice ce se vor

fabrica în acest an este de trei ori mai mare decât al celor produse în 1964, iar în domeniul transporturilor maritime și fluviale au fost construite cargouri de 1 000, 3 500 și 4 500 tdw și cargouri mineraliere de 10 200 și 12 500 tdw.

REAȚII ÎN LANT

A fost continuată cu succes și dezvoltarea construcțiilor hidro și termoenergetice, principalul izvor energetic pentru întregul angrenaj al industriei naționale. Luminile Bicazului s-au răzlețit pretutindeni. Armata de constructori constituită în nordul Moldovei s-au îndreptat spre toate cele patru zări, întemeind șantiere în căldarea de piatră a

◀ În perimetrul industrial al Capitalei a intrat în funcțiune Uzina de mașini grele. Fotografia noastră vă prezintă forjarea arborelui turbinei de 178 megawați, destinat Hidrocentralei de la Porțile de Fier.

▼ În 1968 a fost terminată calea ferată dintre Topleț și Turnu-Severin. Marea construcție de pe malul Dunării se strecoară prin 7 tuneluri și 22 de viaducte și poduri.

nostru. Ultimii ani ai istoriei naționale rămân cu totul remarcabili prin vigoarea, dinamismul și amploarea progresului multilateral. Dezvoltarea viitoare a României este legată indisolubil de realizările obținute până în prezent și în mod cu totul deosebit de cele înregistrate în actualul cincinal. Bilanțul anilor 1966-1968 și rezultatele pe 1969 dovedesc că programul economic al țării se desfășoară cu succes. În primii trei ani ai cincinatului au fost înălțate peste 700 de capacități de producție și obiective industriale (160 între 1949 și 1955; 199 între 1956 și 1959 și 502 între anii 1960 și 1965), iar în primul semestru al acestui an s-au dat în exploatare peste 170 obiective economice. Dovada o fac marile cetăți ale siderurgiei și industriei constructoare de mașini, prelucrarea superioară a aurului negru și gazului metan, descătușarea potențialului hidroenergetic, geneza metalului alb, desfăcerea moleculei clorosodice, noua istorie a vegetației forestiere. O largă amplitudine în dezvoltarea potențialului industrial, în modernizarea economiei, în alegerea acelor opțiuni care să garanteze structura modernă a valorificării superioare a resurselor materiale și umane.

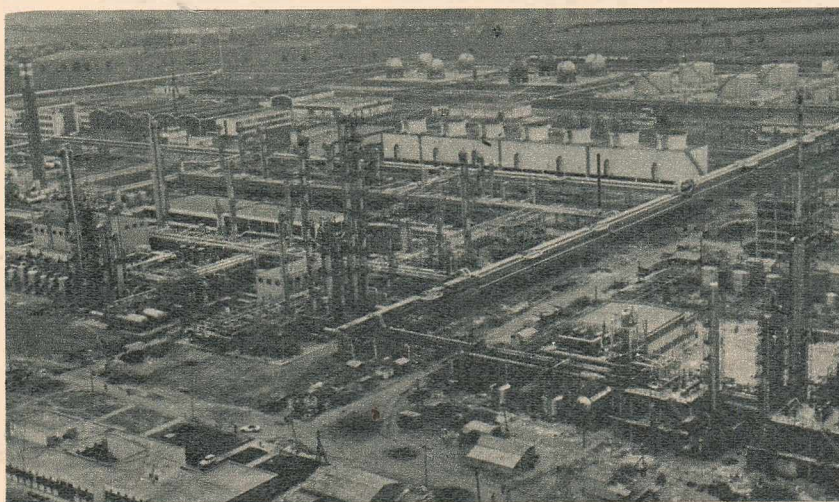
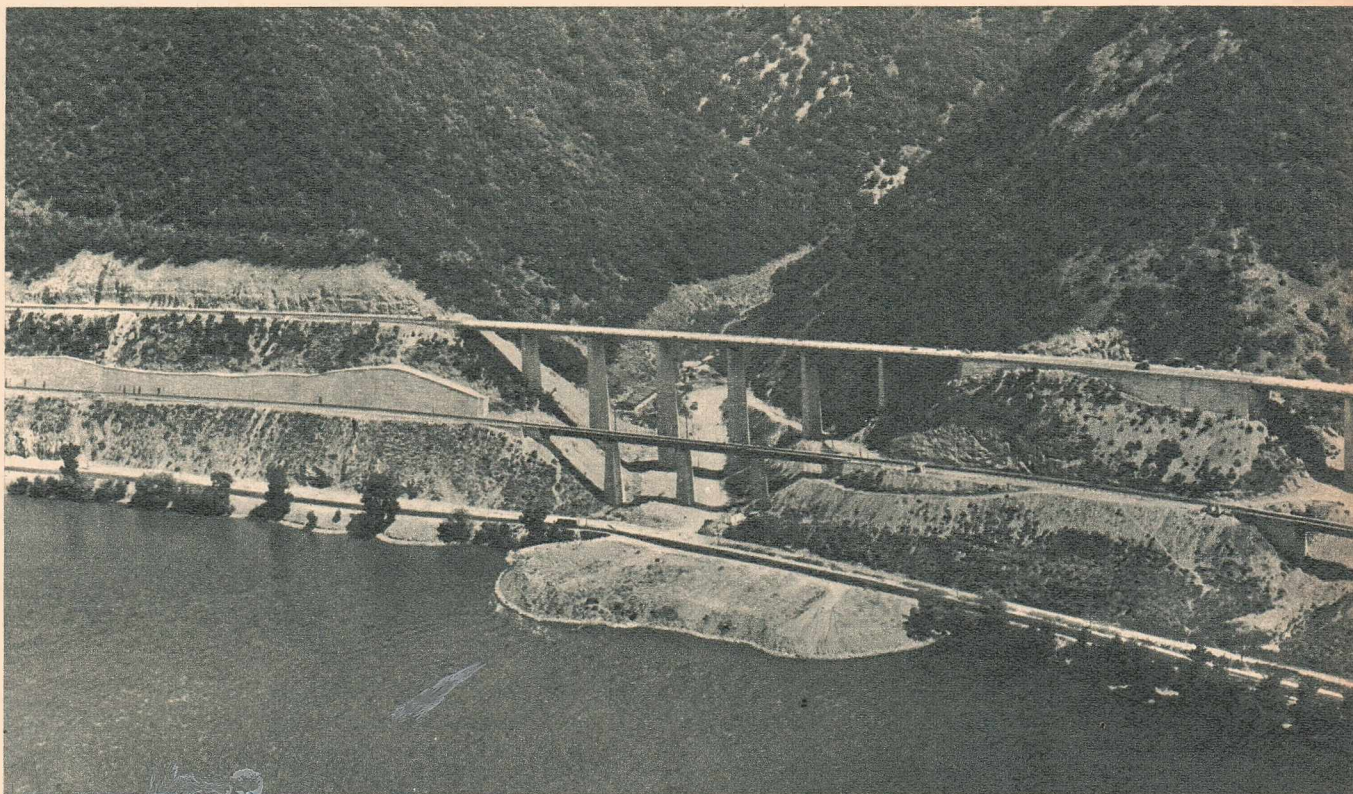
Intrate în hora chimiei, în chingile electrolizei, în cuptoarele oțelăriilor, prelucrate în sute de uzine, fabrici și secții noi ridicate în ultimul răstimp, bogățiile solului și subsolului românesc și-au redescoperit din nou valoarea, importanța și marea lor semnificație în balanța economiei naționale.

O dezvoltare spectaculoasă, prefigurată cu rigurozitate și realizată în concordanță strictă cu realitățile și posibilitățile concrete ale României.

Politica consecventă de industrializare socialistă a patriei a fost continuată și în actualul cincinal prin creșterea ascendentă a sectorului siderurgic, prin amplificarea și diversificarea industriei construcțiilor de mașini, prin dezvoltarea preponderentă a industriei grele, osatura virtuală a întregului progres economic.

1968 a însemnat pentru Galați anul împlinirii. Armata de constructori, cei 20 000 de muncitori, tehnicieni și ingineri masați în Văile Catușei și Malinei au început să se răzlețească, chemați de alte șantiere. Gigantul de la Dunăre — cea mai mare cetate industrială a României socialiste — a intrat în exploatare. După laminorul de tablă groasă a început funcționarea furnalului de 1 700 mc, aglomeratorului de minereu, fabricii de oxigen, oțelării cu convertizoare de 150-100 tone șarjă, laminorului Slebing cu o capacitate de 2,5 milioane tone/an.

În același timp, nivelul de dezvoltare atins în 1968 de industria construcțiilor de mașini a permis ca această importantă ramură să dețină în producția industrială a țării o pondere de circa 23,3% față de

▶ Platforma chimică a Iașului, cea mai tânără realizare a petrochimiei românești.

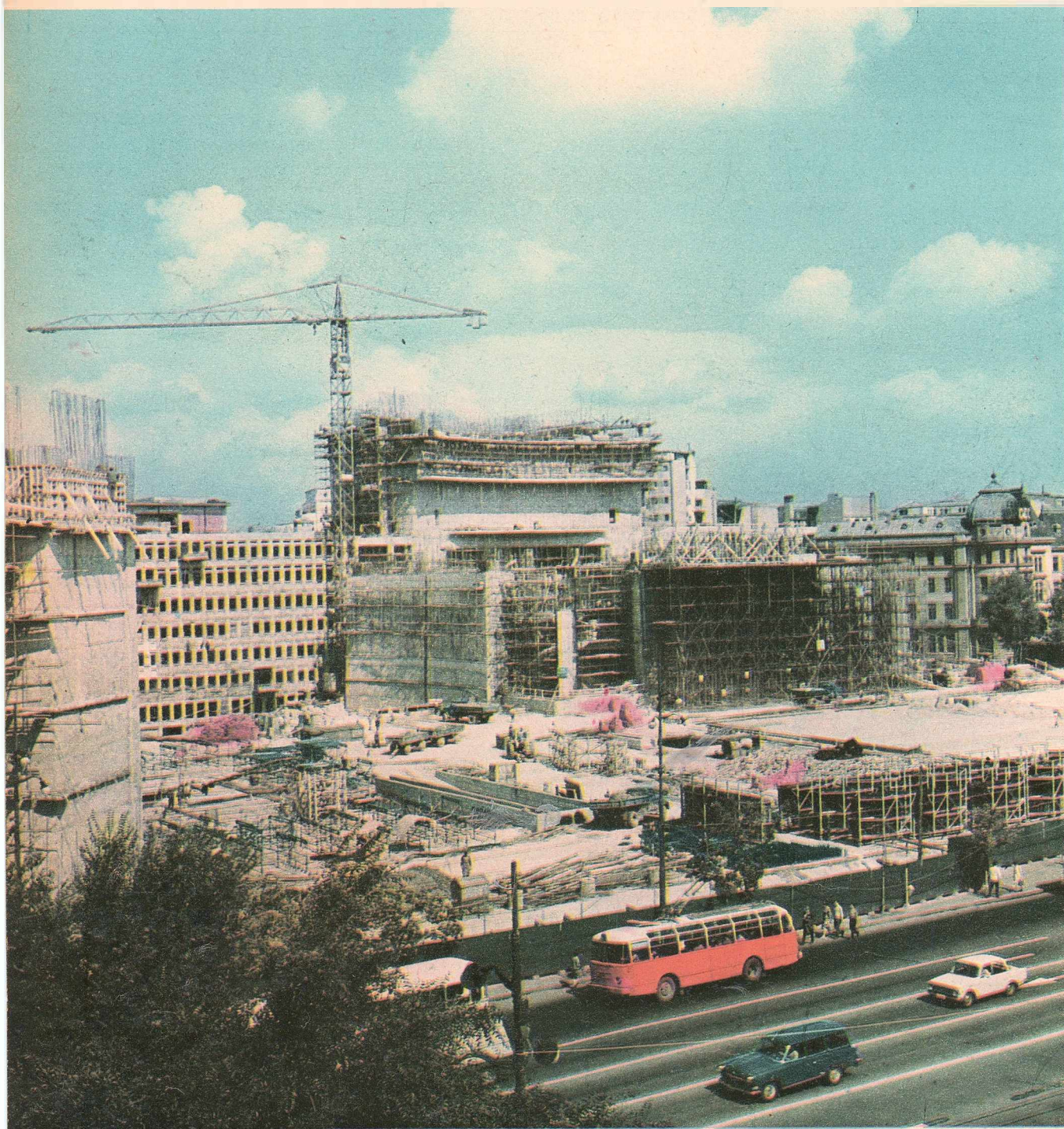
Argeșului, în codrii neumblați ai Lotrului, în natura montană de la Șadu, la Porțile de Fier. În prezent, într-o singură zi, centralele electrice din țară revarsă în circuitul economic peste 70 000 kWh energie, capabilă să pună în mișcare toate fabricile și uzinele României socialiste și care la rindul lor produc tot într-o singură zi peste 13 000 tone oțel, aproape 9 500 tone laminate, peste 55 000 tone cărbune, mii de tone produse sodice, de îngrășăminte, 70 tractoare, aproape 1 700 000 mp de țesături, 200 000 perechi de încălțăminte și întreaga gamă a produselor de consum. În același timp, numărul satelor electrificate s-a ridicat până la sfârșitul anului trecut la 9 200 (dublu față de 1962) și tot în 1968, mediul rural număra 1,367 milioane abonați radio, peste 176 000 abonați ai televiziunii și peste 1 300 000 locuințe electrificate.

O mare parte a sarcinilor înscrise în actualul plan cincinal vor fi realizate încă în decursul acestui an. După intrarea în funcțiune a centralei de pe Argeș (220 MW), circuitul energetic național se va îmbogăți substanțial prin aportul hidro-

CEI MAI FRUMOSI ANI

Mecanizarea și automatizarea industriei moderne a devenit un factor indispensabil în domeniul progresului tehnic și științific. Proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. subliniază marea însemnătate care o au pentru ridicarea eficienței economice înnoirea și modernizarea mijloacelor de muncă a proceselor tehnologice și ridicarea nivelului tehnic al producției în toate ramurile. Recent inaugurată, Fabrica de elemente pentru automatizări din București răspunde tocmai acestei importante cerințe a industriei moderne.

Se profilează tot mai pregnant viitorul Teatrului Național, dantelăria schelelor desenează contururi tot mai clare pe cerul Capitalei.

centralelor de la Marișelu și Târnița (amândouă pe Someș) și a centralelor electrice din aval de barajul Vidraru, prin intrarea în funcțiune a centralei de la Valea Iașului. Un viitor luminos, la propriu și la figurat. Dezvoltarea impetuoasă a industriei grele și descătușarea potențialului termo și hidro-energetic au avut largi și profunde implicații în toate ramurile și subramurile economiei naționale. Crearea unei solide baze energetice a favorizat, între altele, desfășurarea

moleculii de aluminiu. (Centralele din România furnizau în 1938 1 milion de kWh, sau mai exact, consumul de energie electrică necesar în 1970 numai Uzinei de aluminiu din Slatina.) România a început să obțină produse «ALRO» în clipa în care a avut la ea acasă toate cele trebuincioase. Pe cerul Olteniei converg cinci magistrale electrice, totalizând un potențial de energie egal cu consumul orașului București, iar uzinele clorosodice și industria petrochimică, durate

în anii puterii populare, și-au cîștigat încă de pe acum o binemeritată faimă. În acest domeniu zestrea industrială a țării a fost îmbogățită prin construcția celor două noi cetăți ale chimiei românești de la Rm. Vilcea și Pitești. Munții de sare de la Ocnița și Calcarul Pietrenilor furnizează în prezent hrana necesară marelui combinat vilcean. Aici, atomii de clor și sodiu, îngemănați prin forța oarbă a naturii și depozitați în visceralele pămîntului,

sînt desfășurați prin puterea curentului electric. Pe baza clorului și sodiului chimistii vilceni fabrică în continuare o largă gamă de produse clorosodice, mase plastice, insecticide, alcoolii și coloranți.

Prioritatea factorilor calitativi, specializarea și realizarea unui echilibrat raport între creșterea producției mijloacelor de producție (în medie cu 9-10% pe an) și producția bunurilor de consum (în medie cu 7-8% anual) se oglindesc, între altele, și în concentrarea producției în puternice și complexe unități industriale. Marele combinat al Piteștiului, intrat parțial în funcțiune, relevă cu pregnanță marelui progres realizat în această privință largă anvergură a petrochimiei românești, profundele prefaceri economice dobîndite prin vasta revoluție tehnico-științifică. Orientarea producției spre o structură modernă, prioritatea factorilor calitativi, creșterea productivității muncii caracterizează de altfel toate cele peste 700 de unități economice ridicate în primii ani ai cincinalului, fabrici, uzine și secții aparținînd celor mai diverse ramuri industriale.

În aproape toate domeniile industriei grele, extractive și chimice și în majoritatea subramurilor industriale, muncitorii, inginerii și tehnicienii noștri reprezintă în istoria României socialiste pionierii, dascălii și veteranii unor meserii practic necunoscute în perimetrul social și economic al țării noastre. Afirmarea multilaterală a socialismului, lichidarea decalajului care ne mai desparte de țările avansate se oglindesc pregnant și în sensibilele mutații în structura social-profesională a populației. Ponderea covârșitoare a populației active ocupată în sfera producției materiale este de 88,4%, în timp ce numai 11,6% lucrează în sfera neproductivă.

În prezent, configurația socială a populației cunoaște următoarea situație: 39,9% muncitori, 38,6% țărani cooperatori și 12,9% intelectuali. Adîncirea specializării, dispariția unor profesii legate de folosirea mijloacelor tehnice și proceselor tehnologice depășite explică deopotrivă și lărgirea structurii profesionale legate de domeniul automaticii, chimiei, radiotehnicii etc.

Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea conțin o profundă analiză a stadiului de dezvoltare a societății noastre și a căilor evoluției sale, viitoarele transformări privind înlăturarea treptată a deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală.

O retrospectivă emoționantă, o perspectivă grandioasă; o vigoasă școală a curajului și măiestriei născută și desăvîrșită într-un pătrar de veac.

SINTEZA VIITORULUI

Am construit și desăvîrșim noua societate aplicînd creator învățătura marxist-leninistă la condițiile concrete ale României. Orînduirea echității și civilizației prospere, lumea libertății și demnității umane a prins viață și împlinire sub ochii noștri. Am ajuns la acest stadiu de dezvoltare a patriei socialiste dînd cîștig de cauză rațiunii, am ales făgașul biruinței într-o luptă neîntreruptă cu necunoscutul și inerția. O înfrîntare violentă a trecutului cu prezentul, o luptă ireconciliabilă între bine și rău, între vechi și nou, motorul și miezul dialectic al întregii deveniri. Întregul nostru popor, condus de partid, se prezintă la cel de-al X-lea Congres cu o mindrie legitimă, întemeiată pe realizări remarcabile, un palmares bogat care îi îndreptățește marea încredere în viitorul luminos al patriei.

Sobre, lucide, realiste, documentele pentru Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român anticipează emoționant dezvoltarea destinului colectiv al poporului nostru, constructorul și beneficiarul marelui progres social și economic al României. Următorul cincinal prevede în continuare ritmuri înalte în dezvoltarea industrială, ceea ce va asigura raporturi optime între industria grea și industria bunurilor de larg consum. În realizarea țelului principal — ridicarea bunăstării poporului, scopul prim și ultim al întregii politici economice — calea principală o va constitui sporirea veniturilor directe.

Astăzi știm cu toții: peste cinci, peste zece, peste cincisprezece ani vom fi mai bogați, mai puternici, mai fericiți. Jaloanele ulterioarei dezvoltări, bazate pe marile realizări obținute în ultimul sfert de veac și în mod deosebit în ultimii ani ai cincinalului, vor apropia România noastră de țările cu cea mai avansată economie.

Am trăit și vom trăi cei mai frumoși ani ai vieții noastre.

Se împlinesc anul acesta două decenii de când la Arad s-a născut una dintre cele mai puternice mlădițe ale viitoarei industriei a României socialiste — UZINA DE STRUNGURI. Capacitatea de producție a anului 1969 este de 55,1 ori mai mare decât cea a anului 1950. Mai simplu, mai direct decât o fac aceste câteva cifre nici nu ar putea fi demonstrată dezvoltarea impetuoasă a acestei uzine-mame, care în cei 20 de ani de existență a înlesnit crearea de noi și noi întreprinderi în cele mai diverse ramuri ale economiei naționale.

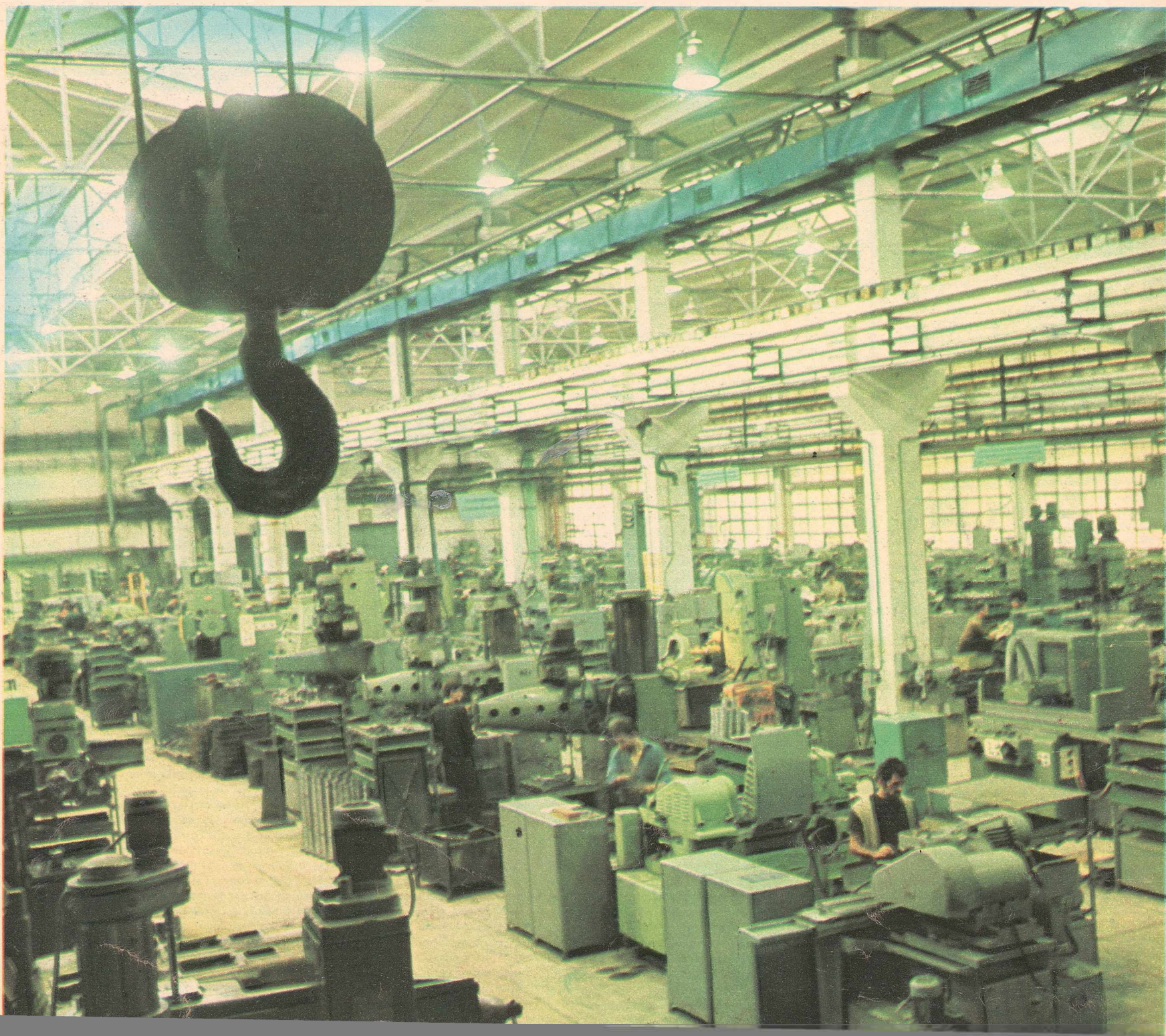
La Arad se produc astăzi trei tipuri principale de strunguri de diferite dimensiuni: strunguri normale (SN și SNA), strunguri revolver (SRO și SRV), iar în ultima vreme, strungurile automate (SN-400 CP). Ele pot fi întâlnite, cu rare excepții, în toate întreprinderile din țară în care se așchiază metal.

Numai din țară? Nu. Uzina de pe malurile Mureșului are cinstea de a fi una dintre reprezentantele de seamă ale exportului românesc de mașini-unelte. Printre țările spre care se îndreaptă strungurile fabricate la Arad se numără unele cu vechi și puternice tradiții industriale, precum R.F. a Germaniei, Elveția, Suedia etc.

Actualele preocupări ale colectivului uzinei se concentrează în studiile și experimentele pentru asimilarea altor două grupuri de strunguri cu parametri corespunzători unor înalte cerințe ale tehnicii moderne.

Uzina arădeană este și rămâne un exemplu pentru eforturile creatoare pe care personalul tehnic de concepție, ca și cel de execuție, le depune pentru ridicarea necontenită cantitativă și calitativă a producției de strunguri românești în pas cu cele mai avansate țări industriale ale lumii noastre contemporane.

STRUNGUL INDUSTRIEI MODERNE

BILANȚ

Există în viața națiunilor, ca în viața oricărui om, un moment de bilanț. Ajuns în pisc, la capătul unui drum lung și anevoios, călătorul se oprește o clipă, emoționat, ca să privească înapoi. Distanța parcursă cu prețul atitor eforturi îi dă și prețul strădaniilor sale învinse, și perspectiva ascensiunilor care îl mai așteaptă. Cei douăzeci și cinci de ani de viață socialistă, trăită la incandescența unor realizări fără precedent, impun un asemenea bilanț. În cultură, ca în toate celelalte domenii de activitate omenească, excedentul ne apare fabulos. Pentru cine a trăit în această parte a lumii acum un sfert de veac și are memoria faptelor, orice comparație cu trecutul înseamnă o operație de o aritmetică uneori derizorie: cifrele de la care am pornit derutează și ni se par astăzi de necrezut. E dificultatea pe care o trăiești când stai de vorbă cu generațiile tinere: te ascultă și observi că te cred parțial. Și, într-adevăr, cine poate să creadă că nu sînt decît douăzeci și cinci de ani de cînd învățămîntul era o problemă de castă și de privilegiu?

În afara unei școli primare amărîte, slujită de învățătorii familiei, în afara celor patru clase primare «obligatorii», dar nefrecventate, copilului de om sărac nu-i rămînea de urmat decît maidanul. Putem întreprinde o operație de comparație cu ceea ce se petrece astăzi, cu miile de școli de toate gradele, pînă la cele mai înalte, și în care tuturor tinerilor, chemați cu asiduitate de o orînduire a culturii perseverente, nu li se cere decît un singur lucru: să învețe? Cartea era pînă acum un pătrar de veac un obiect de lux exorbitant. O cumpăra cine n-o citea, dorită de minți avide în imposibilitate să și-o procure. Mai e cu puțință o trimitere la actualitatea noastră coplesită de cărți scrise competent și desfăcute la prețuri accesibile oricărui posibilist? Poezia, această orfană a culturii, era obsesia dezolată și nițel ridicolă a citorva rătăciți. Se și teoretiza cinic pe marginea indeletnicirii: poezia e bună, cu o singură condiție: s-o abandonezi la vreme. S-o abandonezi, evident, în schimbul unui post de genere plătit sau al unui scaun de șef de cabinet la ușa cutăruii ministrului moșier și agrimat, căruia fosta ta dexteritate în domeniul rimelor îi servea la întreținerea corespondenței sale galante. Se mai poate îndrăzni o raportare la poezia de astăzi, nu numai tipărită și citită în proporții de masă, dar întronată într-un rang al demnității, odinioară de neconceput, de nesperat? Proza începea de la casa de bani a unui editor-cîrnățar, cupid la contracte, dar exigent în gusturi. Am fost martorul stupefiat al următorului dialog: «O să vă scriu o carte». «Ei, dacă ați putea să-mi faceți una, așa, ca Pitigriți!». Romancierul solicitat să umble la o literatură pentru uzul demimondenelor se chema Reboreanu. Să fie limpede: Liviu. Adolescent fericit, avînd grația de a se bucura de prietenia ocrotitoare a lui Tudor Arghezi, am asistat zi de zi la convulsile existenței sale tracasate de creditori: scotea, pe o hîrtie provenită din rebuturi, o foaie zilnică de poezie disprețuită. În jurnalul intim de suferințe și ofense al lui Camil Petrescu e o notație cutremurătoare: «azi n-am avut, literalmente, ce minca». Propoziția a fost redactată în săptămîna în care scriitorul dădea la tipar «Patul lui Procust». Să mai amintesc de ftizia lui George Mihail Zamfirescu? De ftizia lui Sahia? De ftizia lui Bogdan Amaru? Să mai subliniez că ofica lor sublimă a pornit de la miile de zile nemincate și de la miile de nopți dormite în frig, prin camere de hotel sordide și, nu rareori, în sala de așteptare a Gării de Nord? Orice insistență mi se pare o frivolitate, refuz să tulbur somnul atitor mucenici pe altarele culturii noastre cu amintiri duioase. Să reținem doar faptul că orice comparație a prezentului cu trecutul începe să fie cu nepuțință, incredibil din fericire. Este concluzia unui bilanț care obligă la meditații responsabile și la decizii de entuziasm, dar nu al unui entuziasm factice, ci al unei stări de spirit convertite în fapte. Nu putem prăznuți mai adecvat sfertul nostru de veac comunist decît pregătindu-l pe următorul, temeinic, serios, cu sentimentul plenar al continuității spornice.

Vladimir STREINU:

„CLASICII NOȘTRI“

Reeditarea într-o colecție de mare tiraj («Lyceum») a volumului *Clasicii noștri* de Vladimir Streinu, apărut întîia oară la «Casa școalelor» acum mai bine de un sfert de veac, reprezintă o fericită inițiativă, dintre celea pe care le-am vrea multiplicare, constituite într-o veritabilă normă a culturii noastre. Volumul însumează cîteva studii fundamentale cu privire la A.I. Odobescu, Titu Maiorescu, M. Eminescu, Ion Creangă, George Coșbuc, dintre cele mai exacte și mai vii dedicate la noi înțelegerii unor mari scriitori. Vladimir Streinu, strălucit exponent al criticii post-lovinesciene, ne restituie, în cuprinsul lor, imaginea unor opere reprezentative ale literaturii noastre privite fără prejudecăți, cu o mare fervoare a adevărului, cu iubire și spirit critic. Pornirea polemică și dezgustul de clișeele școlare nu-l conduc, ca pe atîția alții, la o construcție arbitrară, fantezistă, oricît de seducătoare, ci sînt numai un mod personal de pătrundere în zona adevărului, al unui adevăr viu, care continuă să ne intereseze. Capitolul despre Titu Maiorescu (cu deosebire partea intitulată «Titu Maiorescu-intim») constituie, alături de monografia lui E. Lovinescu, cea mai de seamă contribuție din cîte cunoaștem la elucidarea complexului portret maiorescian. Sînt înlăturare întii, cu ironie de un foarte bun-gust, exagerările de prisos, superficial entuziaste, și acel «lirism de nuanță ușor hagiografică, prin care portretul se obnublează». O dată terenul eliberat, se trece la stabilirea notelor definitorii, rezultînd din atenta lectură a «însemnărilor zilnice». Arzătoarea adolescență a lui Titu Maiorescu nu trebuie să ne mire: «fierberea este a vîrstei și a tuturor». Ceea ce e cu adevărat surprinzător — subliniază Vladimir Streinu — e «conștiința care dublează acest proces penibil de vîrstă». «În conștiința de sine a adolescentului ca adolescent se declară dintr-o dată trăsătura excepțională a tînrului Maiorescu». În afară de comun rămîne «luciditatea autoscopică, modalitatea critică a inteligenței lui, fie că se exercită sub forma supravegherii de sine din interes introspectiv, cum am văzut, sau ca metodă de edificare a caracterului propriu, fie că postulează cu mare claritate anumite principii de care în lecturile de viitor va ține seama pe toată durata magistraturii sale critice; iar în amîndouă formele de manifestare critică mai este apariția extraordinară de timpurie, în întregime, a facultății intelective».

Izbitor prin originalitatea punctului de vedere la început, pe parcurs însă cucerindu-ne prin altceva, prin virtutea esențială, pentru orice critic, a înțelegerii în lumina adevărului, este și capitolul «Eminescu, poet dificil». Dificultățile de înțelegere a poeziei eminesciene sînt mărturisite cu toată energia, pentru ca, apoi, trecîndu-se la analiza pe text, să fie lămurite temeiurile lor. «Ele fac parte din trei categorii. Sînt mai întii expresii și versuri neînțelese, sînt apoi poeme întregi neînțelese și, în sfîrșit, în al treilea rînd, vin propozițiile fundamentale ale lirismului eminescian, care fac din Eminescu, în ciuda presupusei sale popularități și a limpezimii, de care se încîntă în gura mare noii Gellieni, un poet pe cît de mare, pe atît de ermetic». Ultima împrejurare își are rădăcinile, firește, în amărîtoarea adîncime a viziunilor lirice eminesciene.

Excepțional, în toate privințele, este și amplul studiu privind pe Ion Creangă, ale cărui concluzii sînt: «Homerismul viziunii, adică facultatea de a vedea și evoca în dimensiune uriașă, și structura rapsodică, adică epicism și oralitate, totul fiind menit să arate că opera conține elementele nepieritoare de portret ale autorului; iar portretul care ni s-a limpezit astfel este, cu oarecare adaosuri de istoricitate și complexitate individuală, al omului arhaic, din ținuturile noastre, conform atît de genial».

Tinerii cărora li se adresează colecția «Lyceum» vor avea, credem, toate motivele să fie surprîși, în lectura volumului, de viziunea nouă, atît de penetrantă, de exactă și de subtilă, asupra unor scriitori pe care, probabil, au convingerea că-i cunosc îndeajuns. Și cît de superficială poate fi această convingere! Creangă și Eminescu, Coșbuc și Odobescu, explicați de Vladimir Streinu, încep să ne pară niște scriitori cu desăvîrșire necunoscuți: abia trebuie să-i citim, să învățăm să-i citim.

FOCUL DE ȚIGARĂ

Pe unde-mi umbli, omule? În ciuda părului alb, n-ai astîmpăr. Ești pe drumuri. Ostenești. Te ocupi și azi de șerpîi tăi de oțel. Uiiți că ai depășit granița delicată a celor șazeci de ani. Pur și simplu te infurie ideea de pensie. Nu-mi dau seama exact pe unde ești și ce faci. Bănuiesc că ești și azi același cum te-am cunoscut. Îți mai aduci aminte cînd și cum? Mai ai proaspătă în memorie ziua întîlnirii noastre? Reperul e acesta: te-am întîlnit cu ocazia celui de-al doilea foc de țigară; e un moment care ne fixează cu severitate în timp, e ziua ta formidabilă, înscrisă în profesie ca într-o plăcă de bronz. Hoinăream (îți vei aminti acum) pe Magistrala de Est să scriu o carte despre anul XV, cum numeam cea de-a cincisprezecea treaptă pe care ajunseseră realitățile românești după august 1944. Era tot vară, ca acum, cu deosebirea că la acea vreme se consumaseră doar cincisprezece «vîrste» din noul destin al țării; calendarul era deschis la anul de grație 1959. Cum era ziua aceea? Era sură și ploua, iar tu, bătrîne «conductaș», erai pur și simplu insuportabil. Aveai o camionetă de șantier (o rablă) cu care goneai pe cîmp, cel puțin zece ore din zi; am urcat lîngă tine să știu ce naiba poate să facă un inginer montor zi-de-vară-pînă-n-seară. Pendula de la un punct de lucru la altul, îndeeai lămuriri, întocmeai scripte pe genunchi, în sfîrșit, te-am smuls din ale tale abia seara, într-un moment de respiro, cînd avu loc ceea ce tu numeai «al doilea foc de țigară». Te mai umanizaseși un pic, că — zău îți spun — m-ai exasperat cu mușenia ta și (de ce să mint?) cu lipsa ta de umor, deși se spune că ostenii sînt inventivi și spiritali; tu n-ai dovedit-o nici atîta. Dar să revenim la seara aia de la Cristuru Săcuiesc (asta-i locul acțiunii, dacă nu mă înșel). Ceea ce s-a încîmplat acolo e un moment de boltă în cariera ta (tu însuși ai spus-o), un stilp de biografie. Eram în iulie și «macaroana» de oțel ajunseseră într-un loc cheie, te întîlneau cu celălalt mare «conductaș» care aducea același șarpe metalic dinspre Moldova; cum «macaroana» ta venea direct de la domul cu gaze al podișului carpatin, aveai privilegiul ca tu să-i oferi celălalt șef de șantier focul de țigară. L-ai oferit, simbolic și la propriu; ai scăpărat un chibrit și balaurul pe care îl țirai după tine prin cîmpuri, păduri și hîrtoape, a început să verse foc pe gură. În raza de bătaie a aceluia foc brigadieresc, băieții celor două șantiere au cînat copios (peste calorile reglementare!), s-au golit niște sticle de vin de regiune, s-a cîntat pînă tîrziu, iar voi, cei doi «artori» de șantier, ați conceput o scrisoare către ministru, la București. Chichirezul acelei seri sta în faptul că rendez-vous-ul se prevăzuse să aibă loc mult mai tîrziu, la fine de an, în decembrie, însă tu cu ai tăi ați făcut pe dracu' ghem, ați forțat teritoriile și focul de țigară fu dat cu un număr de luni mai degrabă. Devansaserăți deci în chip nesperat. Știu, nu era vorba numai de cîștigul de timp; era vorba de un inestimabil «impuls de prestigiu» cu care ați înzestrat foarte tînăra și ambițioasă industrie chimică a României. Noile fabrici care se amplasaseră sau se constituiau atunci pe Troțuș așteptau metanul din podiș ca pe o mană cerească; tu erai conștient de urgența acestui comandament social. Mă foiam pe lîngă tine cînd, într-un tîrziu (erau destule sticle golite în jurul nostru), ți-am spus-o direct, verde: «Am dat-o în bară, meștere! Peste două-trei ore am tren la București și uite că nu știu nimic despre tine. Ce să scriu?» Mi-ai spus prompt: «Scrii și tu că ai dat peste unul mărunt și al dracului, care stă de douăzeci și trei de ani în deplasare și că azi, data cutare-cutărică, ai asistat la cel de-al doilea foc de țigară. Asta-i tot». Tot?; m-am posomorit, însă nu într-acîta ca să nu smulg de la tine cînd și cum a avut loc primul foc de țigară. Impresionanta ta «deplasare» e o cheie a profesiunii, o dominantă a destinului tău; dacă în anul XV împlineai douăzeci și trei de ani de umblet neîntrerupt pe coclauri, înseamnă că pînă azi zestrea ta fabuloasă a mai sporit cu zece. În anul unu (1944), meseria ta de «conductaș» abia împlinise un deceniu; era vară tîrzie, debutase toamna cruntă, țara era istovită de război, cînd au venit la tine doi bărbați din activul partidului cu întrebarea pe buze: «Poți dumneata repune în funcție conductele astea?» (ți-au așternut pe masă o hartă aproximativă, făcută cu creionul chimic pe hîrtie de împachetat; se schița acolo geografia ploieșteană a unor conducte de țiței distruse de hitleristi în retragere). «Trebuie să mă gîndesc», ai răspuns. «Cît să te gîndești, că țara n-are timp», au replicat cei doi. «Mă voi gîndi cît timp voi trage o țigară», ți-ai spus în gînd sau pe voce tare; cei doi ți-au întins focul (unul avea brichetă de aramă galbenă, celălalt scăpărase chibritul). A fost întiiul foc de țigară. Aflu că ești actualmente la cel de-al treilea foc de țigară. Te afli de un număr de luni undeva la tropice, într-o țară cu nisipuri și soare torid. Tot cu conductele, cu șerpîi tăi metalici; execuți o comandă pe care a încredințat-o României guvernul acelei țări. Mare hoinar! Parcă și haz ai mai mult acum, la bătrînețe. Pînă mai ieri unicul tău subiect de conversație a fost «macaroana»; îmi spun colegii tăi că ai început să fii mai guraliv, mai altcum decît te lăsoabă, vorbești în scrisori despre furtuni de nisip, palmieri (palmas royales), temple, yogism. Dacă înțeleg bine, ți-ai construit un destin rotund, plin, egal cu sine însuși. Rău îmi pare că încă n-ai izbutit să duci la bun capăt ceea ce te obsedează de o viață: să îți povestești viața într-o carte (pe care ai și intitulat-o acum douăzeci și ceva de ani «Viața unui conductaș»). Păstrez fila de manuscris prin care îți începuseși ipoteticul roman autobiografic; mi-o dăduseși să ți-o «aprob», după care ai dispărut, dus de șerpîi tăi. Scrie pe fila aceea: «Mi se spune Stingă De Aur (după mîna mea întreagă), dar numele meu e altul (I.C.); orfan cum am rămas (de tată), m-am pripășit la un feroviar de la Tîrgu-Mureș. Pînea am început să mi-o cîștig încă din Școala de arte și meserii, cînd am ajuns să meditez pînă la treizeci de copii mai slabi la învățătură. În 1935, cîștig un concurs și mă angajează Societatea națională de gaz metan; e anul în care mă instalez într-o meserie despre care știu (încă la acea vreme) că n-o voi părăsi niciodată...» Dator sînt să-ți spun, bătrîne hoinar, că începutul asta de carte e bun; meseriași întru cuvînt ți-l «aprobă». Vreau să zic că tu, numai tu trebuie să depeni «Viața unui conductaș». Calendarul numărători noastre arată anul XXV; tu vei reveni de unde ești plecat și nu-mi închipui că nu vei fi mistuit de dorul de a-ți rememora focurile de țigară (cum atît de fugitiv am făcut-o eu). Pe unde-mi umbli, omule? Vîno. Ai la mine o filă care te așteaptă. Timpul e prielnic rememorațiilor. Îți voi fi pavază și vis. În vara asta de aur mă gîndesc la tine, vagabond superb.

Atențiune, TIMIȘOARA !

Reparații de calitate
RADIO și TELEVIZOARE
CEASORNICE
BIJUTERII

AUTOTURISME de diferite mărci

ARTICOLE ELECTROTEHNICE de uz casnic (frigidere, aspiratoare etc.) se execută cu promptitudine și conștiinciozitate în atelierelor cooperativei de producție meșteșugărească

DINAMO

Înființată acum 20 de ani, cooperativa de producție meșteșugărească DINAMO s-a specializat în ultimii 10 ani în lucrările de deservire a populației. Cei 150 de meșteșugari, membri cooperatori și salariați ai cooperativei, sînt specialiști de înaltă calificare, la ale căror servicii puteți apela cu toată încrederea. O dovadă a prestigiului de care cooperativa DINAMO se bucură în rîndurile cetățenilor timișoreni o constituie și faptul că din 1960 pînă în 1969 activitatea de deservire a populației a cunoscut o creștere de 300 la sută !

Deviza cooperativei DINAMO este:
PROMPTITUDINE,
CORECTITUDINE,
EXIGENTĂ !

În modernă stație de întreținere și reparații auto a cooperativei DINAMO se execută toată gama de lucrări de specialitate, la toate tipurile de autoturisme.

Complexul de deservire din str. Zugrav Nedelcu nr. 9.

ELOGIU MARINARILOR

Poate elogiul cel mai sensibil ce se poate aduce marinarilor este o statistică. Dacă am întreprinde o anchetă printre școlari, sint sigur că cei mai mulți ar mărturisi că vor să devină marinari. E aici dorința innăscută a omului pentru drumul pe ape, pentru peisajul inedit, pentru descoperiri, o curiozitate vie și continuă de când lumea. Miticul Noe și-a definit epopeea într-o arcă, iar Ulise a călătorit destul ca să ni-l putem închipui marinar. Cristofor Columb și Olandezul Zburător, unul real și altul în mit, și-au dus existența pe ape. Acestea sînt de paginile cărții. Este o profesiune însă care egalează închipuirea și întrece simpla dorință. Oamenii ei străbat întinderile și reinvie în fiecare clipă. Dar oricît ar fi de plină de farmec, viața marinarilor înfruntă adeseori cu înclăștare vîntul și ploaia. Și clipele în care omul se ia de piept cu valurile, în care nu-și vede și nu-și aude semenul aflat la doi pași merită elogi.

De aceea, a intrat în tradiție ca întreaga națiune să participe cu o rară bucurie la sărbătoarea marinei românești. Prilej de bilanțuri și de trecere în revistă a succeselor. De la corăbiile din vremea lui Ștefan cel Mare, despre a căror existență avem mărturii scrise, — vase ce au străbătut Marea Neagră ajungînd în apele Bosforului și Dardanelelor — și pînă la modernele vapoare care slujesc astăzi relațiile diverse ale țării noastre este o cale lungă. În 1834, o singură corabie, «Marița», — cu steagul Munteniei fluturînd deasupra valurilor — ieșise în apele internaționale. Azi, succesele noastre se consemnează în sutele de porturi de pe aproape toate meridianele globului, în care navele comerciale poartă tricolorul românesc.

Și pentru că sintem mîndri de ce facem, de realizările fără seamăn și fără precedent în istoria țării, nu vom putea să nu amintim de marca românească a acestor încăpătoare și rezistente vase. Ele se plămădesc în șantierele navale ale țării noastre, printre care cele de la Galați, Constanța, Oltenița ocupă locuri de frunte.

Azi, profesiunea s-a diversificat și a necesitat noi specializări. Dacă marinarii vaselor comerciale traversează apele mărilor și oceanelor pentru a înlesni schimburile necesare de produse, marinarii ostași, la granițele țării, nu preocupesc nici un efort pentru îndeplinirea misiunilor încredințate. Adevărate profesii de bărbăție și cutezanță, scafandri și timonieri, tunari și telegrafiști, motorști sau semnalizatori minuiesc o tehnică din cele mai avansate, avînd un singur obiectiv final: obținerea rezultatelor foarte bune în pregătirea de luptă, în îndeplinirea ireproșabilă a serviciului. De aceea, fiecare navă, dragă sau vedetă poate avea un istoric al ei, poate vorbi de entuziasmul și energia cu care s-au pregătit ostașii.

De ziua lor, amintim marinarilor țării noastre că abnegația le este cunoscută. Le știm emoțiile care-i cuprind în drum spre casă, cînd țărîmul românesc începe să se întrevadă. Cei rămași în țară, asemeni lor, nu întîrzie nici o clipă să-și aducă contribuția la sarcinile mărețe ce stau în fața întregului popor.

Petre ANGHEL
Fotografie de Eugen IAROVICI

MERCCUR INVATA ROMANESTE

de Mihai HETCO
Fotografii de Elena GHERA

...I-am întâlnit în portul Constanța, în mijlocul tumultului produs de macaralele de mare capacitate, de șuieratul intermitent al sirenelor și zgomotul surd al garniturilor de tren în mișcare.

Patru comandanți români de nave, plecând în patru colțuri de lume. Ancorate la dane — zeci de nave, sub cele mai diverse pavilioane. În larg — altele, așteptând să fie remorcate în port. În bazinul central al portului Constanța am descoperit silueta cargoului «Arad» de sub comanda căpitanului Anghel Vasile. Un șir respectabil de vagoane de cale ferată, pline-vîrf cu hîrtie, sodă, P.F.L. și geamuri, așteptau să fie încărcate în cala încăpătoare a cargoului care va ridica peste câteva zile ancora în direcția Mediteranei. După trei zile petrecute în sînul familiei (plus un meci de fotbal vizionat în calitate de fervent suporter al echipei Farul, plus o baie cu plaja de rigoare făcute la Mamaia...), comandantul este gata pentru o nouă cursă, în care produsele Govorei, Mediașului ori Brăilei își vor regăsi clienții tradiționali. Fiindcă de mai bine de un deceniu, Anghel Vasile a devenit pe diferite meridiane emisarul plin de prestigiu al diferitelor produse de export românești. În ultima cursă a transportat calorifere. Anul trecut, cargoul comandat de dînsul a dus la Mersim, în Turcia, o întreagă fabrică de superfosfați. În Cipru a fost martorul primirii foarte bune făcute de beneficiar buldozerelor românești, mașini de mare randament. În urmă cu cîțiva ani, în calitate de secund pe petrolierul «Ploiești», a ajuns la Hamburg și Rotterdam... În momentul apariției acestor rînduri, cargoul «Arad» va fi descărcat deja sodă calcinată la Poti, în Caucaz, plecînd apoi mai departe.

...Într-un alt sector al portului acostează cargoul «Petrița», de sub comanda lui Dumitru Hirnu. Face curs spre Asia Mică. Următoarea călătorie? «Pină la Mersim, în Turcia, o aruncătură de băț». După 17 ani de navigație, după ce ai transportat mii de tone de sodă calcinată la Bombay și tot felul de mărfuri în cele mai diverse porturi ale lumii, îți poți permite să apreciezi o călătorie de trei zile drept o bagatelă. Dacă a avut în ultimul timp și neplăceri? Se mai întîmplă, marea rămîne mare, n-ai ce-i face. Bunăoară:

— Mă întorceam din Albania, unde transportasem diferite utilaje și agregate românești. La 60 de mile-sud de Capul Caliacra, ne surprinde un vînt de forța 9 (n.n. Furtună în toată regula...). Motorul cargoului a fost avariat în mod grav. Există un real pericol de a ne scufunda. Ne luptam cu valuri mari de cîțiva metri. După ore și ore de tensiune, a reușit să se apropie de noi un remorcher al marinei noastre militare. Ne-a remorcat pînă la Constanța...

...Cargoul «Brașov» este comandat de căpitanul Nicu Moise (marea majoritate a navelor românești poartă nume de orașe sau regiuni, recompunînd parcă pe alte meridiane o geografie iubită și familiară, geografia țării noastre).

Transportă la Hamburg, Rotterdam și Anvers motoare electrice fabricate la București, strunguri arădene, aluminiu de la Slatina și, recent, tablă groasă, produsă la marele Combinat siderurgic de la Galați.

— Încerc un sentiment de profundă mulțumire făcînd asemenea curse. Să exporti utilaje de cea mai înaltă tehnicitate, în țări dezvoltate, cu mare tradiție în domeniu, și să constăți că marfa livrată inspiră respect și prețuire. De fapt, de mult nimeni nu se mai miră, aflînd pe nu știu ce strung sau utilaj petrolier inscripția «Made in Romania». Ne-am cîștigat, ca țară ce face un comerț dinamic, un renume și o poziție de prestigiu.

...Venind din insulele Mării Egee, apoi din Creta și Turcia, acostează la dana nr. 4 cargoul «Moldova», comandat de Petre Trancotă. Ultima escală: Istanbul, unde a făcut un transport de strunguri, freze, sodă caustică și sodă calcinată. Petre Trancotă este originar din Tr. Severin. Aici a început să lucreze ca ucenic, la Uzinele mecanice. Apoi a plecat în armată. A cerut să fie trimis la marină, la Mangalia. Dragostea de nesfîrșitele orizonturi, de vîsurile țării din larg, atunci s-a născut. După terminarea stagiului militar, a avut o singură dorință: să se înscrie la școala de ofițeri de marină. Au urmat ani de studiu, de confruntare cu marea, zile și nopți de călire a caracterului. A reușit. La început a fost numit ofițer pe o navă militară. Din 1960 a trecut la marina comercială.

— Sînt fost muncitor, om care a umblat în tinerețe la strunguri și tot felul de mașini, pe vremea aceea provenite în majoritate din import. Acum le exportăm. Bineînțeles, utilajele pe care le transportăm astăzi nu mai seamănă cu primele strunguri, cu strungurile tinereții mele. Sînt infinit mai perfecționate; munca la ele are un cu totul alt randament. De aceea mă mîndresc cu asemenea mașini și consider ascensiunea lor pe piața mondială ca un fel de reușită personală, a ucenicului de odinioară...

CU TRICOLORUL ÎNTR-O SUTĂ DE ȚĂRI

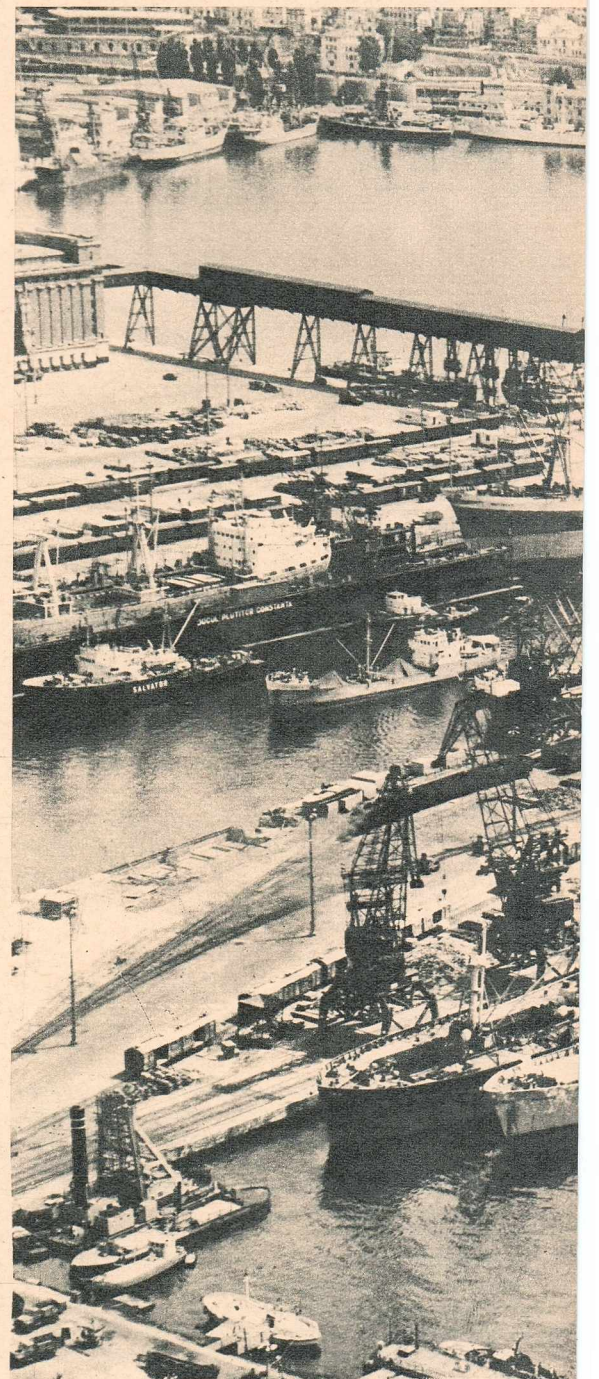
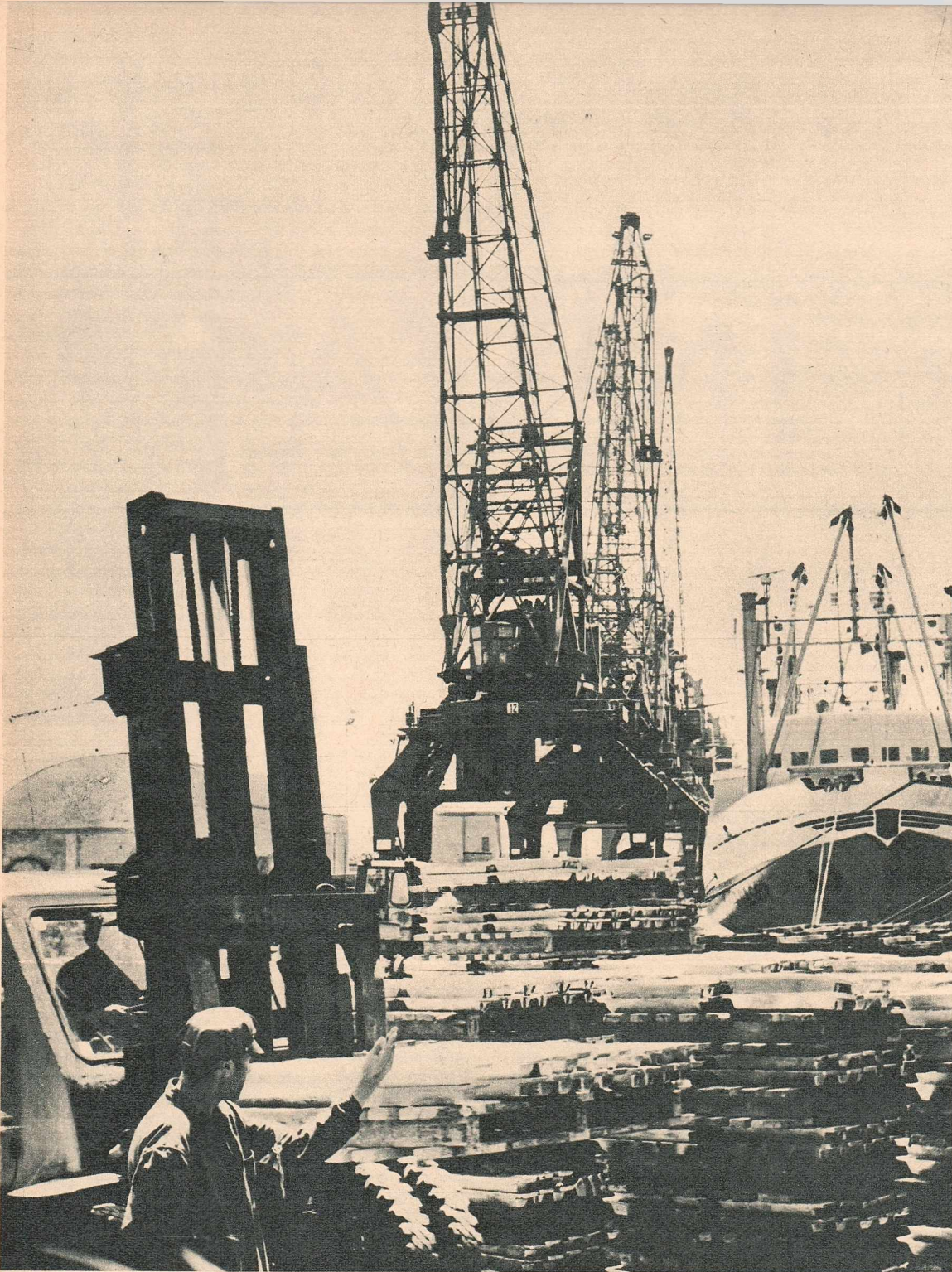
Impresiile celor patru comandanți de nave întâlniți în portul Constanța nu fac decât să întărească, să pună în lumină mai pregnant, în mare adevăr: mărfurile României socialiste își continuă drumul ascendent pe piața mondială. Comerțul nostru extern cîștigă tot mai multă pondere și diversificare, grație unei industrii dinamice, în plină dezvoltare. Numai datorită uriașului efort de industrializare socialistă a țării a fost posibilă impunerea utilajelor și mărfurilor noastre peste hotare. Astfel, criteriile științifice, aplicate cu consecvență de partid și de stat și în acest domeniu, și-au dovedit pe deplin viabilitatea: în 1968, producția industrială a țării noastre depășea de circa 14 ori pe cea a României anului 1938. În cadrul acestei politici de dezvoltare și diversificare a industriei

au fost create ramuri noi, care în scurt timp și-au impus și pe plan extern, cum ar fi: utilajul petrolier, utilajul pentru industria chimică, construcțiile navale, locomotivele diesel și electrice, tractoare, materiale plastice, fire și fibre sintetice, medicamente, strunguri de diferite tipuri și produse alimentare de tot felul. O comparație a comerțului nostru extern actual cu cel de-acum cîteva decenii este de-a dreptul superfluă. Exportăm și atunci, fără îndoială, dar exportăm aproape în exclusivitate materii prime: lemn, petrol, sare, grîu și alte produse alimentare neprelucrate, mărfuri cu volum mare dar valoare comercială redusă. România, mare exportatoare de petrol, importa utilaj petrolier; România, mare exportatoare de cereale, nu fabrica tractoare; România, ai cărei munți de sare ar fi putut îndestula omenirea timp de secole, nu descoperise industria chimică. Abia în anii socialismului, aceste mari bogății ale solului și subsolului nostru au început să fie exploatate în mod rațional, fiind puse în adevărata lor valoare. Mai mult, au fost create ramuri industriale care, după cum am spus, au permis în scurt timp mari disponibilități pentru export.

O regiune petroliferă, cu veche tradiție, ca cea a Ploieștilor a fost și din punct de vedere al achiziționării de utilaje la bunul plac al pieței străine. Astăzi, doar uzina «1 Mai»-Ploiești, nu numai că asigură cu utilaj petrolier întreaga noastră industrie extractivă, dar mai bine de 60 la sută din producția sa ia drumul exportului în 24 de țări, situate pe patru continente. Locomotivele diesel și electrice, fabricile de ciment produse de uzinele «23 August», motoarele electrice purtînd marca Uzinei de Mașini-București, vagoanele și strungurile fabricate la Arad sau tractoarele ieșite de pe poarta marii uzine brașovene, au ajuns de mult în zeci de țări din Europa, Asia, Africa, America de Sud. Construim la șantierele de la Galați cargouri de 4 500, 6 000 și 6 500 tone, precum și mineriile pentru India, U.R.S.S., R.A.U., China și o serie de alte țări. În același timp, livrăm mărfuri generale (conserve, sticlărie, P.F.L., faianță, produse lemnoase, sodă etc., etc.) în cantități tot mai mari și la un nivel de prelucrare mereu sporit. Doar simpla enunțare a utilajelor și produselor românești ce iau drumul exportului ar umple un număr impresionant de pagini. Ne limităm a menționa că în prezent România întreține relații comerciale cu peste 100 de țări. În urmă cu un sfert de veac, țările cu care făceam comerț erau în număr de 20...

Dinamismul comerțului nostru exterior este oglindit printr-un ritm înalt de dezvoltare, care în perioada 1966-1968 a depășit procentul de 12 la sută. Volumul comerțului nostru exterior aproape s-a dublat în 1968 față de 1965, numai această creștere fiind mai mare decît volumul unei întregi perioade anterioare (1961-1965). A crescut enorm ponderea produselor finite industriale care dețin în pre-

◀ În sectorul I, mărfuri generale, se încarcă mari cantități de aluminiu.

zent patru cincimi din volumul exportului. Tradiționalul nostru export de produse lemnoase, petroliere și agroalimentare se face într-o structură reînnoită, produsele respective având un grad superior de prelucrare. În 1968 s-au încheiat 20 de acorduri și protocoale de cooperare economică și tehnico-științifică, în special la nivel guvernamental, față de 10 încheiate în 1967 și numai 1 în 1964. Urmărim extinderea încheierii de acorduri pe termen lung, care să asigure stabilitate schimburilor noastre comerciale. Cu 55 de state schimburile comerciale se desfășoară pe bază de acorduri, convenții și aranjamente comerciale.

Se apreciază că volumul schimburilor comerciale în viitorii cinci ani va fi cu circa 40-45 la sută mai mare decât volumul realizat în actualul cincinal. În 1980, același volum va fi cel puțin dublu față de 1970.

O REACȚIE ÎN LANȚ

Există o condiționare reciprocă între dezvoltarea comerțului nostru extern și cea a transporturilor de tot felul. Nu putem vinde destule mărfuri, fără a avea o flotă maritimă și fluvială de prim rang, fără modernizarea și dinamizarea transportului rutier și de cale ferată. Continua mărire a parcului de vagoane, ca și dotarea căilor ferate cu locomotive diesel și electrice, construirea accelerată de șosele, precum și modernizarea celor existente, sînt acțiuni de a căror permanență se poate convinge oricine. Ca mesagere ale produselor industriale românești pe alte meridiane, flota maritimă și cea fluvială capătă o importanță tot mai mare. Flota fluvială a fost mereu îmbogățită, de la remorcherelle, ceamurile și slepurile de acum 15 ani la navele de 1 500 și 2 000 tone, remorcate de împingătoare de 2 400 CP. Porturile de la Dunăre se află într-un accelerat proces de modernizare și sporire a capacităților. Cît despre

flota noastră maritimă comercială, ea are în prezent un tonaj de circa 4 ori mai mare decît în 1964. Cîteva zeci de cargouri, mineraliere, petroliere, cu tonaje mereu crescînde, străbătînd mările și oceanele lumii, ating 70 de țări și 300 de porturi. Cinci curse regulate leagă portul Constanța de întregul bazin mediteranean, Marea Nordului și Atlantic. În 1969, NAVROM a transportat cu... 560% mai multă marfă decît în 1964.

Marea poartă maritimă a țării, Constanța, se deschide larg navelor navigînd sub toate pavilioanele...

Am început reportajul de față solicitînd cîtorva navigatori români impresii din recentele lor călătorii. Ar trebui să continui evocînd activitatea febrilă, atît de specifică și spectaculoasă a portului. Simt că-mi lipsesc de pe acum mijloacele. Formidabila concentrare de nave într-un perimetru relativ redus descurajează comparația cea mai îndrăzneată. Cu atît mai mult cu cît, de cîteva ani, portul ia o extindere vertiginoasă ce-l va face comparabil în final cu o Marsilie sau Genovă. Dimensiunile danelor și capacitățile lor se vor mări de patru ori, în timp ce cantitatea de mărfuri manipulate se va înzecii. Digurile, în lungime totală de 5,5 kilometri, sînt alcătuite și protejate de stabilopozii, blocuri de ciment în formă de stea de cîte 20 de tone fiecare, construcții ingenioase menite să pulverizeze forța valurilor. Și fiindcă veni vorba de stabilopozii; invenție românească, ea a fost deja patentată în Japonia, Franța, R.F.G., țări care în materie de navigație reprezintă ceva...

Ca urmare a îmbunătățirii sistemului de acces în bazinul interior al portului, vor putea acostă în anii viitori nave de 40 000-60 000 tone, iar modernizarea danelor va permite încărcarea sau descărcarea simultană a 50 de nave.

Preved dificultăți pentru reporterul de mîine: depistarea unui anume comandant de vas în (aparent pentru noi, diletanții...) babilonia de carene, prove, șalupe și macarale, care de pe acum impresionează.

PRIVIND SPRE VIITOR

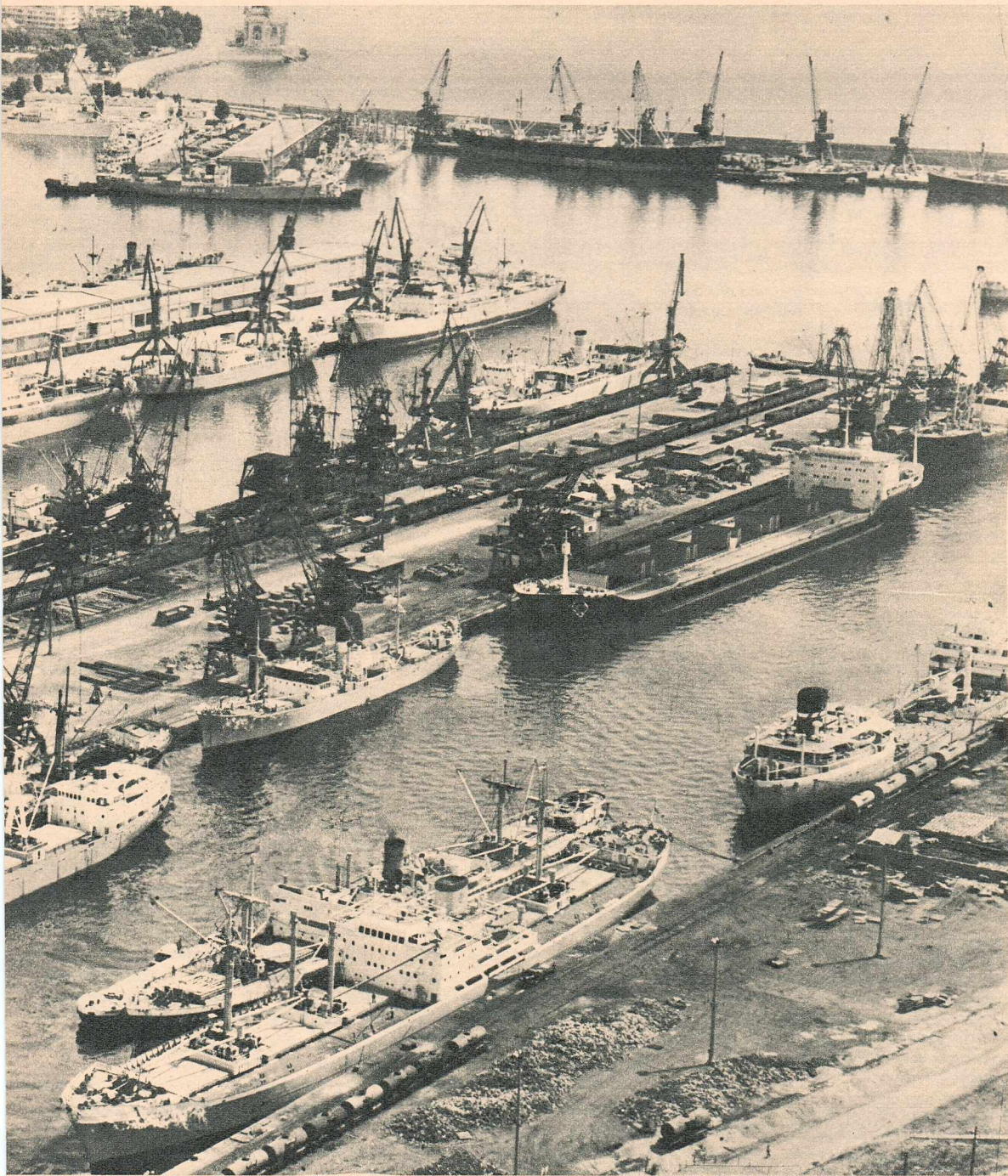
Proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al P.C.R. pune și în fața comerțului nostru exterior sarcini sporite. Se va adînci și perfecționa colaborarea economică a României cu țările membre ale C.A.E.R., cît și extinderea în continuare a legăturilor economice cu toate statele, în spiritul ideilor călăuzitoare ale politicii noastre externe. În document se precizează o serie de măsuri ce trebuie puse în practică în vederea constituirii unui fond sigur de produse destinate exportului. Se va continua acțiunea de profilare a unor unități industriale exclusiv sau în cea mai mare parte pe export. Dezvoltarea masivă a acestuia este de asemenea o condiție obligatorie pentru realizarea importurilor, necesare diferitelor sectoare ale economiei noastre naționale. Eficiența comerțului nostru exterior va trebui să crească. Aceasta se va realiza prin fabricarea unor produse competitive, obținute la prețuri de cost reduse și comercializate pe piața externă cît mai avantajos. Fondurile valutare vor trebui, la rîndul lor, să fie utilizate cît mai judicios cu putință.

În viitorul cincinal, volumul mărfurilor urmează să crească cu 30-42% față de anul 1970. Flota maritimă își va dubla capacitatea, iar cea fluvială va fi înzestrată cu noi tipuri de nave pentru marfă și călători. Aviația civilă și căile ferate își vor spori capacitățile, la fel ca și parcul auto.

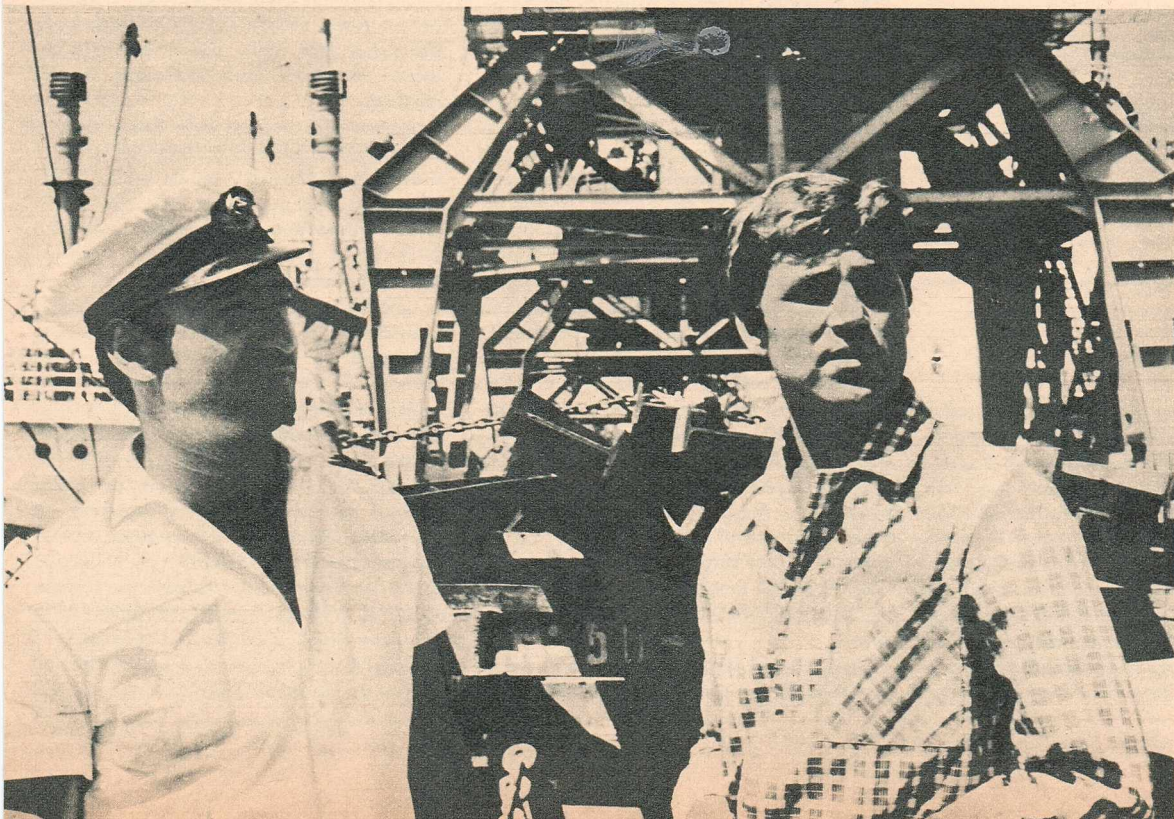
Așadar, rezultatelor obținute, grație calităților produselor noastre, a oamenilor care le-au creat și transportat în patru colțuri de lume, li se adaugă planurile de perspectivă, cu adevărat impresionante, imagine fidelă a forței și maturizării economiei noastre.

Mercur, zeul comerțului, începe să fie cinstit la noi cum se cuvine...

Portul Constanța, principala poartă maritimă a țării, cunoaște un trafic mereu sporit.

Comandantul navei «Sighișoara», Teodor Calman, și dispecerul șef al portului, ing. Apostolache Ripă, supraveghează încărcarea mărfurilor de export românești.

dialog cu cititorii

de H. DONA

În ultima vreme s-au aglomerat pe biroul nostru atât de numeroase scrisori, încât ne vedem siliți de data aceasta să renunțăm la discutarea mai pe îndelete a anumitor teme și să ne mulțumim cu câteva răspunsuri mai mult sau mai puțin telegrafice. Desigur, cerem cititorilor noștri scuzele de rigoare.

Și fiindcă e frumos să începem cu autocritica, să răspundem cititorului *Mihai Farcaș* din București că, într-adevăr, Wieland Wagner era nepotul marului compozitor german și nu fiul, așa cum greșit a apărut în «Flacăra», iar cititorului *Ionică Horjea* din Iași că podul despre care s-a vorbit în nr. 736 nu va fi cel mai lung din lume, ci cel mai lung din Europa.

Tot cititorului *Mihai Farcaș* — căruia îi mulțumim pentru amabilele cuvinte — trebuie să-i comunicăm că introducerea unei rubrici în care răspunsurile la diferitele întrebări ale cititorilor să fie date de personalități competente va fi studiată de redacția noastră. De altfel, o asemenea rubrică a mai apărut destulă vreme în «Flacăra» (până acum 2-3 ani). A trebuit să renunțăm la dinsa pentru că, pe de o parte, ea permitea doar (din motive de spațiu) rezolvarea unui număr restrâns de scrisori, celelalte fiind amânate uneori luni de zile, iar pe de altă parte pentru că am fost criticați că risipim artileria grea pe mărunțșuri (de ex., un academician răspundea la întrebarea: care sînt cele mai mari orașe din Europa?). Mai gîndiți-vă și dumneavoastră, ne mai gîndim și noi. Cît despre diverși responsabili de întreprinderi comerciale care anunță în interviuri apariția în cantități mari a unor produse care apoi abia se văd, ce să spunem? Sintem vinovați că i-am crezut pe cuvînt. Dar mai vinovați sintem că nu urmărim suficient, în coloanele revistei, îndeplinirea unor asemenea promisiuni. În viitor vom ști cum să procedăm.

Cititorului teleormănean care a sesizat că un număr din «Flacăra» era mai lat decît altul cu 4 milimetri, îi cerem scuze pentru această gravă deficiență datorată tipografiei și îi mulțumim pentru atenția cu care nu numai că citește «Flacăra», dar o și măsoară. Cît despre imposibilitatea publicării de fotografii color pe toate paginile «Flăcării», am dat deja — într-un număr trecut — explicații detaliate. La întrebarea dacă publicarea exclusivă de fotografii color n-ar fi o dovadă de fantezie, răspundem hotărît: nu. Există teme, situații, cărora fotografia alb-negru, și numai ea, le dă forță emoțională, expresivitate, profunzime, poezie. De altfel, nu există nici o revistă, în toată lumea, care să se priveze de publicarea fotografiilor alb-negru.

Caricaturile trimise de cititorul *Pavel Constantin* din Botoșani ni s-au părut că denotă talent și spirit. Îl sfătuim să persevereze și îl rugăm să ne mai trimită.

În schimb, nu putem să ne pronunțăm asupra tabloului după care cititorul dr. *Leo Miza Ioan* ne trimite o fotografie. Reproducerea fotografică e foarte slabă; din cîte ne-am putut da seama nu e vorba de o pictură de valoare, ci de o banală scenă de gen, tratată academic, în maniera picturilor comerciale de la începutul secolului nostru. Aprecieră noastră trebuie privită însă cu rezervă, atît timp cît nu avem în față tabloul sau o reproducere corespunzătoare.

În scrisoarea cititoarei *Paula Avram* din București sînt conținute observații interesante cu privire la cîntăreții români de muzică ușoară. Foarte justă ni s-a părut sublinierea importanței punerii în scenă a cîntecului, a studierii complexe a tuturor aspectelor prezenței scenice a cîntărețului. E, într-adevăr, un lucru care a cam fost neglijat la noi. În această ordine de idei, vrem să comunicăm că ne gîndim la introducerea — din toamnă sau iarnă — a unei rubrici permanente de muzică ușoară în revistă.

Dintre scrisorile primite, nu lipsesc, bineînțeles, cele pe teme sentimentale, ca să le zicem așa. O cititoare din Craiova ne cere sprijinul, deoarece băiatul de care e îndrăgostită nu mai vrea să se căsătorească cu ea. Ce să facem, stimată S.R.? De cînd e lumea și pămîntul, de cînd există dragoste, cazuri ca acestea s-au întîmplat și tare ne temem că se vor întîmpla și în viitor, chiar dacă, între timp, oamenii au debarcat pe Lună. Ne îndoim că publicarea unui articol în revistă — așa cum ne roagă corespondenta noastră — ar putea reînnoa fiul rupt al unei iubiri terminate. Cu puțină filozofie, cititoarea craioveană nu va mai lua lucrurile în tragic și tinerețea ei va ști să depășească trecătoarele necazuri. Și apoi, în jurul ei sînt atîți olteni simpatici, încît are dreptul să privească viitorul cu optimism.

Nici pe cele două tinere din Timișoara, care ne roagă să transmitem (noi!) la televizor două filme cu Gianni Morandi, nu le putem ajuta prea mult. Televiziunea e televiziune, și «Flacăra» e «Flacăra». Și, de altfel, după cum se știe, tovarășii de la televiziune ne dojenesc tot timpul, așa că nici vreo intervenție de-a noastră n-ar avea mari șanse de succes.

NOI DIMENSIUNI ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ

Paginile ce urmează aduc cititorului nostru câteva din gândurile, din opiniile, din frământările creatoare ale unora dintre oamenii noștri de artă, însoțite pe alocuri de argumente cifrice ale dezvoltării culturii socialiste în țara noastră. Zilele efervescente ale acestei veri sărbătorești, ale acestor săptămâni în care însăși munca înțehită și entuziasă constituie un gest jubiliar, în care activitatea politică desfășurată cu pasiune în vederea pregătirii Congresului X al P.C.R. a cuprins realmente masele largi ale poporului, zilele acestea invită, desigur, și la unele meditații bilanțiere asupra faptului de artă din țara noastră. La Cluj, în înțeleptul și cuprinzătorul cuvânt al domniei-sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a amintit din nou că «libertatea de creație înseamnă a crea în spiritul societății în care trăiești, a acționa în spiritul ideologiei caracteristice societății în care îți desfășori activitatea». Ca apoi să adauge: «Desigur, se poate picta și abstract, se poate scrie și în așa fel încât să nu fii înțeles de oameni, să spui că ești cu atât mai valoros cu cât ești înțeles de mai puțini oameni. Noi avem nevoie însă de o artă care să fie pe deplin înțeleasă de constructorii socialismului de astăzi. Pentru ei trebuie scris, pentru ei trebuie să se compună muzica, pentru ei să se picteze».

Tot ceea ce cultura și arta țării noastre au dat în acest ultim sfert de veac — dar și înaintea lui — mai de preț, mai peren, mai în stare să se alăture cu fruntea sus tezaurului culturii mondiale, se înscrie pe linia acestei creații capabile să comunice cu poporul, să comunice poporului adevărurile esențiale ale vremii noastre, să răspundă setei de adevăr și valoare artistică a poporului. Artă nu poate exista în afara marelui dialog dintre creator și public; o sală fără spectatori, o expoziție ce înșiră enigme pe pânze, o muzică ce trece cu indiferență peste sensibilitatea ascultătorului sînt fapte ce se neagă pe ele însele, ce-și desfid însăși condiția și rațiunea de existență artistică.

Acum, în aceste momente în care întreg poporul privește încrezător înainte, spre viitorul său, se cuvine a arunca și o privire înapoi, o privire calmă, lucidă, critică, spre drumul nu ușor, nu simplu, dar cît de pasionant pe care l-am parcurs. Iar această privire aruncată spre cei 25 de ani în care s-au pus cu temeinicie bazele unei culturi socialiste, această privire întilnește desigur și multe opere de artă cu care ne putem mîndri, opere fundamentale, momente de răscruce în formarea acestei culturi de substanță și factură nouă. Asupra acestor momente se pronunță, cu competență, oamenii de artă ce semnează în paginile următoare.

VIATA MUZICALĂ ÎN ANUL XXV

de Zeno VANCEA

Prilej de bilanț al unui sfert de veac de efervescentă activitate creatoare în toate domeniile, Congresul al X-lea al P.C.R. și aniversarea jubiliară a eliberării patriei oferă și lumii muzicale motive de satisfacție pentru progresele realizate într-un interval istoricește atât de scurt.

Încă de la începuturile revoluției noastre, arta a fost considerată ca o importantă problemă de stat, participarea maselor largi la binefacerile ei constituind o permanentă grijă a noii orînduirii. Pentru a remedia unul

dintre marile neajunsuri din trecut, rezultat din concentrarea celor mai importante instituții artistice aproape numai în Capitala țării, au fost înființate, după 23 August 1944, în afara operelor din București și Cluj, încă trei: la Iași, Timișoara și o operă maghiară de stat la Cluj, unde Opera română avea o existență de două decenii. Viața de concert a luat un avînt deosebit prin înființarea treptată a 17 filarmonici și cinci mari ansambluri corale de stat, care-și desfășoară activitatea curentă în cele mai însemnate centre ale

vieții cultural-artistice. Rolul educativ al acestor instituții e atestat de marele număr de iubitori de muzică care frecventează cu regularitate concertele și spectacolele lirice; spre deosebire de trecut, cînd melomanii se recrutau dintr-un strat subțire de «inițiați», astăzi ei aparțin tuturor păturilor societății.

Avîntul vieții muzicale nu se manifestă numai în activitatea instituțiilor artistice sau a muzicienilor de profesie, ci și în mișcarea de masă a formațiilor muzicale și coregrafice de amatori. Reprezentanții artei amatoare, al căror număr este de ordinul sutelor de mii, participă la un număr impresionant de manifestări în cadrul căminelor și caselor de cultură de la sate și orașe, la concursuri și festivaluri devenite tradiționale, în timp ce zeci de ansambluri și formații cuceresc trofee la festivaluri internaționale și întreprind turnee de succes peste hotare. O remarcabilă dezvoltare cunoaște în acești ani învățămîntul de specialitate care cuprinde astăzi: școli elementare de muzică, licee muzicale și trei școli de învățămînt superior — conservatoarele din București, Iași și Cluj. Calitatea învățămîntului și roadele sale se pot aprecia și după succesele obținute de candidații noștri la concursurile internaționale de interpretare și creație. În marea întrecere culturală dintre națiuni, România ocupă în domeniul concursurilor muzicale locuri fruntașe la competițiile din toate ramurile muzicii vocale și instrumentale; Concursul și festivalul «George Enescu», instituit în 1958 pentru cinstirea memoriei marelui muzician, a dobîndit cu fiecare nouă ediție un spor de prestigiu. Această manifestare concentrează la fiecare trei ani, în septembrie, atenția lumii muzicale internaționale asupra Bucureștiului. Festivalul, care se desfășoară concomitent cu concursul, se bucură de o egală reputație prin strălucita participare a unor dirijori și soliști de celebritate mondială.

Înfloritoarea mișcare muzicală din noua Românie se reflectă nemijlocit în creație prin numărul mare de lucrări valoroase de toate genurile scrise în ultimele două decenii. Activitatea compozitorilor este stimulată, în primul rînd, de existența unui public larg, receptiv la mesajul artistic al maeștrilor muzicii universale și la cel al compozitorilor autohtoni, a căror creație este rezonanța artistică a ambianței în care se desfășoară viața nouă a societății românești.

Creația muzicală actuală este rodul a trei generații. Ea nu poate fi despărțită de ve-

chea și trainica legătură cu atât de bogatul și originalul folclor național, fenomen care de altminteri se constată astăzi în toate țările în care folclorul este încă o realitate vie. Alături de personalitatea covârșitoare a lui George Enescu, compozitori ca Mihail Jora, Dimitrie Cuclin, Mihail Andricu, Sabîn Drăgoi, Marțian Negrea, Filip Lazăr au îmbogățit muzica românească cu o seamă de lucrări valoroase în genurile muzicii simfonice, de cameră și dramatice. Aceștia li s-au alăturat compozitorii generației următoare, ca Paul Constantinescu, Theodor Rogalski, Sigismund Toduță, Ion Dumitrescu și alții. În posesia unei tehnici compunistice contemporane, dar atașați de ideea de a conserva în opera lor o caracteristică notă autohtonă, ei au dat muzicii noastre numeroase lucrări de valoare, legate prin nemărate fire de viață și aspirațiile noii societăți.

O parte însemnată a noii creații aparține unor compozitori din generațiile următoare.

De cîțiva ani încoace, concepțiile estetice ce stau la temelia tendințelor inovatoare pe plan mondial au determinat o sensibilă modificare și în orientarea unora dintre compozitorii de azi. Astfel, «Arcade» de Aurel Stroe, «Elegia pohtică» de Theodor Grigoriu, «Coloana fără sffrșit» și «Poarta sărutului» de Tiberiu Olah, «Heteromorfie» de Ștefan Niculescu, «Scene nocturne» de Anatol Vieru, «Mișcarea simfonică» de Liviu Glodeanu sînt doar cîteva exemple de lucrări simfonice care ilustrează această tendință.

Istoriograful muzical este dator să consenmeze și succesele înregistrate în domeniul altor genuri muzicale, ca, de pildă, în cel al muzicii dramatice. Lucrările apărute în ultima vreme ilustrează aceleași modificări de concepții estetice și de stil care au intervenit și în celelalte genuri. În timp ce muzica operelor cu subiecte istorice, «Decebal», «Răscoala», «Fata cu garoafe» și altele, aparținînd lui Gheorghe Dumitrescu, sau baletelor lui Mihail Jora, «Întoarcerea din adîncuri», «Hanul Dulcineea» etc., sînt compuse într-un limbaj în care elementul folcloric are un rol important, altele, ca «Amorul Doctor» și «Jertfirea Ifigeniei» de Pascal Bentoiu sau baletul «Prinț și cerșetor» de Laurențiu Profeta, sînt compuse într-un stil lipsit de trăsături folclorice. Neputînd epuiza lista creațiilor valoroase nu trebuie totuși să oitem operele «Prometeu» și «Mariana Pineda» de Doru Popovici, care s-a folosit la compunerea muzicii ambelor lucrări de sistemul dodecaphonic-serial. Că

tinerii compozitori stăpînesc în egală măsură și cele mai diverse tehnici noi, însușite din studierea lucrărilor unor compozitori ca Stockhausen, Boulez sau Xenakis, o dovadă numeroasele lucrări pur instrumentale apărute în ultima vreme și scrise în aceste tehnici, dar și o operă lirico-dramatică ca «Galileo Galilei» de Corneliu Cezar.

Demnă de relevat este și participarea mai activă a compozitorilor aparținînd naționalităților conlocuitoare. În timp ce muzicieni de naționalitate maghiară, ca Zoltan Aladar, Markos Albert, Csiky Boldizsar, Jodal Gabor și alții, aduc în creația lor nota specifică a folclorului maghiar, cei de origine germană, ca Wilhelm Berger, Andreas Porfetye, Dieter Acker ș.a., pornesc de la marile tradiții ale muzicii germane. Este însă indiscutabil că ambianța culturii românești în care aceștia trăiesc și activează a lăsat urme însemnate asupra creației lor.

Prin capacitatea sa de a stimula forțele creatoare, socialismul oferă largi posibilități de înflorire și dezvoltare multilaterală a personalității umane, accelerînd procesul de diversificare a modalităților de creație. Este tocmai ceea ce se constată și în muzica ultimilor ani. Orizontul creației s-a îmbogățit nu numai cu lucrări de înaltă valoare și tinută artistică, ci și cu individualități numeroase și noi, cu glasuri care, prin prospețimea și seriozitatea preocupărilor, îndreptătesc speranțele unei evoluții continuu ascendente.

Arta interpretativă românească se bucură și ea de un mare prestigiu internațional datorită unor deosebit de înzestrați reprezentanți, ca Valentin Gheorghiu, Radu Aldulescu, Ion Voicu, Ștefan Gheorghiu, Ștefan Ruha, cărora li se adaugă mereu alți interpreți mai tineri. Școala noastră de canto, ilustrată astăzi de numele unor soliști deveniți celebri, ca Ludovic Spiess, Ion Buzea, Nicolae Herlea, Ion Piso, Nicolae Florei, David Ohanesian, Ludovic Konya, Zenaida Pally, Elena Cernei, Marina Krilovici, Viorica Cortez-Guguianu, Ileana Cotrubaș, înregistrează succese răsunătoare pe marile scene lirice ale lumii. Iluștrii șefi de orchestră George Enescu, George Georgescu, Ionel Perlea, Constantin Silvestri, Theodor Rogalski au creat o școală dirijorală românească de renume mondială. Urmașii lor din actualele generații sînt frecvent invitați la pupitrele unora dintre cele mai de seamă orchestre din străinătate.

O atît de sumară trecere în revistă a unor realizări din domeniul creației și artei interpretative este departe de a oferi o imagine completă a aportului artiștilor, compozitorilor și muzicologilor la amplul proces de înflorire a vieții spirituale a României contemporane. Este însă evident că în viața artistică, întocmai ca în toate celelalte domenii de activitate, trăsătura dominantă actuală este dinamismul constructiv care însuflețește întregul popor român pe drumul progresului continuu.

puternic caracter militant. Pe bună dreptate sublinia tov. **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al C.C. al P.C.R., în cuvîntarea ținută la Conferința extraordinară a organizației județene de partid Cluj: «**Noi concepem educația comunistă nu ca simplă însușire a unor teze generale despre comunism sau a unor hotărîri, care își au și ele importanța lor, ci ca asimilarea a tot ceea ce a creat mai bun omenirea pînă acum în toate domeniile cunoașterii — atît în științele tehnice cît și în cele umaniste. Numai însușirea tuturor acestor cunoștințe poate să ducă la formarea omului societății socialiste și comuniste, multilateral dezvoltat, cu o înaltă cultură, în stare să înțeleagă desfășurarea evenimentelor și să acționeze în concordanță cu cerințele legilor dezvoltării societății.**»

Statul socialist își manifestă ca o preocupare de căpetenie dezvoltarea intensivă și extensivă a mijloacelor de culturalizare a maselor, mijloace de care dispun cu drept de egală participare toți oamenii muncii, indiferent de vîrstă, de sex, de profesie, de naționalitate, de localitate și de înclinații.

Expresia cea mai elocventă a progresului multilateral realizat în domeniul transformării culturii în bun al întregului popor o constituie crearea și dezvoltarea unei vaste rețele de instituții de cultură, care configurează un sistem încheiat al acesteia. Aproape 8 000 cămine culturale și filiale sătești, 186 case și palate de cultură, 294 cluburi și case de cultură ale sindicatelor, aproape 25 000 biblioteci, peste 6 400 cinematografe, 243 muzee, iată numai cîteva cifre care ilustrează dezvoltarea prodigioasă a sistemului de instituții de cultură, tot atîtea izvoare ale vieții spirituale puse la dispoziția oamenilor din orașele și satele țării.

Toate aceste instituții desfășoară o vie și eficientă acțiune de influențare ideologică și culturală a cetățenilor. Deși este dificil să fie desprinse elementele de ordin calitativ ale acestei activități, totuși pot fi prezentate cîteva date cantitative, care exprimă însă, în ultimă analiză, și aspectele structurale, de conținut, ale muncii cultural-educative. Astfel, în 1968, sistemul de biblioteci din România dispunea de peste 104 000 000 volume, ceea ce făcea să revină, în medie, 5,5 volume pentru fiecare locuitor; numărul celor care au frecventat bibliotecile s-a ridicat la aproape 9 000 000 cititori. Numărul spectatorilor la cinematografe a fost, în anul care a trecut, de 204 milioane spectatori. În anul de învățămînt 1968-1969 au funcționat 64 de universități populare și 76 universități muncitorești, frecventate de circa 86 000 cursanți.

O amploare deosebită a luat activitatea artistică de amatori, care cuprinde aproximativ 1 000 000 de artiști amatori, activînd în circa 40 000 de formații coregrafice, muzicale și teatrale. Această adevărată mișcare de masă, pe lîngă faptul că menține vii bogatele tradiții ale artei populare românești, unanim prețuită pentru originalitatea și prospețimea ei, se constituie ca un instrument deosebit de eficient, care contribuie la modelarea gustului estetic al oamenilor. În prezent, în cinstea aniversării eliberării patriei se desfășoară concursul al IX-lea al formațiilor muzicale și coregrafice de amatori, concursurile de artă plastică și artă populară amatoare, al creatorilor literari, precum și primele concursuri ale foto și cineamatorilor. Țara noastră va găzdui pentru prima dată, în acest an, Festivalul și concursul internațional de folclor «România».

Iată numai cîteva aspecte ale dezvoltării culturii de masă în țara noastră; acțiunea cultural-educativă se prezintă deci în acest an jubiliar cu bogate și semnificative realizări. Însăși aniversarea a 25 de ani de la eliberarea României constituie un prilej de intensificare a acestei activități. Dovezi elocvente le găsim în toate județele țării, în orașele și satele României, unde în aceste zile pulsează din plin viața spirituală a constructorilor socialismului. Este o afirmare ce poate fi cu greu cuprinsă în cuvinte, a sensibilității și talentelor înzestrațului nostru popor.

«C-așa-i jocul pe la noi»... pe fiecare din scenele celor 8 000 de cămine culturale, ale celor 186 case și palate de cultură, ale celor 294 cluburi și case de cultură ale sindicatelor.

«Lebedele» bucureștene zboară, în tot cursul anului, pe marile scene ale lumii, întorcîndu-se acasă de fiecare dată cu o lungă trenă de aplauze după ele.

CULTURA, BUN AL ÎNTREGULUI POPOR

de Ion MORARU

vicepreședinte al Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă

Socialismul, societate profund umană, ce asigură condiții optime pentru dezvoltarea plenară a omului, și-a pus puternica amprentă asupra conștiinței sale, asupra vieții lui spirituale. Uriașele realizări obținute în ultimul sfert de veac în opera de construire a orînduirii socialiste, schimbările radicale ce au cuprins toate sferile vieții sociale, economice și culturale, faptele cotidiene demonstrează — cu puterea de convingere a realităților — că în România s-a format și s-a dezvoltat noua conștiință socialistă, conștiință caracteristică mării majorități a populației acestei țări.

Una dintre trăsăturile definitorii ale actualului stadiu de dezvoltare a țării noastre

o constituie accesul maselor largi la valorile culturii și artei. În România, cultura s-a transformat în bun de preț al maselor, fiind hrana spirituală atît a tinerelor generații aflate în efervescentul proces al formării lor, cît și a generațiilor mature, din ce în ce mai aderente la diferitele aspecte ale vieții cultural-artistice.

Ca instrument principal al clasei muncitoare, al întregului popor, statul nostru socialist, condus de partid, traduce în viață sarcinile revoluției culturale, asigurînd desfășurarea unei vaste și intense acțiuni cultural-educative. Această acțiune nu este și nici nu poate fi o simplă activitate generoasă, iluministă, ci o muncă complexă, cu un

NOI DIMENSIUNI ÎN CULTURA ROMÂNEASCA

Și mai concret? Un teatru al zilelor noastre. Neînchistat. Vrăjmaș al rutinei. Un teatru al tineretului de orice vîrstă. Un teatru al veșnicei nemulțumiri de tine însuși. Al continuei dorințe de autodepășire. Un teatru din care să dispară expresia «pe vremea mea, tinere...», înlocuită fiind cu «astăzi, colega...». Un teatru cu asperități, dar cu mai puține invidii. Un teatru conștient de faptul că numai concurența e ceea ce fe-

rește de închistare. Că nici o poziție nu e veșnică, nu e cucerită o dată pentru totdeauna. Că lupta începe din ziua primului contact cu scena și se sfîrșește doar atunci cînd nu mai putem sau nu mai vrem. Un teatru deci al căutărilor. Un teatru pentru contemporanul nostru. Curajos și sincer.

Credeți că e utopic? Știu eu? Merită însă să și visezi. Oare nu visătorii au impulsionat lumea?

SCENA LITERARĂ ASTĂZI

de Alexandru IVASIU

PSEUDOSTATISTICĂ TEATRALĂ

de Lucian GIURCHESCU

Rezumîndu-ne doar la teatrele de proză (expresia este la fel de nefericită ca și cea de teatre dramatice, nu de alta, dar așa-zisele teatre de proză joacă și piese în versuri, după cum așa-numitele teatre de dramă montează și comedii; ah! era să uit, colegii noștri din Constanța își intitulează teatrul: «de dramă și comedie», ceea ce nu rezolvă totuși nimic din punct de vedere lexic, iar teatrul în care lucrez se numește «de comedie», ceea ce ne dă multă bătaie de cap spre a explica de ce acest «de comedie» nu e similar doar cu risul, ci e de fapt un nume, un titlu), deci rezumîndu-ne doar la acest gen de scene, știm că la noi există azi 35 de instituții ce-și desfășoară activitatea în 38 de săli (de fapt dacă socotim studiourile din Timișoara și lași avem 40 de locuri de joc și s-ar putea să fi uitat și eu vreunul), dar că, de fapt, dacă socotim că secțiile române și maghiare sau române și germane au doar sediul și administrația comună, fiind de fapt ansambluri diferite, avem 39 de teatre de... numiți-le dv. cum vreți, excluzînd operele, operetele, păpușile, estradele, revistele.

Unii spun că sînt prea multe și au ca argument calitatea. Alții, că s-ar mai putea înmulți și demonstrează că, în fapt, existența unui teatru — chiar cu puțini spectatori — impulsionează viața culturală a oricărui oraș. Fapt e că, indiferent de partea cui este dreptatea (și eu personal înclin să cred că e undeva la mijloc, și asta nu dintr-un spirit împăciuitoare, ferească sfîntul!), numărul vorbește elocvent despre importanța pe care a primit-o, în cei 25 de ani scurși din august '44, arta Taliei pe meleagurile de la poalele Carpaților.

Teatrele noastre pun în scenă circa «X» piese. Vedeți, aici m-am încurcat. Puteam pune mîna pe telefon, și colegii de la Direcția teatrelor mi-ar fi răspuns prompt. Dar oare pe dv. nu v-ar fi plictisit o înșiruire de cifre? Eu cred că da. Și de aceea am lăsat în pace telefonul.

Dacă s-ar fi putut face o statistică a succeselor și căderilor, dar nu pe baza spuselor unora sau altora, ci, să zicem, științific, electronic, cifrele ar fi primit o coloratură îmbietoare prin siguranța ce-ar fi oferit amatorului de un astfel de «ghid al bunului-gust», ce i-ar indica fără putință de eroare ce e elevat și ce nu ș.a.m.d. Din fericire însă, mașina acestui fel de calcul nu funcționează și deci aprecierea rămîne la bunul plac al consumatorului (ceea ce nu vrea să însemne că nu pot exista anumite coordonate comune de judecată, anumite scopuri precise ce unesc pe creatorii de frumos; în fond, o cultură ce oferă chei și obligă la înțelegere nu anarhică, ci riguros estetică).

Teatrul își extrage o parte din hazul lui (era să spun miraj, dar sună, vai!, pretențios) tocmai din controversa ce o produce în rîndul spectatorilor. O controversă non-violentă ce atestă personalitatea fiecărui individ. O piesă nu poate place tuturor. Altfel ar exista o schemă precisă, sigură, și care ne-ar da producții de seria nu B, ci E, cum ar spune făcătorii de peliculă. Să fim

însă bine înțelegi, asta nu e similar cu pleoara pentru un teatru pentru nimeni.

Și aici ajungem la al doilea sau al treilea punct al statisticii noastre: publicul. Avem sau nu un public de teatru? Depinde. Depinde nu de el, ci de noi. De ce îi dăm. De cum îi dăm. Dacă știm să-l atragem, necoborînd ștacheta, sau îl uităm, de dragul unor ștachete înălțate de un balonaș, ce se sparge la prima adiere de vînt.

Nu vreau să reiau o discuție mai veche despre public, dar am convingerea că el e mult mai permeabil decît vrem să credem. Numai că, nu o dată, televiziunea sau Difuzarea filmului reușesc să strice, în doar cîteva ore, ceea ce noi am izbutit cu trudă în cîțiva ani. Deși, de ce n-am mărturisi-o, și noi mai dăm cîte o serioasă mîna de ajutor în privința asta; noi — autorii, actorii, regizorii, directorii și difuzorii de bilete.

Dar uite că parantezele m-au cam făcut să uit de subiect și spațiul (tipografic) e pe terminate. De fapt ce voiam să spun? Că teatrul românesc poate păși cu capul sus pragul celor 25 de ani. O dovedesc producția curentă și confruntările internaționale, o dovedesc chiar și nereușitele. Pentru că nu există artă fără înfrîngeri, și tăria ei, tăria artistului, e să recunoască asta fără a se da bătut. Un prieten de-al meu pleda pentru dreptul la eșec și avea dreptate, deși «căderea» nu așteaptă permisiunea nimănui.

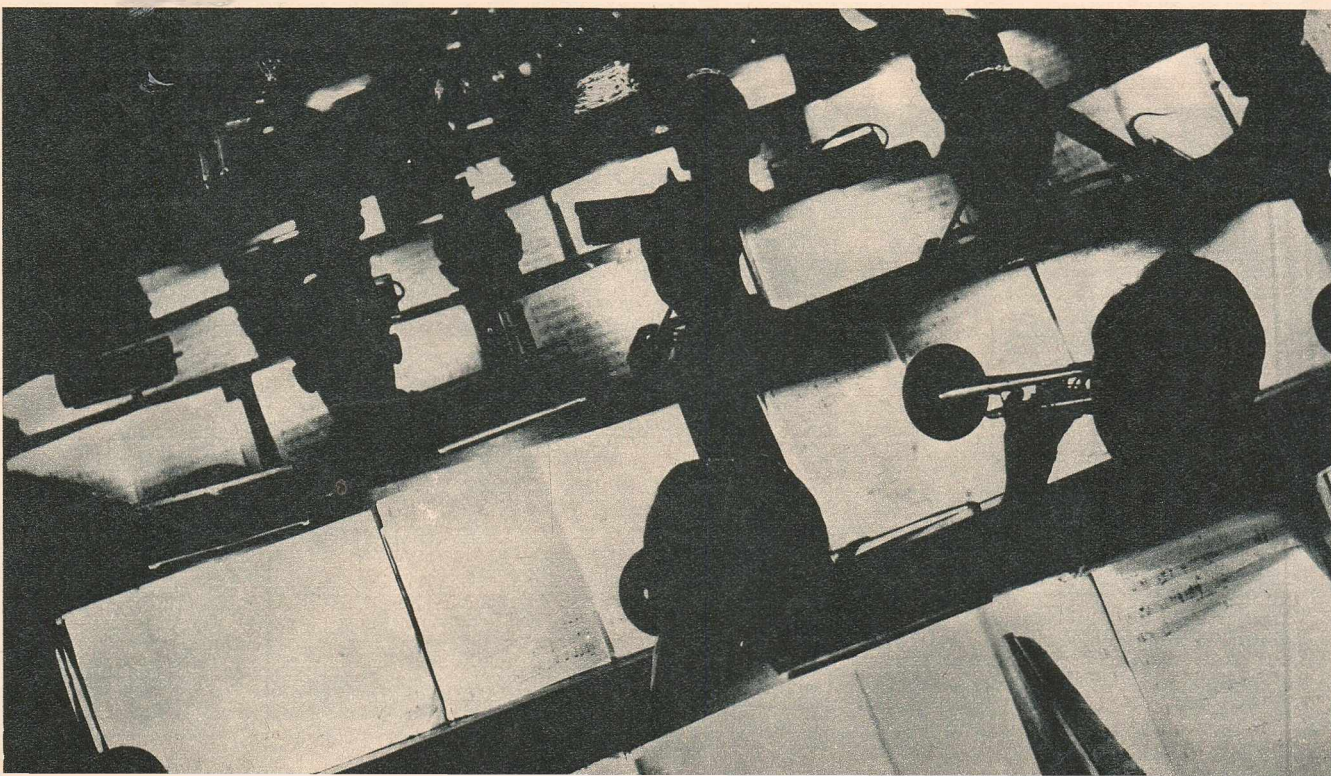
Teatrul însă nu se oprește la nici un bilanț. El îl marchează cu stimă, încearcă să tragă concluzii și o ia din nou la drum. De fapt mai important e ce vom face, ce dorim să facem. În primul rînd, teatru bun. Pare vagă această dorință? Lozincardă? Poate. Dar aici, în acest deziderat, se înnoadă întreaga complexitate a activităților scenice.

Aproape ne este jenă s-o spunem, ca să nu pară de necrezut, o simplă afirmație festivă. Literatura română trece acum prin cel de-al treilea val de activitate de la apariția sa în formă modernă, în prima jumătate a secolului trecut. Primul val a fost cel al marilor clasici: Eminescu, Caragiale, Creangă, deci prin anii 1870, al doilea a ocupat cam zece ani din perioada dintre cele două războaie mondiale și a dat pe cei patru mari poeți: Argezi, Barbu, Blaga, Bacovia, pe Rebreanu și Sadoveanu. Al treilea, început în ultimii patru-cinci ani, sperăm că va continua un timp. Nu fără oprire, pentru că literatura este un organism viu, cu momentele sale de oboseală, cu strîngeri de forțe, cu crize și virfuri, suișuri și coborișuri. Desigur, e îndrăzneț să-ți asemeni prezentul, contemporanii cu perioade și nume atît de prestigioase ca acelea amintite mai sus. Cine știe cu precizie care nume vor supraviețui, cîte glorii sau măcar faime nu vor dispărea rapid? Putem înțelege valoarea, mai ales a poeziei românești, comparînd-o cu scena literară din alte țări; am avut ocazia să fac recent această comparație, să culeg ecoul, la universități prestigioase din Occident, citind traduceri excelente din cîțiva poeți români, mai ales din Nichita Stănescu. Am avut audiențe entuziasmate, propuneri de traduceri, s-a exprimat dorința de a se organiza, de pildă, o seară Nichita Stănescu la Sao Paulo, în Brazilia. În Statele Unite am întîlnit pe unul dintre cei mai interesați și populari tineri poeți din Brazilia, Lindalf Bell, care — fermecat de Nichita Stănescu — s-a gîndit să facă o asemenea manifestare specială atunci cînd se va întoarce acasă. Aceeași reacție am întîlnit-o la Londra, la New York. Desigur, acestea sînt semne exterioare care pot fi accidentale. Adevărata probă este existența atîtor voci distincte de neconfundat, care au ceva comun și ceva cu totul

deosebit, o legătură internă și o particularitate de viziune. Și mai ales, poezia noastră contemporană nu mai depinde, ca la poezii începători, de stări, de momente de inspirație, de clipe fericite sau nu prea, ci se organizează în viziuni complete. În opera unui scriitor, pe cuprinsul unui volum, consecvența are aceeași valoare ca în viața unui om de caracter. Aceste viziuni, la Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ion Alexandru, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, dintre cei mai tineri, la Geo Dumitrescu, Ion Caraion, dintre cei mai în vîrstă, nu au numai o notă imposibil de confundat, un unghi particular de vedere, dar reprezintă o organizare a unor zone profunde ale conștiinței, întîlnirea acestora cu lumea.

De altfel, ceea ce caracterizează momentul literar actual este tocmai neîncrederea în aparențe, dorința de profunzime, de pătrundere pînă în zonele originare ale ființei. O încercare de aprofundare există și în proză, mai ales în roman. Prin aceasta nu trebuie să se înțeleagă neapărat tentația analizei psihologice abisale, profunzimea nu este atît în noi, concepuți ca unități separate, ci în raportul nostru cu lumea, cu oamenii. Semnul cel mai sigur al unei perioade de mare creație este viteza de mișcare a scenei, apariția neîncetată a unor noi personaje, varietatea de modalități, aspectul de univers în multiple și complexe raporturi. Monotonia, monocordul, sînt semnele de cel mai rău augur.

Aceste epoci vin, de obicei (ca să încercăm să găsim o cauză), după perioade de mari frămîntări sociale, de răsturnări și apariții, într-un moment de mai mare liniște, atunci cînd artistul se întreabă ce rămîne și ce este trecător, unde se găsește punctul de întîlnire a eternității sufletului uman cu mișcarea ce «deplasează liniile».

Dreptul la cuvânt

Ați observat cu câtă siguranță de sine, cu ce evidentă dorință de a comunica idei și păreri la care țin vorbesc mulți dintre tot mai numeroșii invitați ai televiziunii? Dezbateră premergătoare celui de-al X-lea Congres al partidului are meritul de a fi insuflat o nouă atitudine față de dreptul la libera exprimare a cuvântului. Oamenii capătă conștiința acestui drept și se folosesc de el cu chibzuință și cu îndrăzneală. Chiar dacă nu aduc totdeauna o lumină esențial nouă asupra problemei în discuție, important este că ies în față și spun cu glas tare ce au de spus.

Transformându-se — printr-o serie de emisiuni bine gândite și având fiecare o personalitate determinată — într-un for de discuții deschis celor mai diferite categorii de cetățeni, televiziunea și-a descoperit o vocație majoră. Aceea de a dezvolta, prin forța exemplului, simțul responsabilității civice, de a da fiecărui telespectator sentimentul că și el poate și trebuie să aibă un punct de vedere propriu și să-l exprime fără reticențe. Presupun că organizatorii ciclurilor de emisiuni «Secvențe din marea dezbateră», «Cronica ideilor» etc., sînt ei înșiși puțin surprinși de ceea ce descoperă. Din clipa cînd s-a renunțat la practica — de atîtea ori observată și criticată în trecut — de a cere doar citirea sau recitarea unui text plin de bune intenții, dar convențional, oamenii spun, cu vorbele lor de-acasă, lucruri care merită să fie ascultate. Nu o dată, reporterii televiziunii sînt puși în inferioritate de interlocutorii lor, care vorbesc mai firesc, mai liber și chiar mai elegant, mai frumos decît ei.

A venit poate vremea ca televiziunea să se adapteze acestei exigențe calitative noi și să utilizeze în contactul cu necunoscuții invitați la tribuna ei numai reporteri de calibrul lor. Cel mai pretențios, și din acest punct de vedere, este contactul cu tineretul. La emisiunile pentru copii se mai vorbește uneori cu afectare dulceagă. Cu studenții, cu muncitorii și intelectualii tineri, situația poate deveni și mai neplăcută. Liberi de automatismele verbale, de formulele stas cu care continuă să jongleze unii emisari ai televiziunii, acești tineri încearcă și izbutesc să se exprime concis și cu miez. Asistăm atunci la discrepanțe ca aceea dintre ideile profunde și stilul tinerilor solicitați să-și comunice opiniile despre felul în care se reflectă viața lor în literatura contemporană — o țineți minte, de pildă, pe studenta din Cișmigiu? — și vocabularul sărac, concluziile didactice ale reporterilor de serviciu.

Problema concluziilor și, în general, a încadrării discuțiilor este încă nevralgică. Pentru a da numai un exemplu destul de recent, dezbateră — realmente interesantă — despre dinamica democrației socialiste s-a încheiat prin câteva fraze stereotipe, neaderente la schimbul de opinii anterior. «Cronica ideilor» este pîndită de mai multe riscuri decît alte emisiuni. Am urmărit, de pildă, eforturile serioase ale unui grup de distinși filozofi, invitați să explice, să catalogheze structuralismul și să-și definească poziția față de el. Pentru telespectatorii nefamiliarizați cu această orientare filozofică, discuția a fost probabil greu de urmărit, chiar de neînțeles, și ca atare neinteresantă. Cei la curent cu noțiunile fundamentale ale structuralismului și cu locul lui în gîndirea filozofică actuală au auzit lucruri pe care le știau dinainte. Adresa precisă mi se pare a fi condiția primă a eficienței unei emisiuni de acest tip.

Am amintit unele mărunte slăbiciuni ale organizării dezbaterii televizate. Esențiale sînt însă mai întîi existența ei și apoi caracterul ei tot mai cuprinzător.

▲ Prin gest și mișcare, prin lumini și umbre, artiștii noștri comunică spectatorilor fiorul marilor momente de artă.

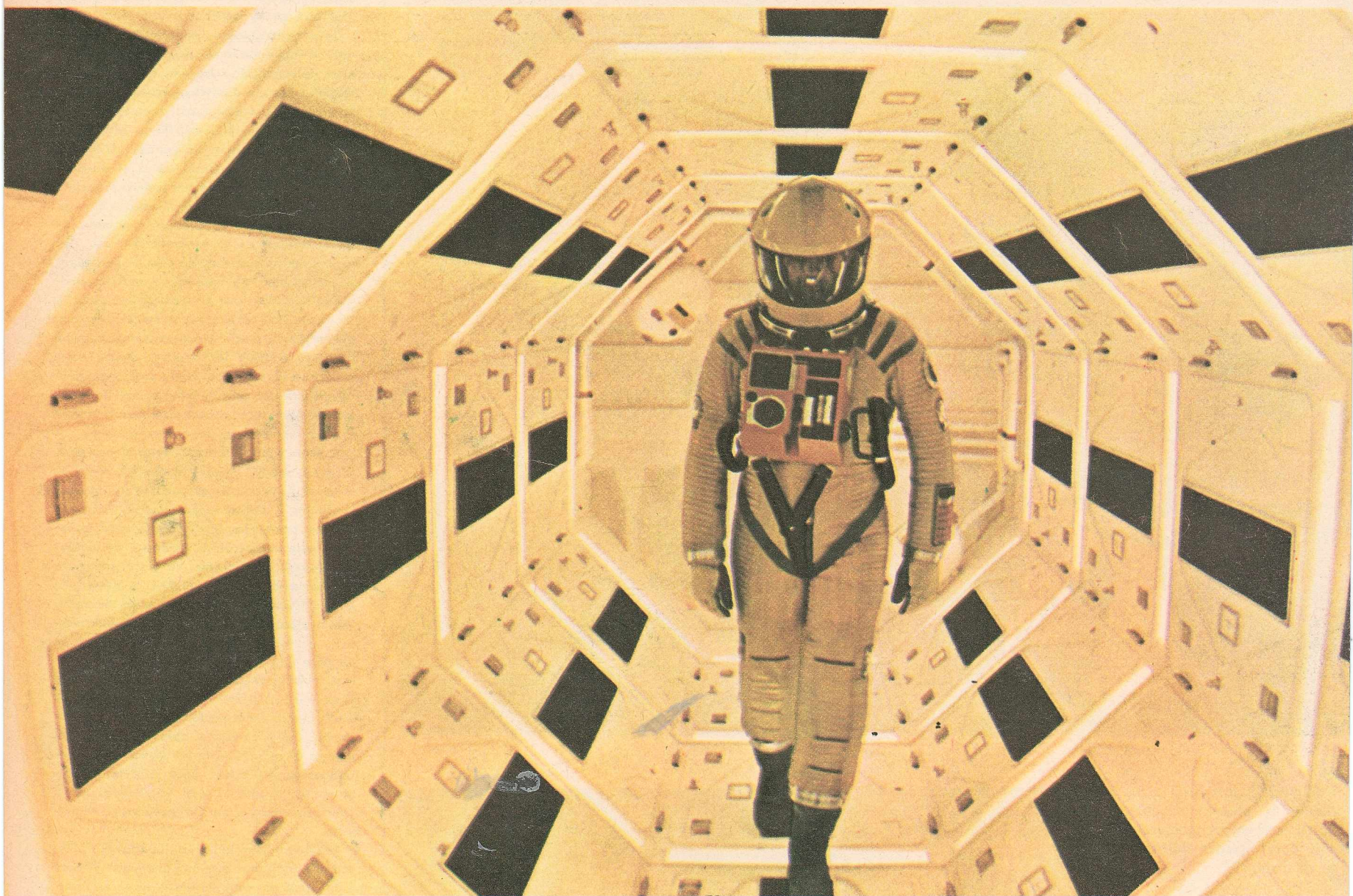
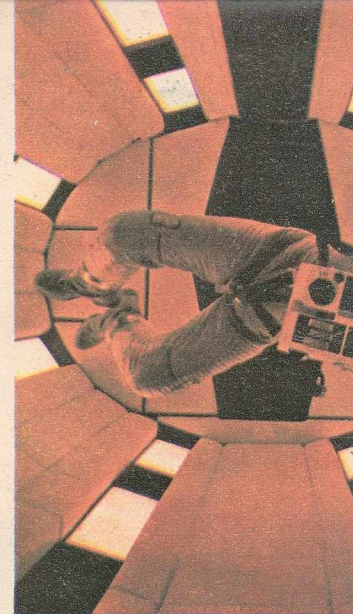
▮ Cele 17 filarmonici din orașele țării îi împrietenesc pe noii melomani — sau cimentează vechile prietenii — cu muzica lui Beethoven, Mozart, Enescu.

► De la Shakespeare la Brecht, de la Camil Petrescu la Paul Anghel, teatrul românesc aduce nu o dată la rampă spectacole de antologie.

film

DIN FILMELE
FESTIVALULUI
DE LA MOSCOVA

2001, ODISEEA

Pentru toți fericii muritori care
Lună, filmul lui Stanley Kubrick ca
anticiparea sa științifică se dovede
dacă-i spunem fantastică, știm prea
fidel.

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Luna august, cu bogatele și însuflețite ei manifestări închinată celor două mari evenimente din viața poporului nostru, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și aniversarea unui sfert de veac de la eliberare, înscrie pe agenda cinematografică și multiple întâlniri cu câteva dintre creațiile de seamă ale filmului românesc. Va fi un bun prilej de reevaluare a acelor creații ce au izbutit să întruchipeze artistic frumusețea și demnitatea eforturilor noastre constructive, spiritualitatea poporului, aspirațiile și izbînzile acestuia.

În toate marile orașe ale patriei — București, Cluj, Iași, Timișoara, Craiova, Brașov, Tg. Mureș, Constanța, Ploiești etc. — vor avea loc «Zilele filmului românesc», în cadrul cărora vor fi prezentate premierele

Balada pentru Măriuca, Tinerețe fără bătrinețe, precum și reluări ale unor filme din anii trecuți: Dacii, Columna, Valurile Dunării, Setea, Subteranul, Diminețile unui băiat cuminte.

În virtutea unei bune inițiative, începînd de la 1 august toate filmele românești programate pe ecrane vor fi însoțite de cîte un documentar ales, din multele scurtmetraje realizate în ultimii ani, dintre acelea care au rămas mărturie emoționantă a prefacerilor structurale pe care le-a trăit țara. Satele nu vor rămîne nici ele în afara amplelor manifestări cinematografice. În aproape 1 000 de localități rurale vor avea loc premiere ale filmelor artistice și documentare.

«Balada pentru Măriuca» — sau «curajul nu așteaptă ca vîrsta să-l măsoare».

«Subteranul» înfruntă cu sinceritate spinoasa problemă a responsabilității individului.

«Diminețile unui băiat cuminte» este filmul unei tinereți neliniștite. Irina Petrescu (pe care o vedeți alături de Dan Nuțu în această fotografie) a primit recent o consacrare de prestigiu a harului ei filmic, prin Premiul de interpretare feminină ce i s-a decernat la Festivalul cinematografic de la Moscova.

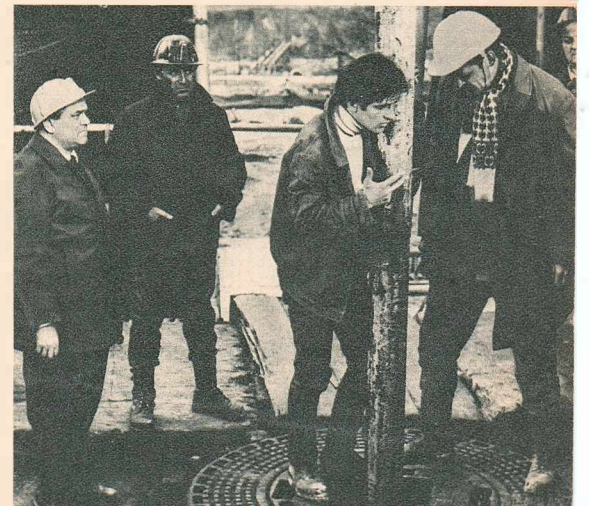

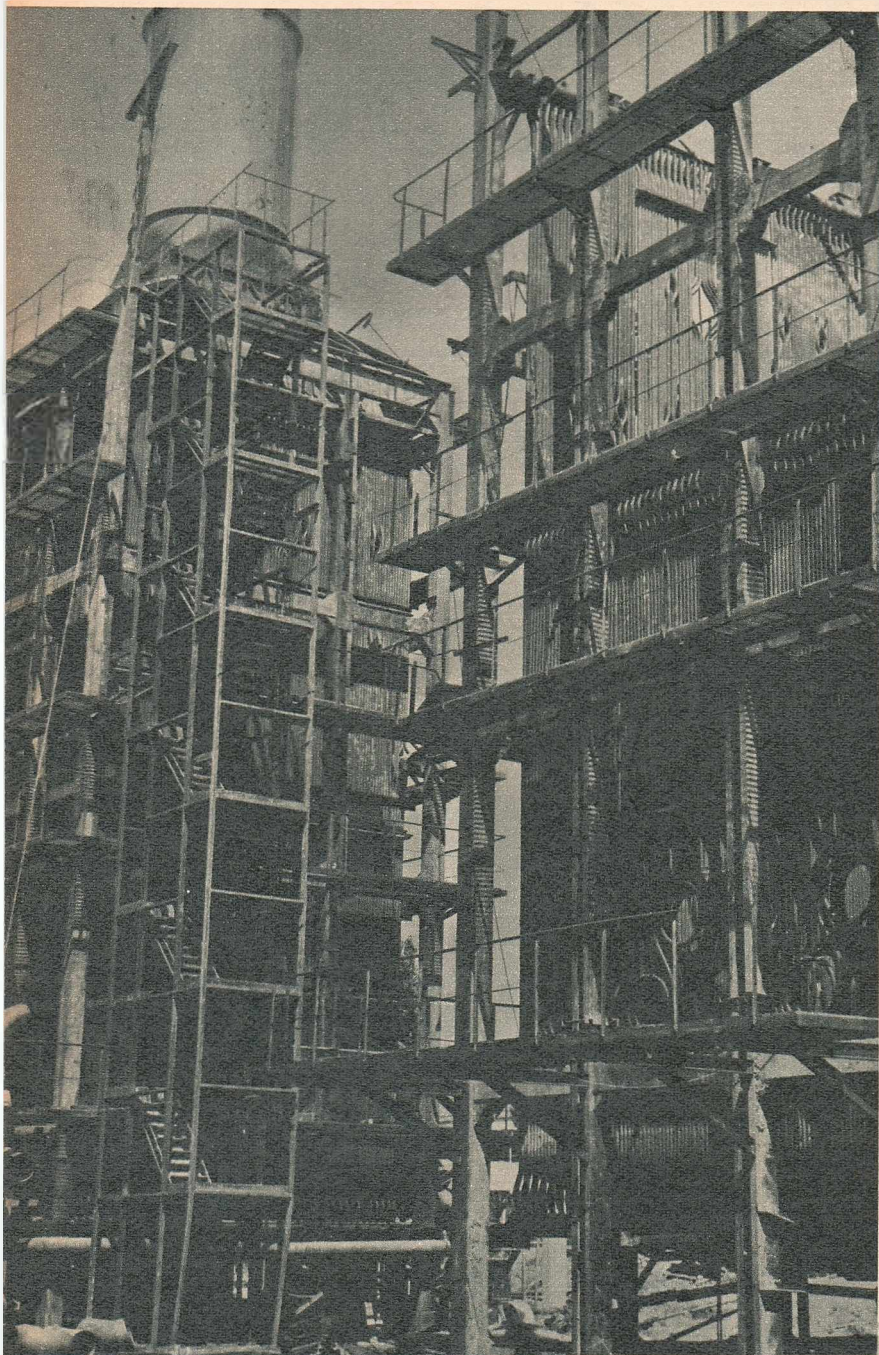
Foto: Metro Goldwyn Mayer,

torii «primului pas» pe
uni și mai tulburătoare;
de o realitate căreia,
m găsit cuvîntul cel mai

ATIALĂ

VULCAN

ÎN ERUPȚIE

Aici s-au născut și au crescut oameni. Au plecat de mult, din fundurile țării, unii de la sapă ori de la plug, să-și rostuiască viața aici, să învețe o meserie, să ajungă oameni. Au venit să dea întregii lor existențe sensul adevărat — muncă și trai omenesc.

Și au izbândit!
Aproape că nu există fabrică sau uzină din țară în care să nu fie prezentă măcar o mostră din bogata gamă a produselor marii uzine. Și când spunem asta ne gândim la cazanele «Vuia» de 1 t și 3 t abur/oră sau la cele de 6,5 t și 10 t abur/oră, generatoare ale aburului tehnologic necesar întregii noastre industrii.

Craiova, Borzești, Pitești, Tirnăveni... Combinatele chimice de aici au în complexitatea instalațiilor cazanele de 120 t abur/oră și 150 atm. și 540°, produse recent asamblate la Vulcan. Montorii uzinei au fost prezenți la Govora, Palas, Iași pentru instalarea cazanelor de 420 t abur/oră. Eforturile muncitorilor sînt îndreptate acum spre construcția noii hale de montaj-greu în care se vor produce — în curînd — cazanele de 1 035 t abur/oră, cele mai mari din țară, folosite la Rovinari. O nouă hală pentru pereții membrană ai acestor giganți se construiește în perimetrul Berceni. În 1971

va fi terminată execuția primului cazan românesc de 1 035 t.

Izvorul căldurii răspîndite în confortabilele noastre apartamente se găsește în cazanele de 50 și 100 gigacalorii, produse la această uzină.

Excelente calificative au fost date de beneficiari din U.R.S.S., China, India, R.A.U., Iran, cazanului românesc Vulcan.

Printre celelalte produse realizate, un loc important îl ocupă utilajul petrolier. Unitățile de pompaj (prezente în 38 de variante), pornind de la cele de 1,5 t pînă la cele de 19,3 t, sînt elementele principale care acționează pompele de noroi Duplex și Triplex — pînă la 250 atm. Opera constructorilor vulcăneni se bucură de aprecieri dintre cele mai bune nu numai în România, ci și în U.R.S.S., Iugoslavia, Ungaria, Polonia, R.D.G., Albania, Turcia, Siria, Brazilia, R.A.U., Argentina.

Am enumerat aici doar cîteva din produsele realizate la Vulcan.

Dar aici au crescut oameni.

Și din aceste sute, alege unul. A plecat acum 27 de ani de acasă, din Olțina, lăsînd opt frați în urma lui, un tată îndoliat și sărăcie. A plecat la 16 ani, nu atras de mirajul Capitalei, ci pentru a învăța, pentru a realiza ceva. A intrat ucenic la Vulcan. La examen a reușit al doilea. La 19 ani, Mocanu Vasile era membru de partid și cu 3 ani de strungărie la activ. Absolvă școala tehnică profesională, apoi școala medie tehnică. În 1950, «ambitiosul» din Olțina dădea examen la politehnică. Peste 5 ani, era asistent. După doi ani revine la Vulcan. De patru ani, inginerul Mocanu Vasile este șeful sectorului proiectării al uzinei.

— Viața mea înseamnă «Vulcan». Cînd plec în țară sau străinătate mă gîndesc la uzină ca la casa mea, la oamenii ei, ca la niște frați. Apropo de frați. Știți că am aici și un frate. Tot inginer. Dar avem și familii: tată și fii, lucrează cu toții la Vulcan.

— Sînteți de 27 de ani în uzină!

— Tînăr. Da, da, nu zîmbiți. Uzina asta, dragă tovarășe, are peste 100 de oameni cu peste 40 de ani vechime.

— O viață de om!

— Bine zis. O viață de om. Anul trecut a ieșit la pensie un meseriaș de-al nostru. Știți de cît timp lucra în uzină?

— Cincizeci?

— Și șapte. Da, cincizeci și șapte de ani!

Din înfinita imagini care ni se oferă zilnic am văzut o erupție care își are izvorul în «craterul» unde găsim adunate laolaltă inteligență, hărnicie, conștiință.

Am văzut VULCANUL care erupe viață!

Emil CIULEI

FABRICA DE LUMINĂ

În 1948, anul naționalizării, exista la Timișoara o fabrică nu prea arătoasă, dar cu o emblemă destul de cunoscută: «Dura». Producea baterii galvanice, lanterne și lustre, în total 30 de tipuri de produse. Pe scheletul vechii fabrici s-a dezvoltat, în ultimii douăzeci de ani, întreprinderea ELECTRO-BANAT, o importantă unitate a industriei noastre socialiste. De la cele 30 de articole câte se produceau în 1948 s-a ajuns în 1969 la 400 de sortimente, dintre care unele de înaltă specialitate. Principalele produse ale întreprinderii sînt corpurile de iluminat:

- pentru autovehicule;
- pentru interioare industriale, social-culturale și locuințe cu lămpi incandescente și fluorescente;
- pentru iluminat exterior cu lămpi cu incandescență și lămpi cu vapori de mercur;
- corpuri de iluminat cu destinație specială — locomotive, vagoane, nave. În afară de acestea, ELECTRO-BANAT produce pile și baterii galvanice și lanterne portative. De la circa 360 de angajați în 1948, întreprinderea folosește astăzi nu mai puțin de 3 600 de salariați, adică de zece ori mai mult, în timp ce producția globală a crescut, față de 1952, de 12 ori. La producția destinată consumului intern s-a adăugat în anii din urmă cea destinată exportului și care a atins în 1969 o valoare de 100 de milioane de lei.

Necesitățile în continuă creștere ale economiei naționale, dezvoltarea unor ramuri industriale noi au implicat și în întreprinderea timișoreană noi și noi măsuri de modernizare și diversificare a profilului de fabricație, introducerea de procese tehnologice avansate, mărirea capacităților de producție și, în final, asimilarea de noi produse în fabricație. Așa, de pildă, în prezent preocupările majore ale colectivului întreprinderii au în vedere asimilarea unor noi tipuri de faruri și lămpi pentru tractorul de 40 CP și autoturisme, noi tipuri de corpuri de iluminat pentru exterior, solicitate la export etc. Introducerea tehnicii celei mai înaintate se face la ELECTRO-BANAT pe criterii foarte precise. După cum se știe, în materie de faruri pentru autovehicule există norme internaționale, iar institute specializate și autorizate au calitatea să omologheze noi tipuri de asemenea produse. În primul trimestru al anului 1970 vor fi date în funcțiune la ELECTRO-BANAT noi obiective, ca rezultat al unor importante investiții. Acestea au în vedere dezvoltarea fabricației corpurilor de iluminat pentru autovehicule (faruri asimetrice și lămpi conform regulamentelor instituțiilor mai sus-pomenite), lărgirea și modernizarea fabricației de corpuri de iluminat fluorescent, cu vapori de mercur, cu vapori de sodiu cu dispersiune din materiale termoplastice și modernizarea fabricației de pile și baterii galvanice.

Adevărată fabrică de lumină, întreprinderea ELECTRO-BANAT își propune să facă noi pași înainte, pe măsura cerințelor industriei noastre moderne.

◀ În secția de montaj a corpurilor de iluminat fluorescent.

DUPĂ APOLLO-11

Stabilind definitiv «drumul» spre Lună, omul va trece la cercetarea ei detaliată, demistificând toate secretele satelitului natural al Terrei. Selenă nu este un gigant al «cerului», dar nici o bagatelă la scara umană. Cei 36 000 000 de kilometri pătrați o plasează, ca suprafață, între continentele Pământului — Asia și Africa. Dacă pentru explorarea acestor două mari continente au fost necesare secole și mari sacrificii umane, explorarea Lunii se va face mult mai repede și, sperăm, cu minimum de sacrificii. Mijloacele de investigații sînt din ce în ce mai perfecționate. Cu fiecare nouă etapă Apollo sînt create noi tehnici de cercetare apropiată și îndepărtată. De pe acum există un «parc» de vehicule lunare.

«Apollo-11» a fost doar prima dintre cele zece etape în cadrul programului american «Om pe Lună». «O picătură în marea» explorărilor lunare. Adevărata cucerire a Selenei va începe, într-adevăr, cu zborurile următoare. Al doilea pas va fi...

O STAȚIE SELENARĂ ALIMENTATĂ CU COMBUSTIBIL RADIOACTIV

«Apollo-12», cu echipajul format din Charles Conrad, Alan Beane, Richard Gordon, va fi lansat probabil în noiembrie anul acesta. Primii doi vor atinge solul lunar poposind în Oceanul Procellarum, sub ecuatorul selenar, în emisfera estică. Conrad și Beane vor fi primii călători terestri ce se vor depărta la trei kilometri de modulul lunar și vor lua 150 de probe de sol. În timpul misiunii lor va fi instalată o stație de cercetare ce va funcționa și va transmite informații pe Pământ timp de un an. Stația va fi alimentată cu un combustibil radioactiv menținut într-un lichid la temperatura de 1 400°C. O atenție deosebită trebuie acordată transportării recipientului cu lichid pînă la generator și umplerii rezervorului, conform unui program calculat la zecimi de secundă. Orice eroare, orice greșală de manevră ar putea fi fatală, deoarece costumele astronautilor nu rezistă decît pînă la temperatura de 800°C.

PUNCTELE DE ASELENIZARE SE VOR DEPĂRTA DE ECUATORUL LUNII

Cu «Apollo-13», al cărui echipaj nu a fost încă stabilit, pămîntenii vor face cunoștință cu craterul lunar Fra Mauro. El este mai îngust decît altele, avînd în subsolul lui acele mase compacte de materie — masconurile — cu o densitate diferită față de aceea a solului lunar. Craterul s-a format, se pare, în urma unei catastrofe, a unei ciocniri cu un meteorit de mari dimensiuni. La nord de Fra Mauro se află imensul crater Copernicus, iar la vest se deschide o regiune foarte accidentată. Începînd cu cea de-a patra misiune, punctul de aselenizare se depărtează de ecuatorul Lunii.

«Apollo-14» își va trimite modulul lunar între Marea Liniștii și Marea Nectar, în apropierea micului crater Censorinus. Regiunea este destul de accidentată, cu cratere de toate dimensiunile. Unele dintre ele sînt foarte interesante. Catharina, cu un diametru de 90 de kilometri, are o adîncime de 4 800 de metri. Theophilus este și mai larg, iar pereții săi circulari sînt și mai înalți, avînd în centrul excavației un adevărat munte. Nu se știe deocamdată care sînt dispozițiile Administrației naționale pentru problemele aeronauticii și cercetarea spațiului cosmic (N.A.S.A.) în ce privește explorarea acestei regiuni.

«Apollo-15» vizează o zonă mai la nord, în apropierea craterului Littrow, pe o colină ce domină strîmtoarea prin care comunică Marea Liniștii cu Marea Serenității, regiune cu largi orizonturi marine ale căror contururi amintesc de Mediterană sau de Marea Caraibilor.

SPRE «POLUL SUD»

«Apollo-16» va deschide explorarea polului sudic al Lunii. Se va cerceta una dintre frumusețile Selenei, craterul Tycho, care în timpul nopților terestre strălucește ca un diamant. Perfect circular, are în centrul său geometric o piramidă, asemănătoare unui obelisc de 1 500 metri înălțime. În jurul lui Tycho se întinde o zonă cu imense cratere ce conțin la rîndul lor altele mai mici și chiar minuscule. Printre acestea se numără Maginus, Heraclius, Longomachus și cel mai mare dintre toate, Calvius, cu un diametru de 220 de kilometri și o adîncime de 5 000 de metri. Giganții munți Leibnitz formează orizontul din sud.

Va veni la rînd «Apollo-17», a cărui lansare este prevăzută pentru luna iunie 1971. Obiectivul său este colina Marius, care se ridică ca un uriaș șarpe în Oceanul Furtunilor. Regiunea nu este presărată de cratere, dar unele «fracturi» ale scoarței lunare par a fi rezultatul unor vulcani. Exploratorii Selenei vor dispune atunci de un jeep lunar. Pentru a înlătura orice pericol, zona va fi cercetată mai întîi cu ajutorul unor stații automate.

UN CON GIGANTIC CU PEREȚI DE 4 000 m

Riscurile vor crește și mai mult cu lansarea lui «Apollo-18». Modulul lunar va coborî în Schroter Valley, în partea de nord a Mării Ploilor. Astronauții vor cerceta cauzele care au dus la crearea acestei excavații profunde și a petelor roșii ce se văd de pe Pământ.

«Apollo-19» va efectua aceeași cercetare, dar mai la nord, în zona Hyginus Rille, o uriașă crăpătură ai cărei pereți sînt jaloñați de 13 cratere. Poate atunci se va putea afla dacă aceste scobituri sînt formate datorită căderii meteoriților sau sînt de origine vulcanică.

Ultimul «Apollo» poartă numărul 20. Misiunea sa este de a studia craterul Copernicus, ce își dispută frumusețea cu craterul Tycho. Astronauții se vor afla în mijlocul unui con gigantic cu pereți înalți de 4 000 metri. Deasupra lor se va deschide infinitul cerului de un negru intens. Această etapă este prevăzută pentru 1972, luna iulie. Atunci cucerirea Lunii va fi o problemă de domeniul «trecutului», și omul va începe pregătirile pentru debarcarea pe alte planete, mai îndepărtate. Sîrșitul programului «Apollo» va deschide începutul programului «Marte»...

C. N.

„CE VOI FACE CU BUCĂȚICA MEA DE LUNĂ“

La această întrebare, un eminent și, în același timp, cunoscut specialist în meteoriți, Jean Orsel, membru al Institutului Franței, profesor la Sorbona, care se numără printre «puținii aleși» să studieze materialele aduse de pe Lună de Armstrong și Aldrin, a răspuns următoarele:

În calitate de mineralog am urmărit debarcarea pe Lună cu un interes pasionat, deși ca specialist sînt conștient de limitele acestei experiențe atît în ceea ce privește suprafața explorată cît și cantitatea și calitatea materialelor obținute. Astronauții nu s-au îndepărtat decît foarte puțin de nava lor și nu au avut de ales prea mult. Eșantioanele au fost alese oarecum la întîmplare, după aspectul lor exterior, așa încît va fi dificil de a trage concluzii cu caracter general asupra întregii suprafețe lunare. Totuși chiar și în aceste condiții problema va putea fi abordată într-un fel cu totul nou, și specialiștii așteaptă cu nerăbdare posibilitatea de a examina acest material.

«STUDIIND SOLUL LUNAR PUTEM SĂ AFLĂM MULTE DESPRE GENEZA GLOBULUI NOSTRU»

Ce dorim să aflăm? Trebuie să amintim, în primul rînd, un fapt de care marele public nu este întotdeauna conștient, și anume că solul lunar este «tînăr». El se compară probabil cu solul originar al Pământului înainte ca fenomenele de eroziune și sedimentare, datorite ciclului apei, să fi constituit acea «crustă» de terenuri mai recente care maschează geografia inițială a Terrei. Astfel, studiind solul lunar, putem să aflăm multe despre geneza globului nostru.

Pe de altă parte, se va putea determina cu certitudine dacă craterele lunare se datoresc lovirii suprafeței Lunii de către meteoriți giganti sau dacă există cratere de origine vulcanică. În primul caz vom găsi fragmente de meteoriți, pe care îi vom putea studia. Vom vedea în special în ce măsură ei se compară cu cei care cad pe Pământ. Personal, cred că vor fi similari.

Apoi, vom constata dacă există urme de meteoriți carbonați. Vom vedea, de asemenea, dacă în afara rocilor bazice (bazalt, de exemplu), a căror existență o presupunem după experiențele «Surveyor», vom găsi și roci acide de tip granitic.

Firește, se vor căuta și embrioni de viață — o viață extrem de primitivă, dată fiind lipsa practic totală de apă pe Lună. Dacă există erupții vulcanice, este însă probabil că ele furnizează și puțină apă.

Conform teoriilor cosmogonice, în formarea Lunii, după «acrecțiunea» (aglomerarea) de materii cosmice au urmat etape de fuziune, de diferențiere și de erupție, care s-au datorat tocmai degajării gazelor și apei prezente în materiile primitive.

A EXISTAT PE LUNĂ UN ÎNCEPUT DE VIAȚĂ?

Noi cunoaștem circa 20 de meteoriți carbonați căzuți pe Pământ. În aceste specimene s-au pus în evidență hidrocarburi analoge parafinelor, care au aparținut la originea acestor meteoriți. De asemenea, s-au descoperit urme de materii organice: citozină, aminoacizi, zaharuri etc. Este însă dificil de a emite o opinie, întrucît ele au fost «contaminate», în momentul contactului cu solul terestru, de către substanțe similare, pămîtene, în proporții pe care nu le putem aprecia. De aci controversele care s-au născut în legătură cu meteoritul de la Orgueil. Problema nu a fost soluționată în mod satisfăcător și nu vom ști niciodată ce se afla în meteorit înainte ca el să intre în atmosfera noastră și ce a fost în global în el ulterior, ca urmare a unei fuziuni parțiale la contactul cu solul.

Pe Lună, dimpotrivă, se găsesc asemenea meteoriți și problema contaminării nu se pune. Va trebui deci să studiem meteoriții de foarte aproape, și fragmentele respective ne vor spune dacă pe Lună a existat un început de viață.

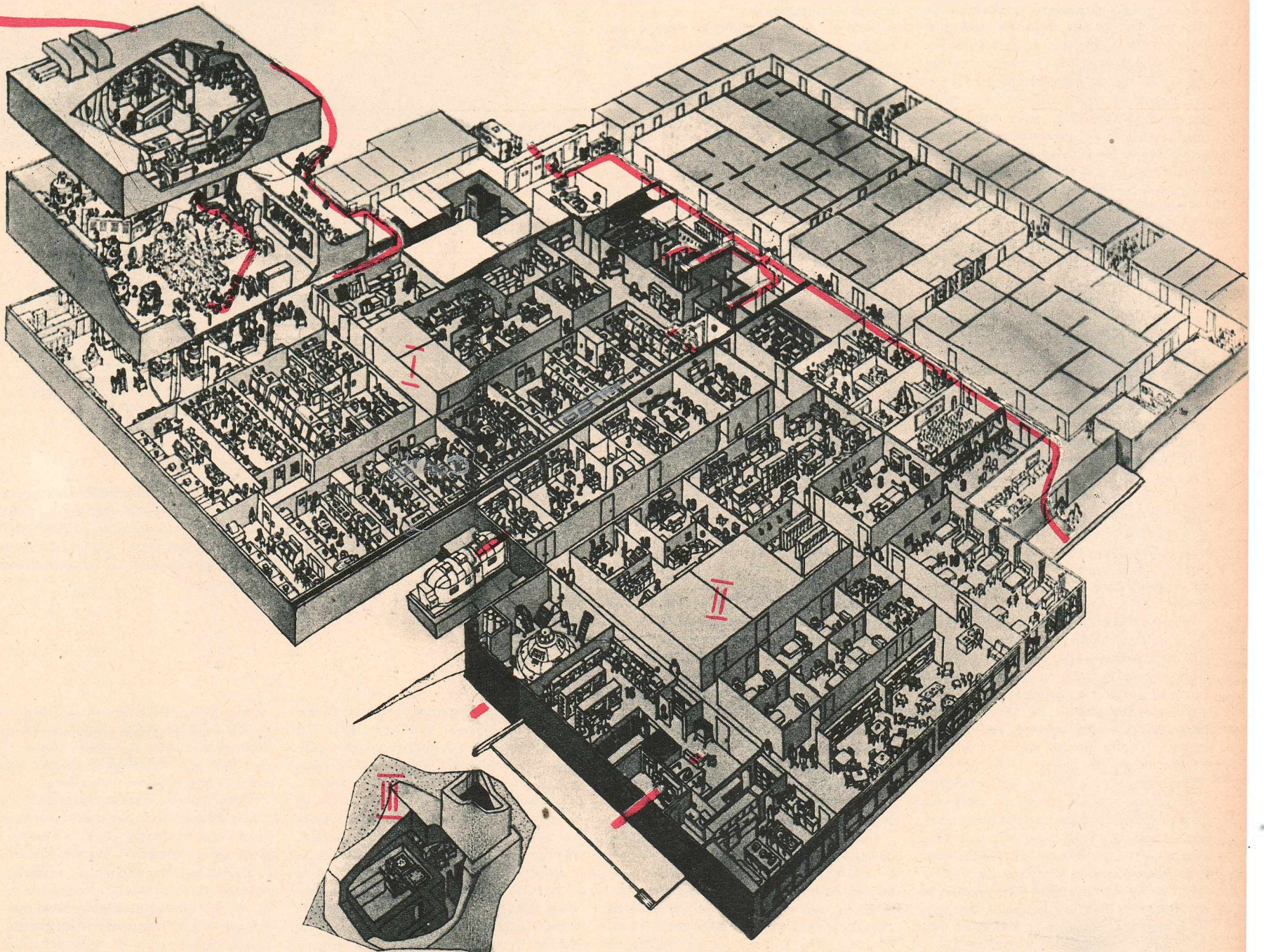
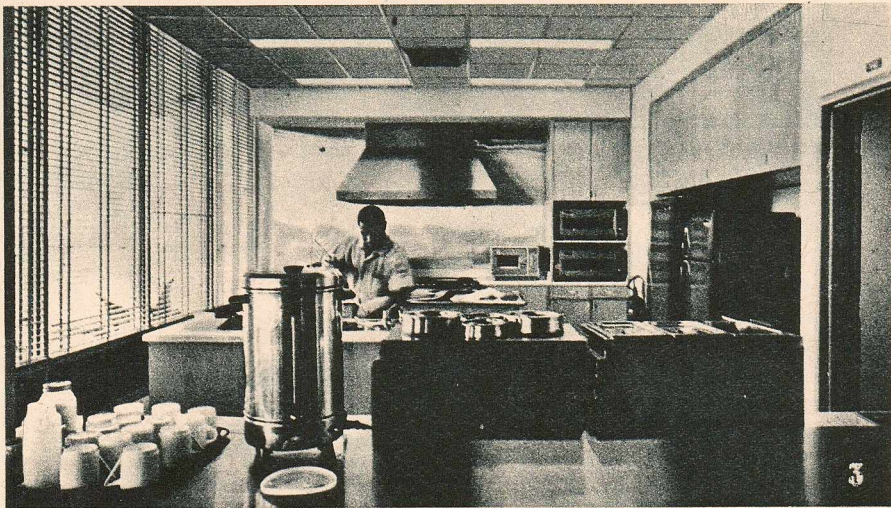
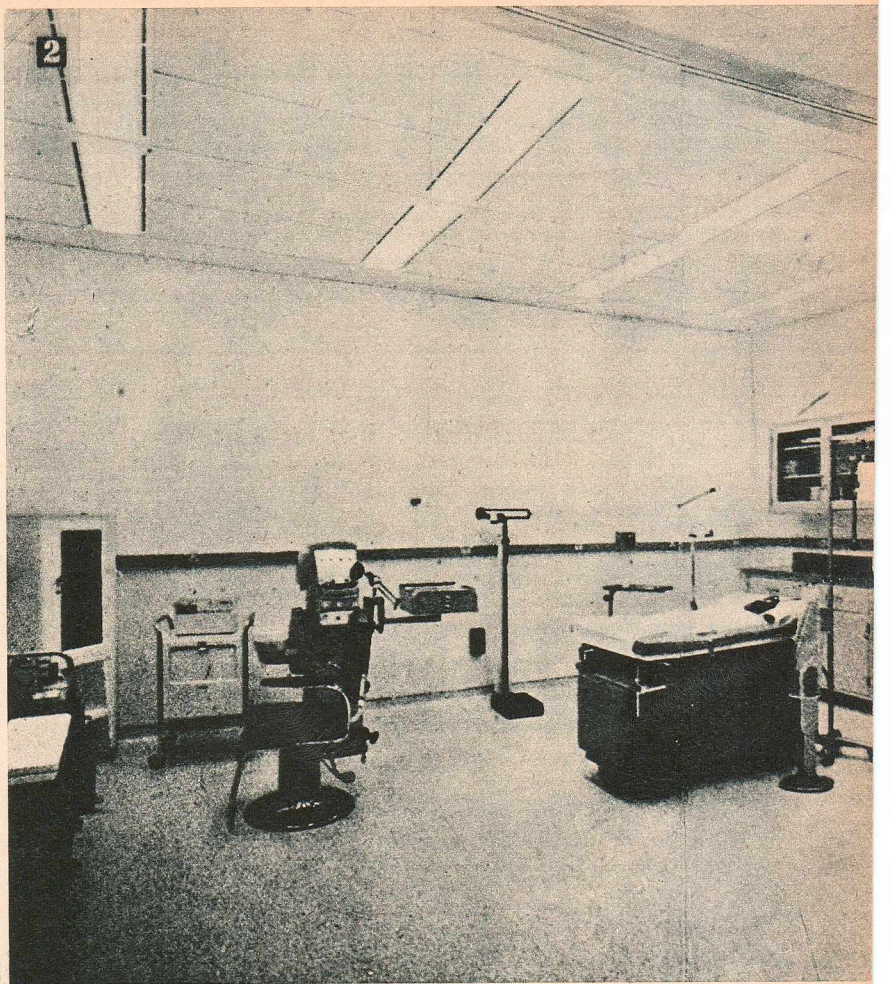
Chiar și faptul în sine de a găsi pe Lună materii conținînd carbon este foarte important. Aceasta ar indica prezența unui anumit mediu în care poate apărea viața.

«ÎNCHISOAREA CU PEREȚI DE CRISTAL»

Astfel a fost denumit uriașul laborator de recepție lunară de lângă Houston, în care selenauții își petrec timpul de «carantină», iar prețioasele mostre lunare sînt supuse unor analize preliminare.

Între altele iau masa cosmonauții (fotografia 1) și unul dintre cabinetele medicale (fotografia 2). Bucătăria cosmonauților pare și ea, după cum se vede (fotografia 3), sterilizată...

Laboratorul de recepție lunară cuprinde patru secțiuni: pentru analiza materialelor selenare (I), găzduirea primilor emisari ai Terrei pe Lună (II), analiza radioactivității materialelor lunare (laboratorul se află la circa 20 m sub pămînt)(III), administrație. Cu roșu se indică «circuitul» materialelor selenare (în desen).

DUPA APOLLO-11

N.A.S.A. — O MARE AVENTURĂ INDUSTRIALĂ ȘI ȘTIINȚIFICĂ

«Aveam o larvă și trebuia să facem un fluture. Și încă un fluture de o specie pe care nimeni n-a mai văzut-o». Iată cum descrie — în puține dar expresive cuvinte — programul «Apollo» omul care a condus Administrația națională pentru cercetări spațiale și aeronautică într-o perioadă hotărâtoare: 1961-1968, adică tocmai perioada când larva s-a transformat în fluture... Este vorba de James Webb, numit în funcția de administrator al N.A.S.A. de către președintele Kennedy.

Unul dintre meritele lui Webb și ale celorlalți conducători ai N.A.S.A. a constat în abilitatea cu care au atras la mare proiect spațial forțe economice și științifice cât mai variate.

Firește, nu se punea problema de a începe totul de la zero, de a căuta pe îndelete cea mai fericită soluție teoretică înainte de a trece la punerea în aplicare. Timpul zorea. Pentru viitor, N.A.S.A. putea să studieze în liniște în laboratoarele sale problema rachetelor atomice și a motoarelor cu propulsie ionică, dar pentru proiectul «Apollo» asemenea soluții revoluționare nu erau realiste. Iată de ce motoarele primei trepte a rachetei «Saturn» consumă același combustibil ca avioanele cu reacție care aterizează în mod curent pe marile aeroporturi ale lumii. Cât privește motorul cu hidrogen al celei de-a doua trepte, el a fost conceput încă în... 1903 de către marele deschizător de drumuri care a fost Konstantin Ciolkovski.

«Pentru fiecare problemă trebuia deci să găsim, de oriunde și cât mai repede, cea mai bună soluție — declară domnul Webb. Deci, înainte de toate, trebuia să spargem tiparele oficiale, să favorizăm prin toate mijloacele schimbările de oameni și de informații. Cu alte cuvinte, se impunea crearea, la scara întregii națiuni, a unei gigantice burse de idei».

Contractele N.A.S.A. nu au fost distribuite numai marilor companii, deși una dintre ele, binecunoscută prin calitatea științifică și tehnică a realizărilor sale, ca și prin amploarea și diversitatea mijloacelor sale financiare, «General Electric», se declara gata să preia întreaga întreprindere. N.A.S.A. nu a fost însă de acord. «Nu poți să te aștepti ca un mare industriaș să aibă imaginație — era de părere domnul Webb. Sarcina omului de afaceri este de a satisface cerințe reale, pe baza resurselor existente. Dar zborul pe Lună nu era o «nevoie» propriu-zisă, ci reprezenta mai curînd un

vis, o dorință obscură, care a luat naștere o dată cu umanitatea».

Evident, «partea leului» a revenit tot marilor companii, însă numeroase contracte au fost atribuite la mii de companii mai mici, așa-numite subcontractante. Cea mai mare societate dintre cele 16 companii principale care au primit contracte N.A.S.A., și anume «North American Rockwell» (ea a construit racheta «Saturn-V» și nava «Apollo»), are 105 000 salariați. Dar cea mai mică, «Space Electronic Supply», din orașul Melbourne, statul Florida, nu numără decât... 2 salariați.

Nu trebuie să ne închipuim că după ce planurile au fost elaborate și contractele distribuite totul a mers ca pe roate. «Acum patru ani a fost un moment când ne-am întrebat dacă vom ajunge vreodată la un capăt — a declarat directorul general al companiei «North American», John Leland Atwood. A trebuit să reluăm de 20 sau de 30 de ori fiecare piesă, la nivelul inginerului de bază. La începutul anului 1966, în fiecare lună se aduceau 600 de modificări navei «Apollo». Aveam impresia că împingem stîncă lui Sisif, care ne cădea mereu în cap».

În spațiul cosmic nu poate fi admisă nici o eroare, și trebuiau imaginate dinainte toate surprizele de care avea să se lovească materialul. Astfel, pentru a reconstitui «ambianța spațială» s-a construit o cameră cu vid înaltă de 10 metri și cu diametrul de 4 metri. Pînă atunci un vid atât de avansat nu fusese realizat decât într-un volum care nu depășea pe cel al unei lămpi de radio! Un alt exemplu. Pentru a se asigura că izolarea termică a capsulei «Apollo» va rezista la intrarea în atmosferă, a fost «bombardată» de 700 de tunuri de plasmă. Este interesant de amintit și faptul că anumite mici rachete, așa-numite de altitudine, au fost aprinse de 35000 de ori în laboratoare pînă când tehnicienii s-au declarat mulțumiți. Pentru fiecare dolar cheltuit pentru material, un alt dolar a fost cheltuit pentru verificări și experimentări.

Și dacă totuși s-ar ivi o pană la una dintre instalațiile de pe bord? Pentru un surplus de securitate s-au prevăzut instalații în paralel. Astfel, la bordul lui «Apollo» s-au aflat trei pile de combustibil, capabile să debiteze curent timp de 200 de ore. Ele au fost încercate mii de ore pe Pămînt, și tensiunea nu a scăzut cu nici un volt; totuși pe navă s-au instalat trei pile — tocmai în eventualitatea unei defecțiuni — deși una singură ar fi fost suficientă.

▲ Vă prezentăm «Apollo-12», mai precis, etajul S-IV-B-507 al rachetei destinate să-și ia startul în noiembrie anul acesta. Cosmonauții de pe «Apollo-12» se vor depărta la 3 km de modulul lunar. Pregătiți-vă de pe acum pentru teleemoții tari!

► Activitate febrilă în laboratoarele Centrului de recepție lunară de la Houston. Prețioasele containere cu mostre lunare sînt introduse în compartimentul sterilizat din stînga pentru a fi decontaminate prin radiații ultraviolete. Apoi sînt cufundate într-o baie de acid (centru) și trec în compartimentul din dreapta, unde sînt uscate cu un curent de azot steril; în fine, containerele sînt deschise...

► Prima «cetate lunară» va fi construită, probabil, peste circa 20 de ani. Ea va consta din trei sfere. În stînga se vede sfera «locuințe», cu tot confortul (cel puțin în acest proiect); în centrul desenului — uzina de prelucrare a materialelor prime lunare; în dreapta — sfera laborator, în care se află și culturile necesare regenerării aerului. Firește, este doar un desen, un proiect, dar cine se mai îndoieste azi că, într-o formă sau alta, nu va fi realizat în timpul generației noastre?

Capsula «Apollo» a fost înzestrată cu trei parașute de frînare, deși doar două sînt suficiente pentru a asigura securitatea echipajului. Sistemul de ghidaj a fost de asemenea «triplat». Fiecare din cele trei sisteme execută separat calcule, iar în caz de dezacord, calculatorul electronic alege automat decizia majoritară. După cum se vede, un original «sistem de votare» în cosmos...

«Pentru a duce la bun sfîrșit o acțiune de asemenea anvergură — rezumă domnul Webb «lecția» proiectului Apollo — este necesar a păstra spiritul deschis, a nu te închide în structuri rigide». Iar domnul Atwood, directorul general al celui mai mare trust angajat în proiectul «Apollo», așa cum am arătat mai sus, își expune astfel concluziile sale: «Dacă ar trebui să ne în-

hămăm la o muncă de zece ori mai complicată decât proiectul «Apollo», noi știm acum că dispunem de utilajul necesar. Dar este încă prea devreme să spunem același lucru despre fericirea oamenilor».

Tulburătoare această recunoaștere, că mecanismul fericirii și bunăstării umane este infinit mai complicat decât milioanele de piese ale complexului «Saturn-Apollo» și că zborul pe Lună, de fapt, nu rezolvă prin el însuși nici o problemă pămînteană. Ceea ce, firește, nu diminuează cu nimic meritul echipei de zeci și zeci de mii de oameni de știință, de tehnicieni și muncitori cărora li se datorează una dintre cele mai fantastice aventuri științifice și industriale pe care le-a cunoscut omenirea.

Wernher von BRAUN dezvăluie

VIITOARELE ETAPE ALE CUCERIRII SPATIULUI COSMIC

● Stații-laborator pentru o sută de cercetători... Noi surse de energie pentru «taxiurile cosmice»... Primul motel cosmic... Saltul spre Marte.

Wernher von Braun, conducând o «drezină» lunară.

— Presupunând că veți obține creditele necesare, care sînt viitoarele etape ale cuceririi spațiului?

— Pînă în 1972 vom întreprinde un studiu științific aprofundat al Lunii. Mai dispunem încă de 9 rachete «Saturn-V», care ne vor permite să cercetăm și alte regiuni ale Lunii. Astronauții ar putea chiar să stea mai multă vreme pe Lună, într-un adăpost pneumatic, și să pornească în diferite direcții pe mici vehicule, procedînd la explorări complexe.

— Și apoi?

— După ce vom explora Luna, vom reveni, ca să spun așa, pe Pămînt. În 1972 intenționăm să plasăm pe o orbită circumterestră, la o înălțime de 400 de kilometri, o stație laborator. Primul echipaj va locui în această stație 28 de zile, iar al doilea — 56 de zile. De pe această minunată platformă de observație vom putea prospecta toate bogățiile Pămîntului: zăcăminte necunoscute de petrol, de cupru și de zinc. Vom fi în măsură să studiem mai aprofundat repartiția zonelor fertile și a celor necultivate, să orientăm în anumite direcții culturile și să creștem productivitatea solului. Nu trebuie să credem, așa cum s-a spus adesea, că experiențele spațiale nu reprezintă decît un joc al savanților.

— Cum va fi concepută această stație spațială?

— În prima etapă vom instala un soi de «atelier» ceresc în interiorul golit al unei rachete «Saturn», rachetă pe care o vom plasa pe orbită. Într-o a doua etapă vom monta acolo și un puternic telescop.

A treia etapă va începe prin 1975. Vom monta în spațiul cosmic o stație permanentă în care vor locui la început 10 oameni și apoi 100.

Într-un viitor nu prea îndepărtat putem să ne închipuim că se vor lansa alte stații, în care vor efectua cercetări echipe numeroase de astronomi și fizicieni, de agronomi, medici și chimiști. Visul meu este ca înainte să fiu prea bătrîn să petrec cîțva timp ca cercetător într-unul dintre aceste laboratoare.

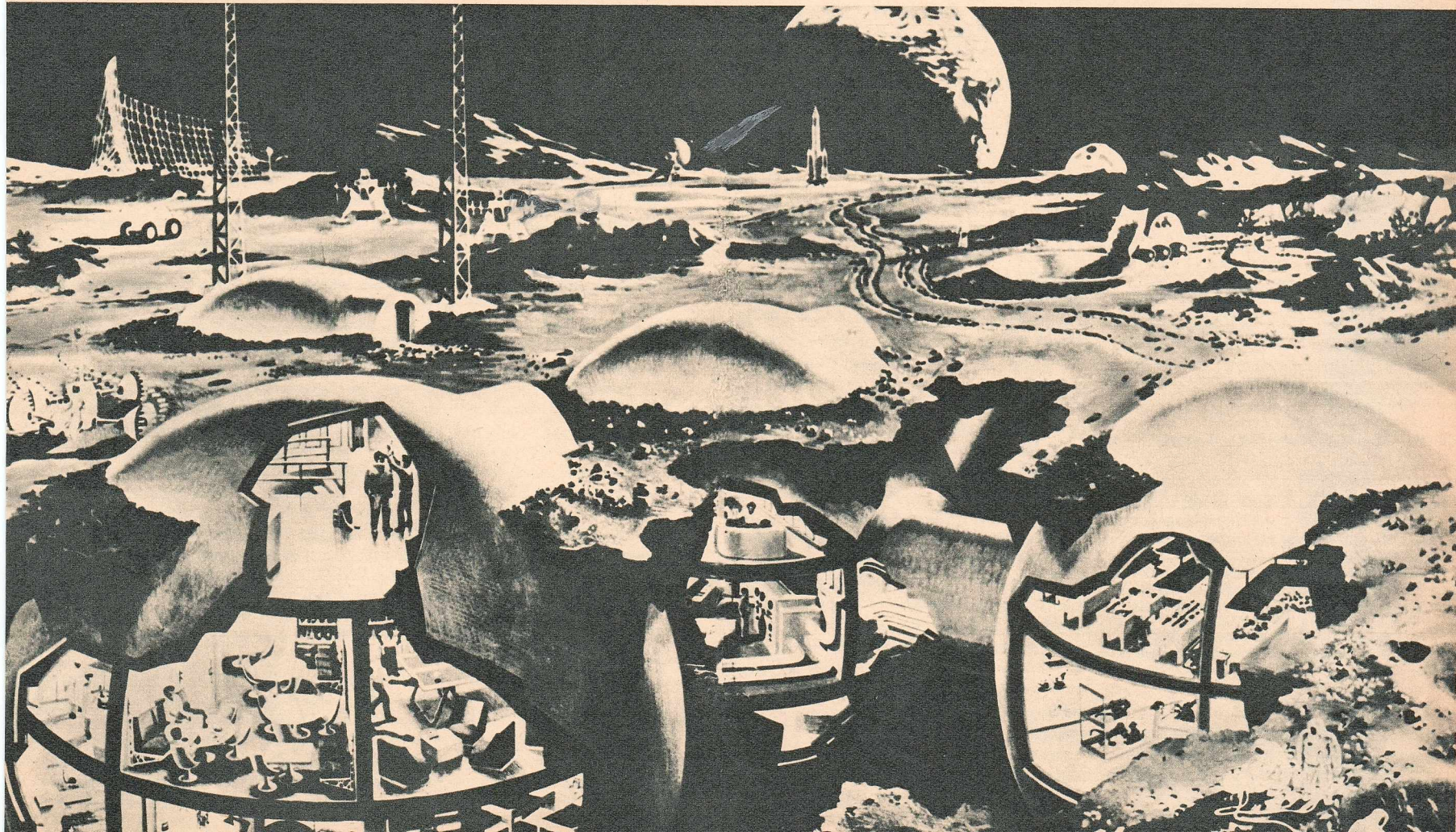
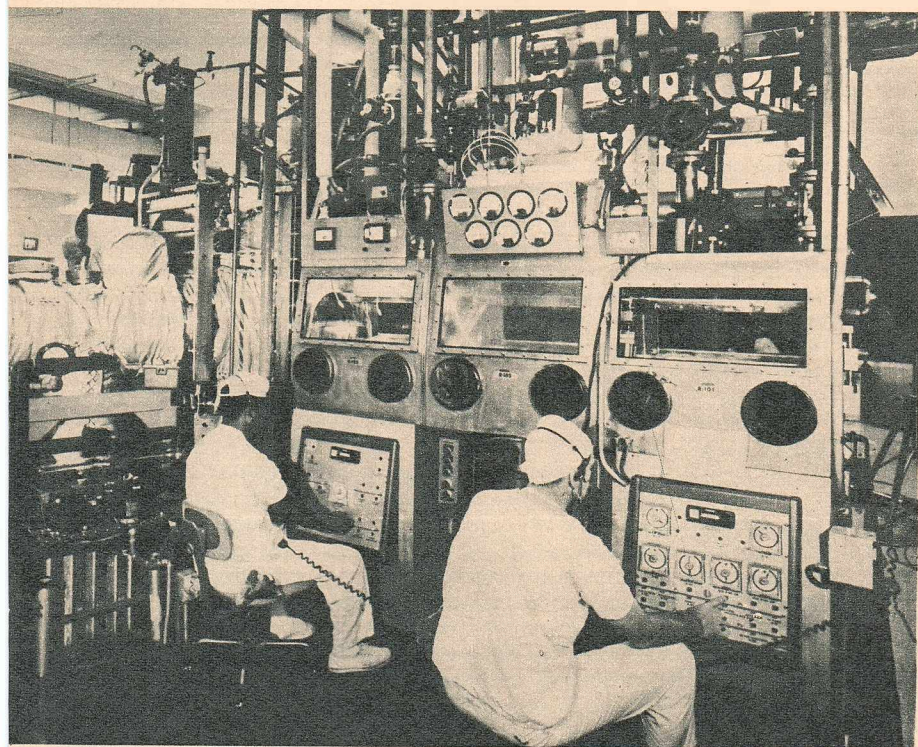
— Sînt toate acestea visuri sau realitate apropiată?

— Construirea stației nu pune probleme tehnice. În schimb, în stadiul în care am ajuns, utilizarea permanentă a spațiului riscă să fie frînată de costul excesiv al carburantului. Din acest moment și pînă în 1972 trebuie deci să găsim noi surse de energie, care să permită lansarea în spațiu a unor adevărate «taxiuri cosmice» și care, la un preț relativ scăzut, să asigure legătura dintre Pămînt și stațiile-laborator. În același timp, aceste «vehicule» spațiale ne-ar permite să facem un salt înainte, spre Marte. În prezent, aceasta reprezintă o preocupare majoră pentru N.A.S.A. și va furniza cheia explorărilor interplanetare.

— După savanți, vor lua calea cosmosului și turiștii?

— De ce nu. Dacă un hotelier se va hotărî să investească sumele necesare, anul 2000 va vedea poate crearea primului motel al cosmosului, care de la 400 de kilometri altitudine va oferi o fantastică «panoramă» a bătrînei Terra.

Pagini alcătuite de L. Nițescu

de Ilie ZAHARIA

de Emanuel VALERIU

BANI PENTRU APOLLO

— Programul Apollo a costat douăzeci și patru de miliarde de dolari. Pentru ce? Pentru a păși câteva ore pe solul lunar și a transporta pe pământ treizeci și unu de kilograme de materie selenică. Eh! mai bine s-ar fi cheltuit banii aceștia pentru... (și urmează o listă lungă de ce s-ar fi putut realiza pentru binele omenirii, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale milioanele de necăjiți, dacă suma aceasta considerabilă ar fi fost...).

— Dacă... Dacă miliardele cheltuite pentru fiziunea atomului, dacă zecile de milioane cheltuite pentru cunoașterea structurii și mecanismului celulei vii, dacă sume de aceeași ordine de mărime evaporate pe săpături arheologice sau cercetări etnografice în junglile Americii de Sud ar fi fost folosite nu așa, ci altminterea...

Cred că problema este greșită și îngust pusă. Fără îndoială investițiile uriașe pentru cercetări spațiale au avut la bază și considerente de ordin militar. Țelul inițial real nu a fost cunoașterea Lunii și a planetelor solare și transportul pe cale cosmică a unor încărcături destinate unor zone terestre precis determinate. Dar, ca în oricare cercetare, scopul comanditarilor și realizările oamenilor de știință nu se suprapun. Reunirea unui potențial considerabil de gândire creatoare în domenii atât de diferite cum sînt matematicile, electronica, fizica corpurilor solide, chimia, biologia, construcția mecanică, medicina, fizica atomică, economia și organizarea întreprinderilor, tehnica reactoarelor etc., etc., în condițiile unor dotări financiare de amploarea celor efectuate pentru programul Apollo, nu putea să nu dea roade teoretice și realizări practice care depășesc la mare distanță obiectivele urmărite. Curiozitatea omului de știință este nelimitată. Experiența — cel puțin a ultimului secol — arată ce formidabile rezultate neașteptate și în domenii neexplorate dau studii și experiențe concepute într-o cu totul altă direcție. Dacă nu ne-am referi decît la radiațiile care poartă numele lui Roentgen, la laser, la radar... Dar chiar cercetările echipelor științifice ale programului Apollo au și dus la crearea unui material nou — teflon — cu proprietăți fizico-chimice extraordinare, la apariția unei discipline noi, fiabilitatea, și ne așteptăm încă la o serie de concluzii de pe urma pregătirii și efectuării acestui zbor, care vor confirma, infirma sau direcționa spre alte orizonturi viziunea umană actuală asupra lumii terestre și stelare.

S-au cheltuit bani mulți, grei. Desigur. Parte din aceștia au și început să fie recuperați prin producția pe scară de masă a obiectelor domestice fabricate din teflon. Parte vor intra în cheltuielile pentru dezvoltarea științei, de care în ultimă instanță beneficiază întreaga umanitate. Ce înseamnă această cheltuială pentru economia americană? La aceasta răspunde dr. Thomas Paine, directorul N.A.S.A.: «Bugetele spațiale reprezintă... 40 de cenți pe săptămîină de fiecare american. Va trebui cel mult, pentru a economisi banii necesari zborului în cosmos, să recomandăm femeilor americane să se îmbrace puțin mai scurt și să adopte un decolteu mai îndrăzneț». Mi se pare că un asemenea sacrificiu și pentru asemenea țel l-ar face cu plăcere oricare (sau aproape oricare) femeie tânără).

Dar lăsînd la o parte gluma, se pot realmente face economii de multe miliarde fără a afecta de loc cercetările științifice. Mă refer la cheltuielile nucleare — sau pentru armament clasic.

Banii pentru înarmare, pentru distrugere, sînt bani irosiți. Cei pentru cercetare științifică sînt plasamente sigure și de viitor.

La Teatrul de stat «I. Șavatsavadvse» din Batumi — R.S.S. Gruzină — se joacă piesa «Sfintele în infern» de A. Gezadse. Fabula dramei se axează pe un moment din timpul războiului: o unitate de tineri soldați sovietici este trimisă pe front și nimicită. Supraviețuitorii — printre care se află și o femeie (Maia) — formează un detașament de partizani. Între Maia și Mirian, un matroz roșu, se înfiripă o caldă prietenie. O piesă despre apropierea dintre oameni în vremurile neînduplecate și singeroase ale războiului.

Actorii cehoslovaci Jitka Frantova-Pelikanova, Josef Konicek și Jiri Sasek, în «Comedianții», un montaj de scheciuri și cîntece din tezaurul artei cehe din diverse epoci. Spectacolul a fost pus în scenă de către rețeaua de televiziune din R.F. a Germaniei.

Etienne Bierry și André Julien, în «Les Nannes», piesa dramaturgului cubanez Eduardo Manet. Subiectul și mizanscena spectacolului montat de către Roger Blin la «Théâtre de Poche-Montparnasse» sînt reprezentative pentru tot ce s-a văzut asemănător ca gen (începînd cu Buñuel și sfîrșind cu J. Genet). Actorii E. Bierry și A. Julien întrușchipează două personaje feminine, «călugărițe» (nannes) sadice din Haiti, pe fondul unei revolte a sclavilor. Pânica crepusculară a albilor, simbolic reprezentată în piesă de către aceste «ahobotnice», constituie și pretextul unor violente atacuri antireligioase.

O scenă din Matsukaze — Istoria unui scufundător — piesă Nô, una din formele tradiționale de teatru japonez alcătuit din patru elemente: cîntec, dans, muzică și dramă. Istoria teatrului Nô începe în epoca Nara (sec. VII-VIII. e.n.) cu Sarugaku — spectacol de dans și jonglerie — de proveniență chineză. În epoca Heian (sec. VIII-XII e.n.), dansurile comice japoneze — Dengaku — se vor contopi cu Sarugaku, dînd naștere unei forme teatrale evaluate. Cu Kannami și Zeami (tată și fiu) teatrul Nô intră în posesia definitivă a unei purități clasice conservate pînă în zilele noastre.

CODUL SPORTIV

La prima citire, împerecherea de cuvinte din titlu ar putea să îndrepte gîndul oricui spre ceva similar codului bunelor maniere, mai cu seamă că arena își are trasate itinerarele sale de bună-cuviință în comportarea atît a celor din mijlocul ei cît și a celor aflați în tribune. De multă vreme sportul a generat un adiacent gramatical — sportivitatea — sinonim cu un mînunchi de calități care pot înfrumuseța caracterul cuiva chiar dacă nu este acesta un practicant al disciplinelor fizice. Fenomenul întrecerilor de pe stadioane s-a extins în plahul eticii și moralei, îmbogățindu-le nu numai în spiritul, ci și în fabulația lor faptică, manifestările de generozitate, cavalierism, imparțialitate, capacitatea de a accepta înfrîngerea cu frunte senină, succesul cu modestie, sau altele, atîngînd uneori sfera eroicului, abundînd și concurîndu-se în definirea profilului omului înălțat prin virtuți morale și fizice deasupra mediei, pe pedestalul exemplelor de urmat.

Iată deci că eroarea nu ne apare doar posibilă, ci și scuizabilă. Dar gîndul nostru este cu totul altul de data aceasta și el vizează ceea ce constituie o codificare în sensul juridic, adică o reunire de norme impuse respectului unanim și sprijinite de sancțiuni, în cazul încălcării sau ignorării lor.

Asistăm, pe plan internațional, la o îmbogățire continuă a legislației, din ce în ce mai cuprinzătoare, emanînd de la foruri reprezentative cum sînt O.N.U. și toate organizațiile din statele sale, fără a mai aminti de prevederile din sfera comercială și de alte numeroase domenii cu implicații internaționale. De curînd, am citit că specialiștii s-au preocupat pînă și de reglementarea juridică a aștrilor cerești, inclusiv vecina noastră, abia vizitată de om, Luna, luînd-o astfel înaintea multora dintre cei care ar fi avut un cuvînt de spus, o dată cu prezența pămîntenilor acolo. Nimic nu ne apare, prin urmare, exagerat atunci cînd propunem inițierea unui cod al sportului.

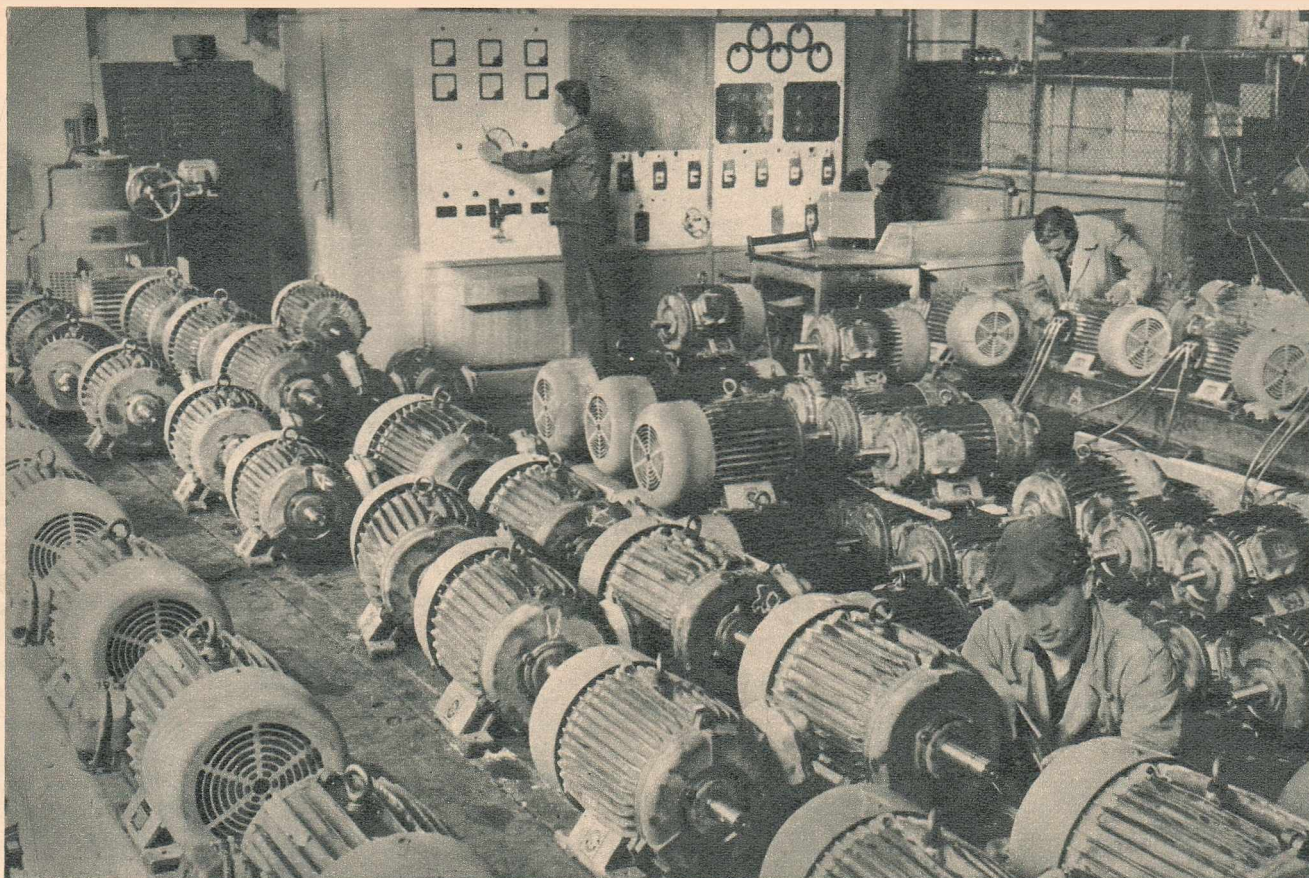
De fapt, chiar în prezent există un material de bază reprezentat de ineseși regulamentele diverselor discipline, ca și de modalitatea de organizare a multiplelor federații internaționale, a Comitetului Olimpic Internațional, ca și a altor foruri sportive de pe continentele cunoscute și a celor naționale, bineînțeles.

Desigur, s-ar putea crede că ceea ce s-a realizat pînă acum, ca structură și legislație sportivă, reprezintă, dacă nu perfecțiunea însăși, cel puțin utilul maximal. Nu împărtășim acest punct de vedere, deoarece practicarea sporturilor s-a dezvoltat extraordinar atît pe aria geografică (amintim doar apariția, de dată relativ recentă, a reprezentanților Africii negre în marile competiții) cît și pe cea a fiecărei națiuni în parte, creînd nu numai probleme noi, ci chiar noi discipline pentru care vechile prevederi, comune altor sporturi, se dovedesc incomode corsete. Credem, dimpotrivă, că implicațiile rezultînd din colaborarea dintre industrie și sport (pentru a alege, de asemeni, tot un singur aspect) au născut conflicte acute cum este cel din lumea schiului alpin, în care, după cum se știe, se interzice — de către forul olimpic — publicitatea prin intermediul sportivilor, în opoziție cu federația de specialitate care nu vede lezată moralitatea, dar simte, în schimb, că poate pierde ajutorul, de importanță vitală, al industriei producătoare de schiuri și materiale destinate sporturilor alpine de iarnă. În momentul în care o altă ramură a industriei pune în circulație produse de genul celor considerate doping și forurile sportive, sprijinite de cele medicale, cercetează și pedepsesc folosirea lor, vedem născîndu-se niște raporturi de natură a fi reglementate prin norme juridice, cu atît mai mult cu cît, adeseori, folosirea substanțelor incriminate s-a soldat cu decesul unor sportivi, iar alteleori cu serioase amenzi ori excluderi din concurs, afectînd, de asemeni, interese materiale. Cînd un fotbalist este negociat prin intermediul banului și la plafoane concurînd investiții de proporții industriale, ne aflăm în prezența unor fenomene nu numai comerciale dar și umane de o anumită esență, puțin onorabilă pentru secolul zborurilor interplanetare, amintind mai degrabă epoci triste ale evoluției speței pe Terra. Știm că pentru fiecare dintre exemplele evocate se pot găsi și contraargumente, cum ar fi, pentru vinzările și cumpărările de jucători, contractele. Dar acestea nu intră oare tot în sfera juridică, pînă la punctul în care ele concurează, fie chiar și la adăpostul unor acte scrise, demnitatea umană, care se cere și ea, cel puțin în egală măsură cu unele interese, apărută prin legi?

Venînd mai aproape însă de realitățile zilei și desigur influențați de unele triste exemple petrecute în lumea fotbalului nostru, ne gîndim dacă nu cumva o reglementare mai strictă, cu implicații trecînd și dincolo de porțile stadioanelor, nu ar fi binevenită în sprijinul epurării unei atmosfere care se poate infesta altfel în mod periculos. Nu o dată am auzit rostindu-se o întrebare izvorîită din cel mai autentic bun-simț: ce ar păți un cetățean care l-ar schilodi pe un altul în stradă sau în ograda unuia dintre ei? Dar ce i se întîmplă «sportivului» care face așa ceva? De ce pe un stadion să se poată lansa petarde și aprinde focuri nocturne fără ca acești potențiali incendiatori (și la figurat, dar și la propriu) să nu fie deranjați nici măcar printr-o sancțiune administrativă? De ce pentru o comportare nesportivă a unei echipe ori a unui jucător sau arbitru să se aștepte sancțiunea forurilor internaționale ale disciplinelor respective și de ce să nu acționeze, pe baza unei legi unice, însăși federația națională a locului unde s-au produs iregularitățile?

Credem că un cod al sportului ar putea reglementa, atît pe plan național cît și internațional, normele desfășurării vieții stadioanelor, cu rigorile sale, în general cunoscute și acceptate, dar adeseori încălcate.

Credem, de asemenea, că forul nostru sportiv, Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, și-ar putea înscrie pe agenda preocupărilor sale studiarea acestei propuneri, lansînd-o, dacă și-o va apropia, și în lumea internațională a sportului. Sîntem conștienți de dificultățile inerente, dar știm, totodată, că în țara noastră sportul își are devotați prieteni, chiar printre oamenii de legi, mulți dintre ei încă activi în arenă ca și la «bară», și că arora ar fi suficient să li se solicite concursul. Poate că unii dintre ei, citindu-ne, se vor adresa ei cei dintîi redacției. Îi așteptăm înfiorați de speranță.

Uzina Electromotor-Timișoara a fost creată în urma naționalizării fabricilor «Industria fierului S.A.R.» și «Britania», comasate la acea dată.

În 1948, profilul întreprinderii era destul de variat (mașini de morărit, pompe pentru fântini, piese turnate din fontă, motoare electrice de putere mijlocie, compresoare mici etc.), dar volumul producției globale era foarte scăzut: 1 140 000 lei, iar productivitatea muncii de 7 450 lei pe salariat.

Pornindu-se de la acest nivel scăzut al producției și de la suprafața slab utilată tehnic, au trebuit eforturi deosebite pentru a atinge actualul stadiu de dezvoltare al uzinei.

În perioada 1949-1969 au fost investite peste 100 milioane lei, fiind date în exploatare trei hale moderne de producție, utilizate corespunzător, vechea fabrică transformându-se într-o uzină puternică a ramurii industriei electrotehnice, în care lucrează un colectiv de peste 2 600 salariați (cu o suprafață productivă de peste 10 000 mp și o productivitate a muncii pe salariat de peste 129 000 lei).

Procesul de producție pînă la sfîrșitul anului 1969 se va desfășura în condiții superioare de fabricație, cu instalații noi, moderne, și anume:

- linii de prelucrare a rotoarelor cu instalații automate cu mâini mecanice pentru încărcare și descărcare;
- linii de prelucrare a carcaselor, cu unități specializate;
- linii de montaj și bobinaj pe bandă cu tact;
- instalații de impregnare automatizată;
- instalație de vopsire pe transportor mecanizat cu uscare la cald;
- stand de probă pe bandă transportoare.

În asimilarea și punerea în fabricație de serie a noi produse, uzina Electromotor-Timișoara a jucat un rol de pionier de o deosebită importanță pentru dezvoltarea industriei electrotehnice în țara noastră.

Au fost asimilate și produse prin forțe proprii, pentru prima oară în țară:

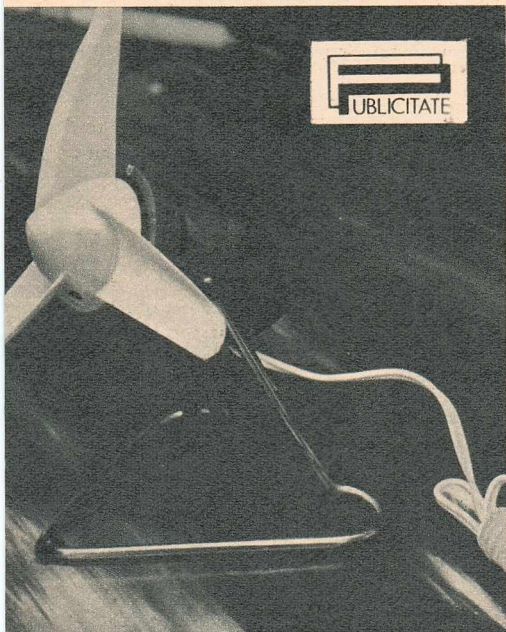
- echipamentul electric auto și tractor (generator + releu);
- un sortiment variat de micro-motoare, a căror fabricație a fost preluată în 1968 de Fabrica de mașini electrice din Pitești;
- sortimentul de mașini și aparate electrice de uz casnic (aspiratoare de praf, ventilatoare de masă, uscătoare de păr);
- motoarele electrice asincrone trifazate cu puteri de la 0,25 kW pînă la 1,1 kW (hala mică) și de la 4 kW la 37 kW (hala mare, nouă);
- servomotorul feroresonant și ampiclonul — medaliat cu medalia de aur la Saloanele de invenții din Viena.

Realizate la un înalt nivel tehnic, motoarele electrice asincrone trifazate au fost și sînt exportate într-un mare număr de țări: U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R.D. Germană, R.F. a Germaniei, Franța, Italia, Belgia, Danemarca, Olanda, Pakistan, R.A.U., Liban, Israel etc.

În fiecare an produsele uzinei au fost prezentate la expoziții și târguri internaționale, unde s-au bucurat de o bună apreciere, fapt confirmat prin comenzi care au urmat.

În anul acesta, produsele uzinei vor fi expuse la: Tripoli, Leipzig, Milano, Hanovra, Budapesta, Tunis, Izmir, Viena, Alger, Salonic, Zagreb, Teheran, Sydney, Casablanca, Bruxelles.

Intrarea uzinei, cu o producție mereu crescîndă de la an la an, în circuitul comercial mondial confirmă bunul renume al mărcii uzinei Electromotor-Timișoara peste hotare, al priceperii colectivului din această unitate a industriei electrotehnice.

SCURTE SECVENȚE DIN MONOGRAFIA UNEI UZINE

FLACĂRA-ALBUM

Primi mesageri ai planetei Pământ, pe un alt corp ceresc (de la stânga la dreapta): Neil Armstrong, Michael Collins și Edwin Aldrin.

*Tricotaje —
îmbrăcăminte
și lenjerie
pentru copii,
într-un sortiment variat
și de calitate superioară,
produce*

FABRICA DE TRICOTAJE

„Iunie“

TIMIȘOARA

Spl. PENES CURCANUL nr. 6

PUBLICITATE

*În plină
dezvoltare*

FABRICA
DE ÎNCĂLȚĂMINTE
ȘI MASE PLASTICE

„VICTORIA“

(fostă „GUBAN“) din
TIMIȘOARA,
Bulevardul Eroilor nr. 30-40,

a cunoscut în ultimii 17 ani o continuă dezvoltare, în sensul lărgirii și diversificării profilului producției. În prezent, cunoscuta întreprindere timișoreană cuprinde cinci mari unități (articole chimice; mase plastice; accesorii metalice și corpuri de iluminat; încălțăminte; spume poliuretanic), o secție de instrumente muzicale și un atelier de confecții din material plastic. Producția globală a întreprinderii întrece de 33 de ori pe cea a anului 1952. Nu mai puțin de 600 de sortimente intră în nomenclatorul fabricii VICTORIA, din care am aminti doar câteva, devenite faimoase în țară și peste hotare: încălțăminte de lux pentru femei, corpurile de iluminat executate la un înalt nivel funcțional și estetic, instrumentele muzicale, modernele obiecte de larg consum din spume poliuretanic (saltele, burete, piese pentru tapițerie auto), o largă gamă de produse chimice pentru piele și încălțăminte, accesorii metalice pentru marochinărie, în sfârșit, bijuterii și obiecte din metal aurit și argintat: broșe, brelocuri, lăntișoare, sfeșnice etc., etc.

PRESTIGIUL PRODUSELOR COLORTEX

Cunoscută deopotrivă de consumator ca și de întreprinderile cu care are legături, cooperativa de producție meșteșugărească COLORTEX din Timișoara și-a creat de-a lungul celor 19 ani de existență un bun renumesc. Ce produce COLORTEX? O gamă variată de produse din fire de bumbac: ață de cusut și de brodat, tricotați și fire pentru tricotați, lenjerie de pat; apoi, articole din mase plastice; în sfârșit, prestări de servicii: curățat și vopsit și spălat. COLORTEX cooperează strâns cu o seamă de întreprinderi, cărora le livrează fișe bipolare, țiluri, plase metalice și alte multe și variate produse și semiproduse.

Dinamica dezvoltării întreprinderii de cooperatie meșteșugărească COLORTEX poate fi rezumată prin câteva cifre, a căror semnificație este cât se poate de grăitoare: valoarea producției-marfă a crescut în anul 1968 aproape de 12 ori față de 1950, în timp ce numărul de muncitori a crescut în aceeași perioadă de circa 6 ori; câștigul mediu al cooperativelor reprezenta în 1968 256% față de 1950, iar productivitatea muncii, 209%. Câștigul mediu al celor 800 de cooperatori se ridică astăzi la 1 050 de lei lunar. O seamă de realizări social-culturale: club, dispensar, trimiteri în stațiuni de odihnă și tratament, cămin și creșă pentru copii, crearea unor condiții igienice de muncă etc., contribuie la sporirea continuă a nivelului de trai material și spiritual al cooperativelor de la COLORTX.

În fața colectivului întreprinderii stau importante sarcini de viitor, dintre care cităm: lărgirea cooperării cu o serie de întreprinderi și cooperative meșteșugărești în vederea diversificării profilului, construirea, din fondurile de investiții, a unei vopsitorii moderne care să dubleze capacitatea de producție în acest sector, sporirea câștigului mediu al cooperativelor cu 8%.

Bizuinđu-se pe experiența dobândită, pe succesele obținute în cei 19 ani de existență, cooperativii de la COLORTX au convingerea că planurile de viitor se vor transforma, la termenul prevăzute, în realități înfloritoare ale întreprinderii lor.

**SORTIMENTE BOGATE,
REDUCERI DE PREȚURI
PÎNĂ LA 30 LA SUTĂ.**

Numai
pînă la
30 august
mai puteți
beneficia
de marile
avantaje
pe care
vi le oferă
**TÎRGUL
DE
VARĂ**

*30% reducere +
100% calitate*

TÎRGUL DE VARĂ

- Confecții pentru femei, bărbați, adolescenți și copii.
- Articole de plajă.
- Încălțăminte de vară.
- Articole de lenjerie și galanterie.

„MOR PENTRU NAȚIUNE“

de Gheorghe GHEORGHE

În dimineața zilei de 28 februarie 1785, pe o estradă special construită pe dealul numit «La Furci», în partea de răsărit a fortăreței Alba Iulia, călăul executa pe Horea și Cloșca în acompaniamentul sunetelor funebre ale unui pluton de toboșari. La supliciu eroilor asistau oficialitățile desemnate de împăratul Iosif al II-lea, un număr mare de soldați și ofițeri, precum și 2.515 de țărani aduși cu forța din 419 comune, situate pe malurile Mureșului. Înainte de a primi lovitura de grație, Horea ținea să rostească în fața mulțimii ultimele cuvinte: «Eu mor pentru națiune».

Cine erau acești martiri, care au sfârșit într-un mod atât de tragic (tovarășul lor de luptă, Crișan, se sinucisese în temniță) și și-au înscris pe veci numele în cartea de aur a istoriei patriei?

Horea. Numele lui adevărat era Vasile Nicula Ursu. Născut în comuna Albac, în jurul anului 1730, dintr-o familie de iobagi, el a împărțit soarta grea a moșilor. Numele Horea nu era decât porecla populară ce i s-a dat mai târziu, ca unui pasionat cîntăreț de hore și doine. Despre viața lui, anterioară răscoalei, se cunosc puține lucruri. Se știe că era iobag, că s-a aflat temporar și pe moșia unui nobil din Ciucea, unde viitorul căpitan a lucrat la ridicarea bisericii din Sălaj. Pe una dintre bîrnele cioplite stă săpat de el: «lucrat Ursu». Izvoarele contemporane îl descriu pe Horea ca pe un bărbat cu mintea ageră și isteată, de statură mijlocie, suplu, cu păr castaniu și mustață roșiatică, avînd fața ovală. În timpul răscoalei umbla înconjurat de o gardă armată constituită din 30 de ostași, cei mai aleși din munții Abrudului. Era îmbrăcat într-o manta albă și purta flintă pe umăr. Pe soția sa o chema Iliana. Horea avea doi copii: Ion, de 19 ani, care în timpul răscoalei a fost vicecăpitan, exilat mai târziu în Banat, și Luca, care a trăit pînă la adînci bătrîneți.

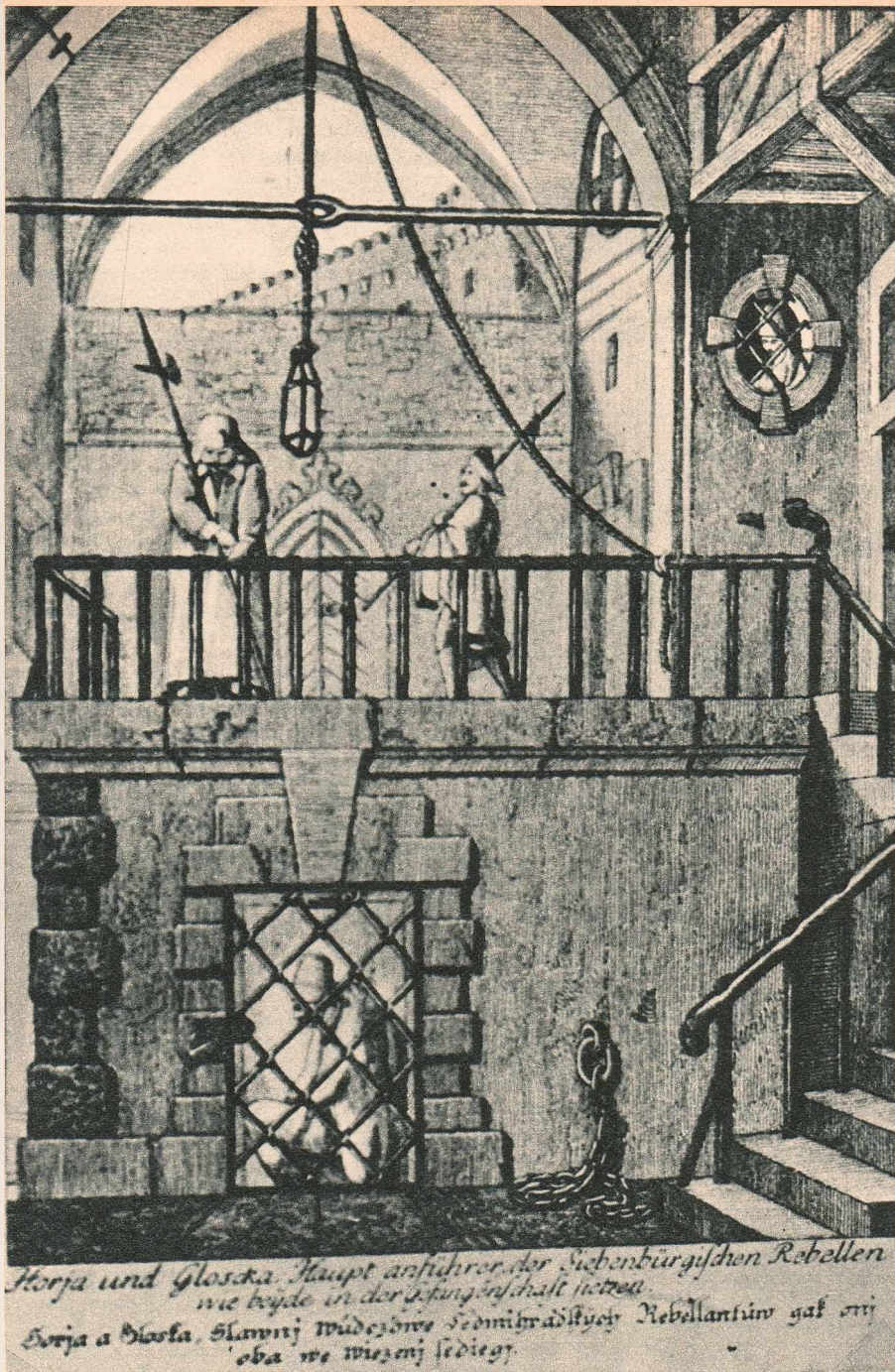
Cloșca. Iobag din Cărpeneș, vicecăpitan, cel mai credincios prieten al lui Horea, în vîrstă de 37 de ani. Numele lui adevărat era Ion Oargă, iar Cloșca era o poreclă. Îndrăzneț, capabil și așezat, Cloșca și-a cîștigat încrederea moșilor. Pe soția lui o chema Marina. Cloșca nu a avut copii.

Crișan. Soldat în tinerețe, iobag din Cărpeneș, vicecăpitan în timpul răscoalei, avea 52 de ani. Numele lui adevărat era Crișan Giurgiu. Izvoarele îl descriu ca pe un bărbat frumos, chipeș, hotărît, aspru și măreț. A fost căsătorit și a avut un fiu, pe nume Ion.

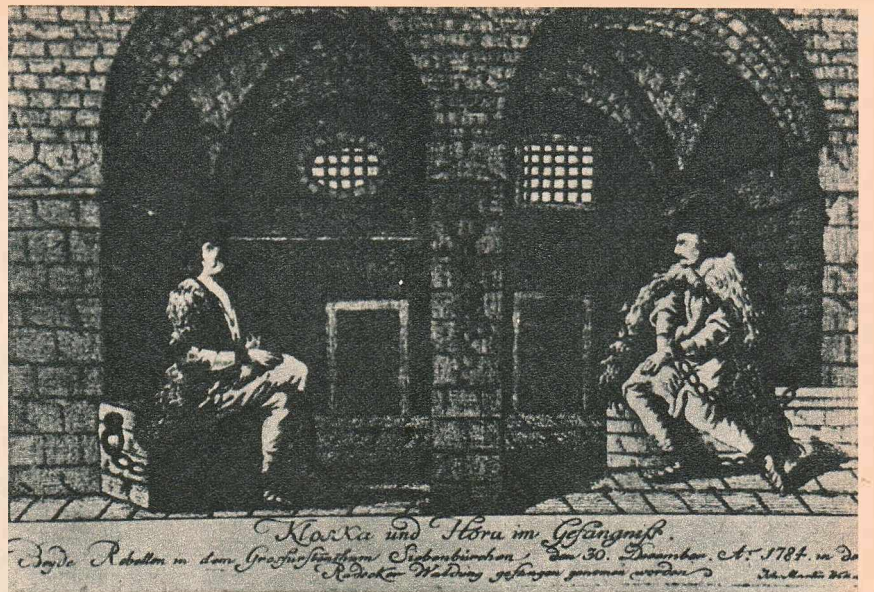
Nu vom evoca aci evoluția activității lui Horea, culminînd cu hotărîrea de a ridica la luptă pe iobagi, pentru a înfrînge legile asupririi în virtutea cărora «...român și iobag înseamnă una și aceeași, sclav supus arbitrarului și aruncat în pulbere». Lipsa de pămînt și inexistența instituțiilor juridice de natură să ofere cea mai mică protecție față de arbitrarul nobililor și funcționarilor, robotele, dijmele, zeciuiala, care se multiplicau după capriciile fiecărui nobil, sînt tot atîtea cauze ale izbucnirii răscoalei. După înfrîngerea iobagilor, procesul și martiriul

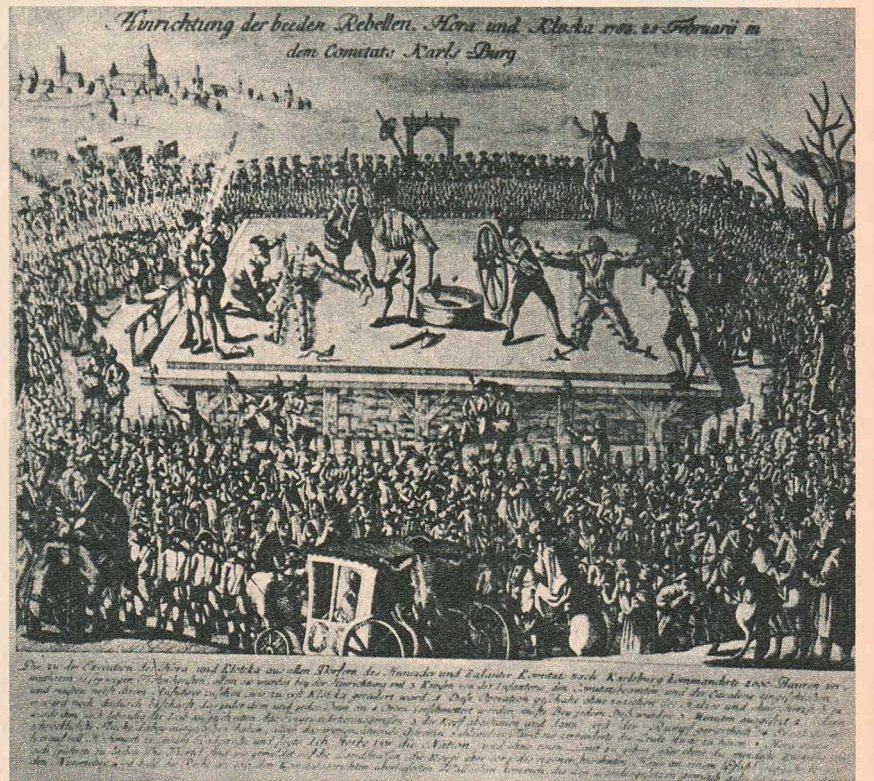
Die Rebellen Horia und Klotzka werden in
ihrer eigenen Kette vorersthen gefangen und den Bluten ausgeleitet
und dann den 28. Febr. 1785 hingerichtet.

*Horia und Gloska. Haupt anführer der Siebenbürgischen Rebellen wie beide in der Gefängnishaft in Trau.
Horia a Gloska. Slavuj mudejoms sedmibradskyh Rebellantuv gaf mii
'oba vo mizej sediegy.*

*Klarka und Hora im Gefängniß
Beide Rebellen in dem Grafschaften Siebenbürgen am 30. December A. 1784. in der
Reichs-Waldung gefangen genommen worden. In Klarka's*

*Anrichtung der beiden Rebellen Horia und Klarka am 22. Februar in
dem Comitat: Karls-Burg*

*Die zu der Execution Horia und Klarka am 22. Februar des Jahres 1784 in Karlsburg Kommandant: von Slavuj
und Horia die beiden Haupt anführer der Siebenbürgischen Rebellen am 30. December A. 1784. in der
Reichs-Waldung gefangen genommen worden. In Klarka's
Horia a Gloska. Slavuj mudejoms sedmibradskyh Rebellantuv gaf mii
'oba vo mizej sediegy.*

▲
▲
Dramaticul «film» al capturării, întemnițării și executării lui Horea și Cloșca — după stampe ale vremii.

celor trei căpitani constituiau ultimul act din drama de la 1784.

LA ADĂPOSTUL CODRILOR SECULARI

După ce Horea și-a dizolvat trupele și s-a retras în munți, autoritățile au pornit o adevărată ofensivă pentru prinderea șefilor răscoalei, recurgând la tradiționala metodă a ofertei unui pumn de bani trădătorilor; de data aceasta s-a fixat un premiu de 300 de galbeni.

În acest scop, locotenent-colonel Kray, care avea mandat pentru arestarea lui Horea, Cloșca și Crișan, a cerut informații de la Antoniu Meltzer, «controlor de pădure», cu privire la drumurile și potecile din munți. Aplecat în fața hărții, Meltzer furnizează informațiile cerute, dar nu uită să avertizeze că «pe un teren atât de întins, fiecare tufă, fiecare scorbură, peșteră sau desiș pot foarte bine să adăpostească un fugar». Există un plan mai sigur — s-a adresat Meltzer lui Kray: cei ascunși să fie prinși de către gornici (pădurari), cărora să li se promită premii.

Dind curs planului conceput în colaborare cu Kray, Meltzer a invitat la reședința sa din Abrud pe doi gornici domnești, instrumente dintr-un plan bine stabilit între locotenent-colonelul Kray și controlorul de pădure Meltzer, care după ce au discutat în amănunt planul și au primit autorizația de liberă circulație, s-au angajat să prindă

pe cei trei căpitani, vii sau morți, antrenând la fapta lor încă cinci trădători, unul dintre aceștia făcând parte chiar din familia Nicula. Concomitent s-a ordonat locotenentilor Vaida și Jeney ca în fruntea unei companii de soldați să sprijine acțiunea.

În ziua de 25 decembrie 1784 a început urmărirea. Ce făceau în acest timp Horea și Cloșca? Retrași la adăpostul codrilor seculari din pădurea Scorușetului, în Munții Gilăului, cei doi căpitani mai făureau planuri pentru reînceperea răscoalei, o dată cu venirea primăverii: «Numai să vină primăvara — s-a adresat Horea credinciosului său căpitan — și să vă țineți de jurământul dat mie, căci singură statornicia voastră în credința dată, și pe mine și pe toată românimea o poate mîntui. Vor cunoaște toți românii că le-am voit binele și am voit să-i scap de un jug greu...»

Colindînd prin codrii Scorușetului, oamenii lui Kray au descoperit în dimineața zilei de 27 decembrie urme proaspete pe zăpada care căzuse în cursul nopții, și ele i-au condus pe trădători în inima pădurii tainice. Primul contact a fost luat cu Cristea Nicula, trimis de Horea pentru a face ceretări asupra itinerarului armatei. Cu promisiuni că nu i se va întimpla nimic a fost întreat despre locul unde se ascunde Horea. Dar credinciosul ostaș nu a trădat pe căpitani săi. Grupul a continuat să înainteze, reușind să descopere pe Horea și Cloșca într-o scorbură de brad, în fața unui foc, nu departe de o colibă.

CE CONȚINEAU DOCUMENTELE ARSE?

«Horea îi primi ca pe amici», stă scris într-un raport al locotenent-colonelului Kray. Într-adevăr, pădurarii afirmind că umblă după vinat pentru a executa un ordin al armatei, Horea și Cloșca, invitându-i să ia loc lângă foc, au început să se intereseze despre situația iobagilor. În timpul acestui scurt dialog, Cloșca le destăinuie că «în curînd îi vom scoate noi de aici pe soldați și îi vom pune pe fugă». Acestea erau ultimele cuvinte despre viitorul plan de bătălie, rostite în stare de libertate de către Cloșca. Apoi grupul s-a repezit asupra lor, i-a trîntit la pămînt și a început să-i lege. În toiul învîlmășelii Horea a scos din sin un pachet de hîrtii, aruncîndu-le în focul care le-a mistuit într-o clipă, ceea ce a dat naștere la multiple ipoteze despre conținutul documentelor.

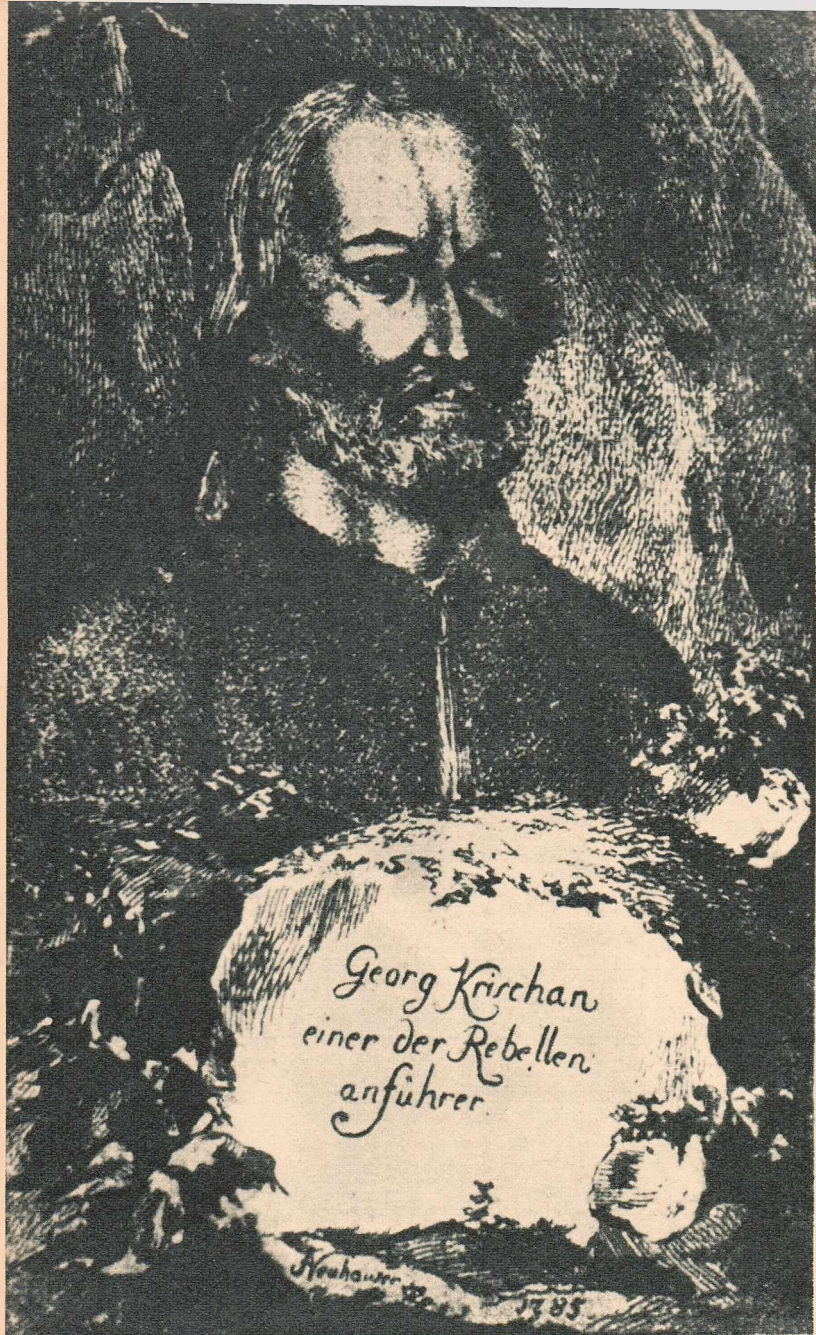
Prinși și legați, cei doi căpitani au fost predați soldaților, iar la 1 ianuarie 1785, sub escorta unui grup de 70 soldați, avînd în frunte pe locotenentul Vaida, au fost transportați la Alba Iulia. Unele izvoare afirmă că în drumul de la Zlatna spre Alba Iulia, soldații ar fi pus pe capul lui Horea, ferecat în lanțuri și așezat într-un car, o coroană de hîrtie aurită, strigînd cu răutate și în batjocură: «Așa-i trebuie regelui». O zi mai tîrziu, cei doi căpitani, trecînd prin fața mulțimii care-i aștepta, au pătruns pe stră-

zile vestitei cetăți, acolo unde cu 185 de ani în urmă Mihai Viteazul faurise, chiar dacă numai pentru puțin timp, idealul din-totdeauna al românilor. Horea și Cloșca au fost închiși în celule separate și păziți în permanență de două santinelle: una în fața celulei și alta la ieșire.

Unde se găsea în acest timp cel de-al treilea căpitan? Crișan, care în toate momentele mai însemnate ale desfășurării răscoalei acționase independent, a fost sorocit să-și caute și în tristele împrejurări ale urmării drumuri de scăpare deosebite de ale celorlalți doi tovarăși ai săi. Pribegind tainic dintr-un sat în altul, el a reușit să se sustragă atenției următorilor, derutîndu-i încă timp de o lună. Dar la 30 ianuarie, Crișan a fost prins în comuna Mogoș, tot datorită unor trădători, și predat locotenentilor Noszdrovichy și Neustädter. Aceștia l-au transportat sub o escortă de 64 soldați, la Alba Iulia, unde a fost întemnițat la 1 februarie 1785.

«CA O ÎNSPĂIMÎNTĂTOARE PILDĂ POPORULUI DE RÎND»

Împăratul Iosif al II-lea a ținut să încredințeze cercetarea întregului complex de chestiuni privitor la răscoală unei comisii conduse de contele Anton Iankovics. Acesta își începuse cariera în Croația, ajungînd mai tîrziu jude la Curtea de casație din Buda-pesta, de unde a fost trimis apoi la Timișoara, în calitate de comisar regal. Dispozițiile din 10 ianuarie 1785, date de împărat

Crișan, «einer der Rebellen anführer» — «unul din conducătorii rebelilor», după cum îl caracterizează această gravură din 1785.

contelui lankovics, sînt edificatoare pentru scopul urmărit de comisie: «Ca să se dea un exemplu răsunător, ei să fie purtați prin locurile unde au comis cele mai mari ticăloșii, pentru a fi arătați ca o înspăimîntătoare pildă poporului de rînd și complicilor lor amăgiți și apoi să fie executați într-un chip spectaculos, într-o localitate importantă, unde să se poată strînge cît mai mulți supuși și unde se găsesc cele mai înfierbîntate capete...».

La 5 februarie Horea și Cloșca au început drumul greu și umilitor, timp de două săptămîni, de la Alba Iulia pe stînga și pe dreapta Mureșului, pînă la Deva și înapoi, legați în lanțuri și arătați mulțimii îndurerate. Dispoziția dată pentru expunerea celor trei martiri umilinței publice venea în contradicție chiar și cu prevederile sumbre ale Codului terezian, care nu îngăduia astfel de acte premergătoare pedepselor.

Se spune că Horea aflase despre drumul ce trebuia să-l facă pentru a fi expus vederilor mulțimii. El credea că în timpul deplasării va fi eliberat de tovarășii lui sau va fi împușcat. Însă nici una dintre ipotezele lui Horea nu s-au adevărit, căpitanilor răscoalei fiindu-le rezervate execuții mult mai crude. Reađuși în celulele din Alba Iulia, Cloșca s-a îmbolnăvit; calea durerii și a suferinței lăsase urme...

În seara zilei de 31 ianuarie 1785, fruntașul Alexandru Bota din regimentul Orosz a fost numit santinelă în fața celei lui Horea. În acea noapte, primul căpitan a avut o discuție cu tînărul ostaș, din care lasă să se întrevadă gîndurile ce-l frămîntau în închisoare. În fața sentinței capitale, care părea de neînlăturat, Horea se dovedea curajos și sigur pe sine.

Au urmat apoi, timp de o lună de zile, interogatoriile cu scopul exclusiv de a descoperi și alți vinovați, pentru a spori numărul victimelor, deoarece pedeapsa era ori-cum hotărîtă dinainte chiar de către împărat. După cum rezultă din actele cercetării, lui Horea i s-au pus 118 întrebări, iar lui Cloșca, 134, ambii fiind interogați în cinci rînduri. Însă la toate cele cinci ședințe cei doi căpitani au refuzat să dea vreo lămurire esențială cu privire la desfășurarea răscoalei, stărînd de la început pînă la sfîrșit numai în răspunsuri negative sau evazive. Atitudinea lui Horea de constantă negare se crede că era consecința unui plan stabilit mai înainte între cei doi căpitani de a nu face nici o destăinuire anchetatorilor. Horea credea că o singură mărturisire ar fi atras după sine o altă recunoaștere și aceasta ar fi însemnat o denunțare succesivă a tuturor tovarășilor lui credincioși. Tăcerea căpitanului acoperea pe cei liberi!

Cel mai apropiat colaborator al lui Horea, executorul disciplinat al ordinilor acestuia și al cărui trecut de suferință l-a împărțit, Cloșca, a continuat să rămînă dîrz, senin și ferm și în fața interogatoriilor. Fidelitatea lui față de Horea, disprețul față de moarte nu s-au dezmințit prin vreo slăbiciune nici în fața comisiei de anchetă. În ședință, răspunsurile lui Cloșca la întrebările contelui lankovics nu se deosebeau de acelea date de primul căpitan.

Rămăsese o speranță, că al treilea căpitan, Crișan, va dezvălui secretele pe care Horea și Cloșca refuzau să le dea în vileag. Răspunsurile lui Crișan la cele 47 de întrebări, în două ședințe, nu epuizaseră fondul cercetării. Cînd comisia urma să-i pună întrebările decisive, ancheta a fost zădărnicită,

deoarece la 13 februarie 1785 Crișan și-a curmat viața. Cei trei căpitani au dus astfel în mormînt o parte din secretul pe care comisia intenționa să-l smulgă. Contelui lankovics nu-i rămînea altceva decît să raporteze la 3 martie 1785, din Alba Iulia, împăratului, referitor la interogatoriul că: «Horia et Kloska in negativis perseverant».

«ȘI ÎN MODUL ACESTA SĂ FIE TRECUȚI DIN VIAȚĂ LA MOARTE...»

Horea, Cloșca și Crișan au fost judecați și condamnați după Codul terezian în vigoare la acea dată. Codul dispunea că pedeapsa are funcția de «corecționalizare a infractorului, de a da satisfacție statului ofensat și de a produce repulsie și scîrbă în popor față de maltratați».

În accepțiunea Codului terezian, pedeapsa cu moartea era de două feluri: aspră și blîndă, explicîndu-se în amănunt modurile de executare a pedepsei capitale: arderea de viu (sau în situația că se admitea o «ușurare», prin decapitare anterioară arderii); prin îmbucătățirea în patru; frîngerea cu roata a condamnatului. Aici se face însă o precizare. Cînd instanța condamnă la pedeapsa prin ardere de viu sau prin frîngerea «cu roata de jos în sus», în mod obligatoriu sentința trebuia comunicată instanței superioare, pentru a statua asupra definitivității pedepsei. În caz contrar era necesar să se introducă în dispozitivul sentinței stipulații de natură să reducă din chinurile execuției. Codul terezian mergea și mai departe cu elementele de agravare a modului de execuție, precizînd că se putea recurge la «tăierea unor fișii de piele, tăierea limbii, smulgerea grumazului», înainte de executare. Oribilele pedepse erau prevăzute în art. 4 și 5 ale Codului penal terezian. Ele lasă să se întrevadă că normele legislației penale erau tributare concepțiilor întunecoase ale evului mediu.

La 24 februarie 1785, Horea și Cloșca au fost interogați pentru ultima dată. Două zile mai tîrziu, contele lankovics pronunța sentința: «În procesul intentat contra lui Horea... Comisiunea aulică cesaro-crăiască... a luat în drept, în conformitate cu înaltele legi împărătești, următoarea hotărîre... În conformitate cu Codul penal terezian, art. 62, despre turburări și tumulturi și art. 90, despre tîlhării, să fie aduși pentru crimele acestea la îndătinatul loc de supliciu și acolo să li se frîngă cu roata toate membrele corpului, începînd de jos în sus, anume mai întîi lui Ion Cloșca, apoi lui Horea... și în modul acesta să fie trecuți din viață la moarte, iar corpurile lor să fie despicate și tăiate în patru bucăți; capul și părțile corpului să fie așezate pe roate, pe marginea diferitelor drumuri... iar inimile și intestinele lor să fie îngropate aici la locul supliciuului. Această sentință s-a pronunțat la 26 februarie 1785, pentru dinșii ca o pedeapsă binemeritată, iar pentru alții asemenea lor să le fie de exemplu și oroare».

Sentința nu face nici o mențiune despre cauzele răscoalei, despre mobilul acțiunii celor trei căpitani. De asemenea, nici un fapt nu este reținut în apărarea conducătorilor răscoalei, ei fiind calificați ca sclerați și criminali.

Deși Crișan se omorise în închisoare, comisia a considerat necesar să pronunțe și în contra lui o sentință: «Să fie tîrît la locul de supliciu, acolo gîdele să-i taie capul și să-i despică trupul în patru bucăți; capul să fie pus în țepă în satul său Cărpeneș, iar cele patru bucăți ale trupului să se pună pe roate în Abrud, Bucium, Brad și Mihăileni».

LA LOCUL SUPPLICIULUI

La 23 februarie 1785, contele lankovics anunța în scris comitatele Hunedoara, Zărand, Alba Inferioară și Sibiu să trimită cîte trei țărani mai bătrîni și trei mai tineri, din fiecare comună, la Alba Iulia, pînă în noaptea de 27 februarie 1785. În dimineața zilei de 28 februarie, 2 515 de țărani, alături de mulțimea orașenilor din Alba Iulia, erau martori la îngrozitoarea execuție. La ora nouă și jumătate Horea și Cloșca au fost așezați separați pe cîte un car special, în-

soțiți de un escadron de cavalerie din Toscana, de trei sute de pedestrași încadrați într-un careu, în timp ce călăreții ocupau cele două aripi. Apoi Horea și Cloșca au fost împărțîți de preotul Nicolae Rațiu, care le-a scris și ultima voință: «Hora Vasilie, policra Nicula Ursu. Anii vieții sale 54. Muierea Iliana, feciori, Ion 14, Luca 6. La alte cele nu știe nimic. Oamenii care l-au prins: Matieș Nuț, Matieș Onu, frate-său Gheorghie, Trif Ștefan, a lui Neagu Andrei, doi feciori Simeon cu frate-său, îi iartă din toată inima», așa începe testamentul lui Horea. O frază simplă dar emoționantă. Deși îi iartă pe trădători, Horea lasă pentru posteritate numele aceluia care și-au pătat onoarea și conștiința! În testamentul său, bravul căpitan caută să ascundă în fața lumii dezonoarea participării unui trădător din familia Nicula. George Nicula este omis. În același testament Horea încearcă să apere pe fiii săi de represiuni, dîndu-le o vîrstă mai mică decît în realitate. Grijă părintească pentru soarta fiilor nu încetase nici în clipa morții...

Cel dintîi a fost executat Cloșca. Așezat pe banca de lemn, cu fața în sus, legat cu lanțuri groase de mîini și de picioare, «gîdele prinzînd cu amîndouă mîinile roata grea de lemn, prevăzută cu lame de metal ascuțite, a început să izbească fără milă». Loviturile grele au zdrobit corpul neînfriecatului căpitan, de jos în sus, începînd cu fluierile picioarelor pînă la cap. În tot acest timp, Horea legat și ținut în picioare de doi ucenici ai călăului, era obligat să privească la groaznicul spectacol la care era supus cel mai credincios tovarăș al său.

A venit rîndul bravului căpitan. A înaintat cu curaj și cu tărie pentru a suferi același supliciu. Întins și legat pe bancă, lui Horea i s-a aplicat o singură lovitură în fluierile picioarelor, primind apoi lovitura de grație în piept, sfîrșindu-și viața «într-un suspin și minie față de asupritori».

CEI TREIZECI DE... GALBENI

Oficialitățile din Transilvania au hotărît ca împărțirea premiilor pentru prinderea celor trei căpitani să se facă într-un cadru solemn, la Zlatna, și cu publicitate corespunzătoare. La 5 februarie 1785, într-un pavilion deschis din piața Zlatnei, ornamentat cu crengi de brad, a avut loc ceremonia în fața unei mari mulțimi de țărani aduși din satele învecinate. Trei farfurii de argint, pline cu galbeni, care reprezentau prețul singelui celor trei căpitani, erau așezate pe o masă în mijlocul pavilionului. În jurul lor erau depuse diplomele de eliberare din iobăgie a aceluia care i-au prins pe Horea, Cloșca și Crișan.

S-au ținut cuvîntări ocazionale și apoi s-a procedat la împărțirea premiilor și a diplomelor. Armata a fost și ea recompensată. Locotenent-colonelul Kray a fost înaintat la gradul de colonel, locotenenții Vaida și Jeney avansați la gradul de căpitan și recompensați cu cîte 50 de galbeni, subofițerii au primit cîte 3 galbeni, iar soldații cîte 2 galbeni. Dar galbenii și medaliile atribuite într-un cadru atît de solemn nu puteau să șteargă dezonoarea trădării. Detestați de semenii lor, tradiția orală arată că cei șapte trădători au avut pînă la sfîrșitul vieții mustrări de conștiință. Mai mult decît atît, la 21 de ani de la moartea celor trei căpitani, aceștia au fost chemați în fața unei comisii, care i-a anunțat că împăratul nu-i putea elibera de plata taxelor și serviciilor iobăgești pentru pămîntul ce-l dețin, deoarece acesta era proprietatea statului și, în conformitate cu legea, nu se putea înstrăina. Se spune că unul din grupul celor șapte, la vîrsta de 70 de ani, ar fi declarat mustrat de conștiință: «Așa ne trebuie, între zmeii în ei de domni, dacă ne vindurăm sîngele și nu-i lăsarăm să-i facă Horea tăt mac».

*

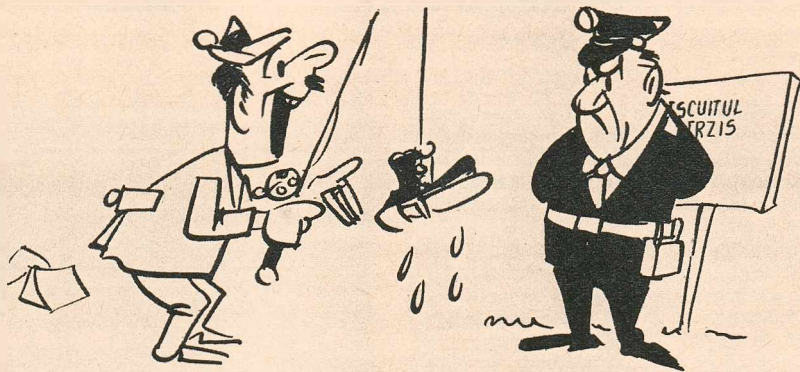
Horea, Cloșca și Crișan au intrat în legendă ca simbol al năzuințelor și al luptei iobagilor români din Transilvania, pentru afirmarea drepturilor naționale și sociale. Curajul, devotamentul și eroismul lor i-au situat de-a pururi în istoria patriei noastre, alături de marii înaintași, care și-au dat viața în numele aceluiași ideal. După moartea lor, faptele acestor trei martiri s-au transmis din generație în generație, ca un exemplu viu pentru posteritate.

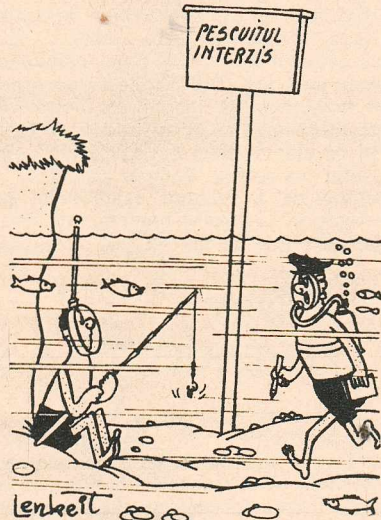
varietăți

UMOR de peste hotare

CU ȘI FĂRĂ PERMIS

- Așadar, totuși...

- La așa ceva nu v-ați gândit...

CHEI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
P	O	R	T		O			U	A				
		O	B	N				R	M				
		A	R					O	E	S			
		S	E	A					O				
		C	I	L	I	N	E			F			
		L	A	T		D	I	S	C	R	E	T	E
		R	A		A	O	R				R		
		A	C	I		B	E	C	A	R		I	
			P	A	S							S	P
		A	V	O	R		U	S	I				
		T	A	T	A	R			P				
		N	A	L	T	A			U				

ORIZONTAL: 1) Posesorul unei chei marca... Sesam — Stau la cheie. 2) Au chei pentru încărcatul și descărcatul mărfurilor — Bună de izolat. 3) A trage la chei — În broască — Linște! 4) Mătușă — Încuietori cu rezonanță. 5) Suspendare — Cu chei în față. 6) Li stă bine cu zgardă — Posesor al unei chei cu cifru. 7) Ștreang — Țin la secret (fem.). 8) Simbolul radiului — Aur (pop.) — Oraș african. 9) Aici (pop.) — Anulează bemolul sau diezul de la chei — Cuvânt din cîntecele noastre populare. 10) Chei... pitorești (sing.) — Una dintre cheile succesului — Sorin Popescu. 11) Închide ușa la... cerdac — Fiecare cu cheia ei (pl.) — A alege. 12) Țin loc de chei — Nu-s chei (sing.). 13) Nu-i scundă — Cheile tăiate de riul Hășdate în Munții Trascău.

VERTICAL: 1) În cui — Încuiați (fig.). 2) Încuietoare la etaj! — Are numai broaște fără chei — Fără

rost. 3) Te încue... (fem.) — Ruină (fig.). 4) Primește apele din Cheile Biczului — Rișca. 5) Orașul în Tibet — Observație (abrev.) — Acut! 6) Abreviație muzicală — Nume francez — Interjecție de bucurie. 7) Vocale — Plantă numită și trepădătoare — Cusți pentru lei! 8) În fața cheilor de pe portativ — Nelipsite de la orice chei. 9) Se varsă în Atlantic pe lângă Porto — Joc cu cheie — Cuipeu! 10) Comunică între ele prin uși — Ține totul sub cheie. 11) Cheia menajului — Posedă cîte o cheie de contact — Cereală. 12) Stradă... mică! — Autorul cărții pentru copii «Cheița de aur», o variantă a lui «Pinocchio». 13) Calitatea celui pe care nu-l poți... încuia — Trebuie ținută sub cheie.

Marian PĂTRAȘCU

Dicționar: TINI, BNA, BREI, DURO.

Dezlegarea jocului «CULOARE», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) MOLID — PICTOR. 2) APUS — ROSEATA. 3) CANAR — MARI — C. 4) LABIS — TUNEL. 5) TE — EMOȚII — DE. 6) O — ALBASTRU. 7) PARA — OL — IACI. 8) ARA — ALGE — SAB. 9) ZAPEZI — MIA — I. 10) EM — GU — MACRIS. 11) ITARI — IRISI. 12) TILL — PALETA.

SAPTE ZILE PE PĂMÎNT

- MOSCOVA** Asociația sovietică a inventatorilor și raționalizatorilor a făcut cunoscut că, de la începutul acestui an, a primit circa 10 000 propuneri, dintre care o mare parte au și fost aplicate în producție.
- LONDRA** Marele business britanic sprijină financiar Partidul conservator. Revista «Economic Brief» relevă că 198 companii industriale, firme și bănci au donat fondurilor acestui partid 750 000 lire sterline între sfârșitul anului 1967 și începutul anului 1968.
- NEW YORK** În cadrul programului viitoarelor explorări spațiale, Institutul tehnologic din California a realizat un seismograf miniatural, care urmează să fie parașutat în 1973, pe Marte, de astronava «Viking».
- BONN** Cu începere de la 1 septembrie, cetățenii vest-germani sînt din nou liberi să-și rezolve problemele de onoare în dueli cu arme albe, fără a mai fi pasibili de pedepse penale. Un articol de lege în acest sens a fost recent adoptat în Bundestag.
- BISSAU** Armata de eliberare din Guineea (Bissau) a nimicit, într-un răstimp de 12 luni, 19 puncte fortificate ale armatei colonialiste portugheze.
- VARȘOVIA** În cei 25 de ani de construcție socialistă, în R.P. Polonă au luat ființă 13 mine noi, cele vechi au fost reconstruite și modernizate. Extracția de ulei a crescut de la 38,1 milioane tone în perioada antebelică, la 128,6 milioane tone în 1968, plasînd Polonia pe locul 3 în rîndul marilor producătoare de cărbune din Europa.
- PARIS** Succesele navigatorilor solitari Tabarly, Moitessier, Terlain par să fi influențat — după cum remarcă revista «Entreprise» — piața franceză a ambarcațiilor de plăcere. Se apreciază că anul acesta exporturile vor crește la 25% din totalul producției, față de 18% anul trecut.
- SOFIA** Schimburile comerciale între R.P. Bulgaria și Suedia înregistrează o progresie spectaculoasă: în decursul ultimilor opt ani valoarea acestora a crescut de la 1,9 la 11,3 milioane dolari — deci de aproape 6 ori.
- SYDNEY** Consumarea băuturilor alcoolice în hotelurile statului australian New South Wales face obiectul unui neobișnuit referendum, ce se va desfășura în luna septembrie. Principali adversari: reprezentanții clerului și hotelierii.
- TOKYO** Peste 63% dintre persoanele interogate, în cadrul unui sondaj de opinie, pe tema energiei atomice au legat această noțiune de război. S-a constatat că aceștia sînt, în special, oameni mai în vîrstă, în timp ce tinerii s-au referit la perspectivele energiei nucleare în scopuri pașnice.
- ALGER** Un vast program de studiere a resurselor naturale și a fenomenelor biologice, chimice, fizice etc. ale Mării Mediterane a fost elaborat de 24 de state — printre care Algeria, Marocul, Tunisia, R.A.U. și Libanul — în colaborare cu U.N.E.S.C.O. și F.A.O.

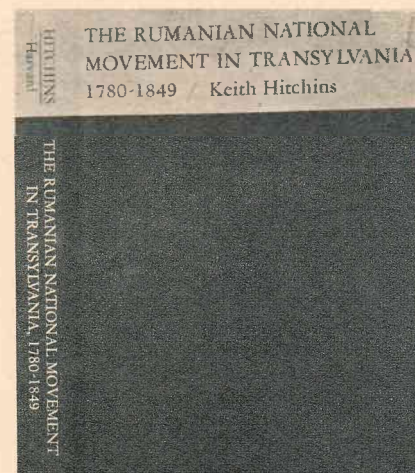
În cadrul expoziției «Marionete din lumea întreagă», organizată la Praga cu prilejul celui de-al X-lea Congres al Uniunii internaționale a marionetiștilor și al celui de-al II-lea Festival al teatrelor amatoare de păpuși, printre cele 19 țări expozante s-a aflat și România. În fotografie: unul dintre micii vizitatori în fața marionetelor «lonel», realizată de artistul plastic V. Prisăcaru de la teatrul din Bacău, și «Camilla», realizată de Ivan Constantinescu de la Teatrul «Tîndărică» din București.

SUB AUSPICIIILE LUI «HARVARD UNIVERSITY PRESS»

În Statele Unite a apărut o valoroasă lucrare de istorie dedicată țării noastre. Este vorba de studiul «The Rumanian National Movement in Transylvania, 1780-1849» (Mișcarea națională a românilor din Transilvania, 1780-1849), care a văzut lumina tiparului în seria «Harvard Historical Monographs», editată de Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts. Autorul acestei lucrări, ce însumează peste 300 de pagini, este Keith Hitchins, binecunoscut și apreciat profesor de istorie de la Universitatea Illinois.

Așa cum menționează și autorul în prefață, scopul acestui volum este de a pune la îndemîna celor interesați o analiză obiectivă a aspectelor economice, social-politice și culturale din Transilvania, insistînd asupra modului în care gîndirea progresistă a intelectualilor vremii a influențat mersul evenimentelor, precum și asupra ecoului pe care evenimentele respective l-au găsit în literatura epocii. De altfel, unul dintre capitolele lucrării, cel mai extins, este intitulat «România și iluminismul» și este dedicat activității reprezentanților Școlii ardelenne, argumentelor aduse de aceștia pentru a demonstra originea latină a poporului și a limbii române. Pentru a fi și mai convingător, Keith Hitchins face incursiuni în istorie și istoria literaturii române, oprindu-se asupra lucrărilor cronicarilor moldoveni și munteni care tratează această problemă. Sînt, de asemenea, analizate cauzele care

au dus la izbucnirea revoluției de la 1848 în Transilvania, evenimentele ce au precedat-o, precum și urmările ei.

Fără a abuda în date statistice care să-i îngreuneze lectura, lucrarea profesorului Hitchins are un caracter riguros științific, asigurat de ampla documentare pe care a studiat-o, precum și de faptul că la elaborarea ei au contribuit indirect o serie de istorici români de prim rang, printre care acad. prof. Andrei Oțetea.

N. NICOARĂ

ULTIMII MOHICANI

Există în Anglia, în portul Dover, o societate care are următoarea deviză fundamentală: lumea trebuie convinsă că Pămîntul e plat ca... o plăcintă. De altfel și numele arată clar despre ce este vorba — «Societatea internațională a celor ce cred că Pămîntul este plat». Cei 80 de membri ai săi vor să se prezinte drept singurii incoruptibili consecvenți într-un ocean de necredincioși. În fața exploziei progresului tehnico-științific, a explorărilor spațiale și largirii cunoștințelor umane despre univers, ei nu reușesc decît să apară drept ultimii necredincioși care închid ochii în fața adevărilor evidente.

Hazliu și ilustrativ este următorul episod, petrecut în ziua cînd primii pămînteni călcau pe Lună, cînd zierele și televizoarele erau pline de imagini ale Terrei văzute din punctul de observație lunar. Solicitat de ziariști să-și spună părerea, secretarul societății, Samuel Shenton, a declarat că explorarea cosmosului nu reușește să zdruncine credința lor. «S-ar putea ca Luna să fie rotundă — spunea

Shenton — dar Pămîntul este plat». Întrebat în legătură cu fotografiile făcute din apropierea Lunii, care arată că Pămîntul e rotund, Shenton a pretins că ele sînt false, că ar «simula rotunjimea Pămîntului, înșelînd omenirea».

Există nenumărate alte domenii în care oameni ca Shenton refuză să accepte evidența, preferînd realității universului judecăților de care nu vor să se despartă. Există însă o dificultate pentru ei, subliniată tot de Shenton, care se plîngea ziaristilor că societatea sa îmbătrînește la propriu și la figurat, întrucît membrii săi înaintează tot mai mult în vîrstă și tinerii nu vin. «Pur și simplu — constata el — nu putem atrage tineri». De ce? «Pentru că — declară Shenton — profesorii de discipline științifice îi înșală din leagăn».

Noroc că oamenii asociației nu se pot apropia de leagănele noii generații. Cine știe cite lucruri plate ar mai apărea, în afara Pămîntului propriu-zis.

Nicolae LUPU

INDIA: DIVERGENȚELE ȘI IMPLICAȚIILE LOR

Scena politică indiană a înregistrat recent simptomele unei crize politice a cărei soluționare se întrevede cu oarecare dificultate. Această nouă situație a demarat cu ocazia întrunirii de la Bangalore, unde între membrii partidului de guvernămînt, Congresul Național Indian, s-au manifestat numeroase divergențe. Aceste fricțiuni s-au amplificat, avînd un ecou politic cu atît mai larg cu cît au fost dublate de demisiile unor personalități deținînd posturi deosebit de importante: este vorba de cele ale președintelui interimar V. Giri și vicepremierului Morarji Desai.

Aceste retrageri, în pofida tentativelor repetate de conciliere întreprinse de ministrul indian de interne M. Chavan, sînt apreciate ca o reacție a celor doi demisionari în fața încercărilor de reorganizare guvernamentală pe care caută să o efectueze primul ministru Indira Gandhi. Desai și-a declarat nemulțumirea față de faptul că din atribuțiile sale curente i-a fost retras portofoliul finanțelor, iar V. Giri și-a exprimat dezacordul față de desemnarea, la întrunirea de la Bangalore, a lui Sanjiva Reddy ca reprezentant al partidului Congresului Național Indian pentru viitoarele alegeri prezidențiale. Chiar dacă

Înțelepciune și principialitate

de Silviu BRUCAN

În aceste zile de intensă activizare politică din preajma Congresului al X-lea al partidului se impun cu o deosebită pregnanță succesele pe plan extern ale României socialiste, ecoul extraordinar pe care-l au în țară și în lume ideile-forță promovate cu energie și vigoare bărbătească de partid și guvern în domeniul relațiilor internaționale.

Iar sectorul politic extern nu este de loc secundar în zilele noastre. Nici-odată n-a apărut mai clar eroarea lui Jean-Jacques Rousseau când scria că ceea ce contează este doar politica internă, că dacă totul merge bine pe acest plan «guvernul poate să negocieze și să încheie orice tratate cu puteri străine»... Adevărul este că cele două laturi ale politicii — internă și externă — sunt indisolubil legate și nimeni nu mai susține astăzi că politica externă este o cantitate neglijabilă. Chiar dacă în fiecare țară mersul dezvoltării sociale este determinat în ultimă instanță de forțele interne, în lumea noastră de astăzi — lume a interdependentelor economice și tehnice, a interacțiunii multilaterale dintre națiuni și state, a mijloacelor de transport ultrarapide și a comunicațiilor instantanee, a armelor de distrugere care operează intercontinental — evoluția și rezultatul luptei sociale și politice în una sau alta dintre țări sunt influențate mai mult decât în orice epocă anterioară de raportul de forțe din lume, de starea relațiilor internaționale în ansamblu. «Există o legătură dialectică inseparabilă între activitatea internă și cea internațională a partidului nostru, între eforturile pentru edificarea socialismului în România și lupta sa pentru promovarea cauzei generale a socialismului, păcii și progresului social» — proclamă Tezele Congresului al X-lea.

Conștient de această realitate contemporană majoră și deprins de veacuri să privească lucid mediul extern, poporul român prețuiește în mod deosebit înțelepciunea, spiritul realist și clarvăzător care inspiră întreaga activitate a partidului pe plan internațional. Politica internaționalistă îndreptată spre dezvoltarea

prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, spre restabilirea unității mișcării comuniste internaționale și spre cimentarea solidarității cu toate forțele antiimperialiste se desfășoară simultan cu politica de dezvoltare a relațiilor cu toate țările indiferent de orinduirea lor social-politică, pe baza principiilor fundamentale — respectul independenței și suveranității naționale, neamsetec în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc. Este fapt incontestabil că în publicistica mondială numele României socialiste a ajuns să fie simbolic legat de afirmarea acestor principii. Explicația acestui fenomen, care — sintem convinși — va rămâne în istorie ca deschițător al unui întreg proces de clarificare și definire a noilor relații internaționale, trebuie căutată desigur și în veacurile mai vechi ale acestui popor, dar profilarea lui ca atare a căpătat temeuri solide în actul de la 23 August 1944, în ritmurile de creștere economică constantă, care în statisticile O.N.U. au situat România ca «una dintre țările cu economia cea mai dinamică», în poziția — curajoasă și la momentul ei unică — adoptată de partid în problema refacerii unității comuniste, în consecvența și fermitatea cu care partidul și statul nostru au afirmat și apărat principiile și normele de relații interstatale care își croiesc drum, încet dar sigur, pe arena internațională.

Este de aceea perfect legitimă mândria pe care o resimte cetățeanul României socialiste că țara sa și-a cucerit un prestigiu înalt, că inițiativele diplomatice și pozițiile adoptate de partid și guvern au un răsunet special în lume, că ele sunt urmărite și studiate atent în toate cancelariile. Inevitabil într-o lume atât de divizată și de contradictorie, ele sunt uneori greșit interpretate, publicitatea ce li se face nu este totdeauna motivată de cele mai bune intenții. Dar este de tăgăduit că vocea României socialiste răsună puternic și are un ecou deosebit în opinia publică internațională, performanță rară și destul de neobișnuită în categoria așa-numitelor țări mici și mijlocii.

divergențele dintre liderii partidului de guvernământ par să se centreze pe ideea că acest partid trebuie să-și impoartăze conducerea cu personaje noi și în stare să țină trena activității de stat și că în întreaga sa ierarhie trebuie să instaleze o disciplină severă (Desai a trebuit să predea portofoliul finanțelor ca urmare a refuzului său de a participa la reorganizarea bancară), actuala situație apărută pe scena politică indiană s-ar putea complica în viitorul apropiat. Ne referim la contextul politic mai general, al poziției partidului de guvernământ în ansamblul tuturor partidelor indiene, dintre care forțele de stînga sînt în majoritate în unele state, iar în altele se află în coaliție cu alte grupuri politice. Complicațiile survenite în interiorul partidului de guvernământ sînt de natură să pună partidul Congresul Național Indian în situația de a nu-și mai putea echilibra, cu aceeași relativă comoditate de pînă acum, politica de coaliție, precum și cea de strictă majoritate dintr-o serie de state.

Deocamdată, fostul președinte interimar pare hotărît să nu cedeze partida și deși trebuie să învingă două mari dificultăți — boicotul unei părți a partidului de guvernământ și «indiferența» manifestată față de el de către primul ministru — continuă să-și pregătească campania electorală. La 16 august, data alegerilor, Congresul Național Indian se va prezenta în fața alegătorilor cu un candidat susținut de Indira Gandhi (Reddy), cu un altul căzut în dizgrație, dar hotărît să lupte (Giri), în sfîrșit, cu poziția din interior a aripii de dreapta conduse de Desai, care a depus eforturi substanțiale ca proiectul de naționalizare bancară să nu intre în vigoare și să fie menținut pe mesele juristilor. Față de aceste tendințe de tergi-versare însă, forțele de stînga și democratice și-au exprimat dezacordul, cerînd ca hotărîrea primului ministru să fie pusă imediat în practică, iar naționalizarea să devină un fapt real.

Radu BUDEANU

„MUSUWARAH“ ÎN IRIANUL DE VEST

Începută la 14 iulie, consultarea electorală («Musuwarah») desfășurată pe teritoriul Irianului de vest și avînd drept scop menținerea sau nu în continuare a dependenței acestui teritoriu față de Indonezia urmează să se încheie în primele zile ale lunii august. Acest așa-numit «act al liberei alegeri» — organizat de autoritățile indoneziene în virtutea unui angajament luat în 1963, cînd fosta colonie olandeză a trecut sub controlul Indoneziei pe baza unui acord încheiat, sub auspiciile O.N.U., între Haga și Djakarta — a fost preconizat a dura trei săptămîni, pentru ca pronunțarea băștinașilor să se facă pe rînd în cele opt districte și ca la aceasta să poată participa reprezentanții ai autorităților indoneziene, un trimis special al O.N.U. și o serie de diplomați străini din Djakarta, invitați special de guvernul indonezian. În fapt n-a fost însă vorba de o consultare electorală în adevăratul înțeles al cuvîntului, ci de întruniri ale unor adunări consultative, un fel de colegiu electoral format în fiecare district din aproximativ 125 de persoane — șefi de triburi și conducători religioși, aleși de consiliile triburilor și, în cea mai mare parte, numiți de autoritățile indoneziene. Aceasta a constituit de altfel și obiecția principală adusă referendumului de către băștinași și îndeosebi de mișcarea «Papușii liberi» — constituită în 1967 și potrivnică rămîinerii Irianului de vest în componența statului indonezian — care a cerut aplicarea principiului «un om — un vot». Într-o serie de zone au avut loc chiar puternice demonstrații, soldate cu incidente între papuși și poliția indoneziană, a căror gravitate e ilustrată și de faptul că a fost necesară trimiterea a 500 parașuțiști indo-

nezieni. De altfel, agenția «France Presse», citînd surse informate, relatează că «situația în partea occidentală a Irianului de vest, îndeosebi în sectorul Piani, este foarte încordată». Mișcarea «Papușii liberi» a cerut înlăturarea controlului armatei asupra așa-numitului «act al liberei alegeri», iar conducătorii detașamentelor de guerrilă ale respectivei mișcări care acționează în zona occidentală au declarat că nu vor accepta nici o încetare a focului înaintea plecării necondiționale a tuturor forțelor militare indoneziene din Irianul de vest. La Djakarta s-a argumentat că datorită condițiilor locale — terenul foarte accidentat și lipsa unor mijloace de comunicație — este imposibilă aplicarea principiului «un om — un vot», iar în ceea ce privește fondul problemei — că în actualul stadiu de rămînire în urmă pe planul dezvoltării economice «iar fi cu neputință Irianului de vest să supraviețuiască în mod independent». Aceasta pare să fie — potrivit unor observatori străini — și părerea multor conducători locali «față de care autoritățile indoneziene au manifestat multă bunăvoință și a căror autoritate va juca un rol important în această consultare. Iată de ce, încă înaintea încheierii consultării pe întregul teritoriu și în pofida situației încordate din zona occidentală a Irianului de vest, în capitala indoneziană se scontează ca certă pronunțarea celor opt adunări consultative în favoarea rămîinerii acestui teritoriu în componența Indoneziei, rezultat ce urmează a fi anunțat de către președintele Suharto în cuvîntarea pe care o va rosti cu prilejul Zilei independenței Indoneziei.

I. CIOARĂ

SE APROPIE „MOMENTUL ADEVĂRULUI“

Democrația creștină chiliană se apropie cu pași rapizi de momentul unui bilanț: președintele Eduardo Frei urmează să cedeze, în septembrie 1970, scaunul prezidențial unui nou președinte, care nu va trebui să fie în mod obligatoriu tot un democrat-creștin, deși potențial există șanse. Cele aproximativ paisprezece luni rămase pînă la «momentul adevărului» vor concentra între limitele lor o activitate intensă, axată pe o selecție a priorităților celor mai stringente. Apropierea

toamnei viitoare, cu tot ceea ce implică ea pe planul vieții interne chiliene, a reprezentat o mobilizare generală de forțe, prilejuind totodată democrației creștine momente de criză pe care nu le-a depășit încă definitiv. Privită din această prismă, aprobarea unanimă de către partidul democrat-creștin a hotărîrii guvernului chilian de a naționaliza minele de cupru aparținînd companiei americane Ana-

(Continuare în pag. 44)

Printre manifestările revendicative ce au avut loc în ultima vreme în capitala britanică se înscriu greva și demonstrația mai multor mii de profesori, pentru o mai bună salarizare.

ARHIVĂ-FOTO

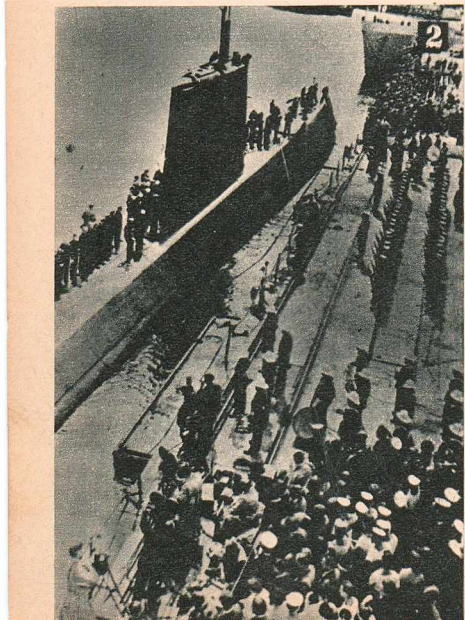
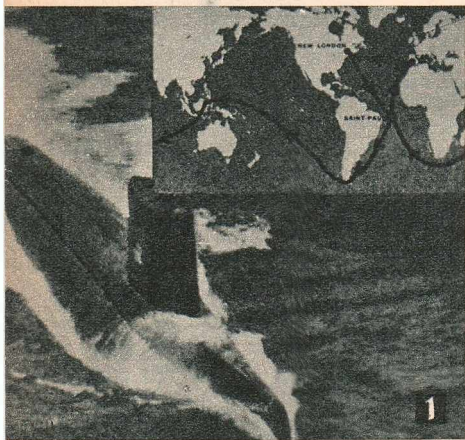
20 000 DE LEGHE SUB MĂRI

O leghe marină are 5 555 de metri, deci douăzeci de mii de leghe înseamnă 111 100 de km — mai mult de două ori și jumătate decât briul pământului. Distanța aceasta enormă a fost străbătută cu închipuirea de Jules Verne, în anul 1870, când a scris cartea «20 000 de leghe sub mări». De la închipuire și pînă la realitate au trecut nouăzeci de ani — în 1960 submarinul atomic american «Triton» reușind să facă ocolul lumii pe sub apele mărilor și ale oceanelor. Voiajul, însumînd 67 000 de km, a fost întreprins de Triton (7 700 de tone, 183 de oameni la bord) în 84 de zile (iunie-august 1960), cu numai două ieșiri la suprafață.

Înainte acestei premiere oceanice, un alt submarin, «Nautilus» (primul submarin atomic american), realizează o performanță mai uimitoare: trece, pe sub calota de gheață de la Polul Nord, din Atlantic în Pacific. Cursa totală a însumat peste 40 000 de km, dintre care 2 500 străbătuți numai sub gheață (în 96 de ore). Trecerea pe sub Polul Nord a fost marcată la data de 3 august 1958. Adîncimea apei în această parte a Oceanului Înghețat era de 4 500 de metri, iar grosimea gheții de 9 metri. Nemaipomenita excursie, la care au participat 116 oameni, a durat, numai în regiunea nordică, 11 zile (7 400 de km). «Nautilus» (3 180 de tone, 95 m lungime, costul — 55 000 000 de dolari) fusese lansat la 21 ianuarie 1954, și pînă să ajungă la cursa despre care este vorba navigase, pe sub apele globului, 120 000 de mile.

În fotografia 1: TRITON și harta drumului său în jurul lumii. Fotografia 2: NAUTILUS, la plecarea în primul drum.

Ion MUNTEANU

(Urmare din pag. 43)

conda este tocmai aceea dovadă de sprijin pe care s-a decis s-o aducă P.D.C. acțiunilor cabinetului Frei. Unanimitatea realizată pe acest plan — în pofida unor deosebiri de vederi în alte domenii între diferite aripi ale partidului — este explicabilă, știindu-se că exploatarea uriașelor rezerve naționale de cupru de către firme străine se afla de mult în discuție — rezolvarea acestei situații fiind preconizată prin lansarea cunoscutei formule: «chilenizarea cuprului».

Președintele Frei a făcut lungi turnee, oprindu-se și vorbind muncitorilor din minele de cupru de la Chiquicamata (cea mai mare exploatare cuprifera din lume) și Antofagasta. «Sintem proprietarii a 51 la sută din acțiunile minelor aparținînd firmei Anaconda. În trei ani va trebui să fim în stare a ne asigura toate cele 100 de procente» — a spus Eduardo Frei. Nu este vorba, în acest caz, de o naționalizare imediată, ca în Peru, ci de un act ce se va desăvîrși pe etape, într-o perioadă de trei ani. Asupra acestui punct nu există însă o unanimitate în interiorul partidului, exprimîndu-se multe cereri pentru o acțiune mai hotărîtă. Ministrul chilian al minelor, Alejandro Hales, a explicat în Parlament că formula adoptată de cabinetul Frei va permite, «pe calea unui proces pașnic, atingerea acelorași obiective ca în cazul unei exproprieri legislative».

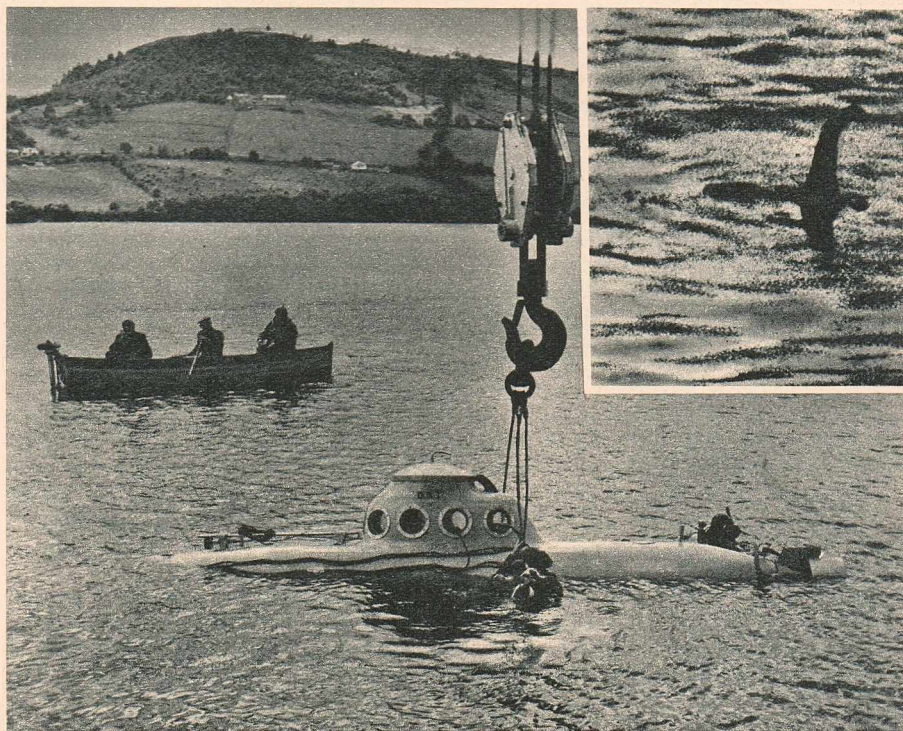
Guvernul își justifică tactica prin dificultățile administrării zăcămintelor naționalizate. Pe de altă parte, se încearcă o acțiune care să nu stîngherească în ansamblul ei politica de investiții străine.

Anca VOICAN

MISTERUL NESSIE

În apele plumburii ale lacului a fost instalat un sonar — perdea detectoare de sunete care semnaleză existența și mișcările oricărui corp solid. Un ochi electronic supraveghează permanent suprafața Loch Ness-ului. Un aparat fotografic agățat de un balon se declanșează din 20 în 20 de secunde. De opt ani, orice mișcare e urmărită prin binoculurile voluntarilor ce stau de pază cîte 10 ore în fiecare zi, pe soare, ger sau furtună, în șapte puncte fixe. De curînd, un submarin miniatural adus de dincolo de Atlantic îi răscolește adîncurile. Niciodată o expediție atît de serioasă — apreciază ziarele — nu s-a ocupat de fenomenul din lacul scoțian Ness, de problematicul monstru care ar trăi în apele sale. În Statele Unite a luat chiar ființă o organizație în bună regulă — «Loch Ness Investigation Bureau», ce coordonează toată această activitate.

Localnicii pretind, fiecare, să fi văzut monstrul cel puțin o dată. Din cele povestite de martorii oculari reiese că Nessie — așa l-au botezat scoțienii — măsoară

Submarinul galben se cufundă în apele Loch Ness-ului. În colțul din dreapta sus: faimoasa fotografie a monstrului, realizată în 1934. «Prea puțin convingătoare» — afirmă scepticii.

vreo 12 metri, are un cap mic, un gît lung, cocoșă și... ochi albaștri. S-ar putea spune că «monstrul blind», care n-a pricinuit niciodată nimănui vreun rău și care face azi parte din tezaurul de legende și povești cu fantome al Scoției, avînd o contribuție certă la farmecul romantic și atractivitatea turistică ale regiunii, e înconjurat de afecțiune și grijă. O lege, respectată și azi, îi protejează existența încă din 1938. Scoțienii nu sînt prea dornici ca misterul să fie risipit, ca cineva să fie în măsură să afirme într-o bună zi că Nessie e un animal din cutare sau cutare specie ori — cine știe — să dovedească negru pe alb că nu e decît un mit. De aceea nu sînt prea încințați de prezența echipei trimise de «Loch Ness Investigation Bureau», care răscolește lacul cu submarinul ei dotat cu reflectoare, camere de luat vederi și harpon, cu sonarul și ochiul electronic, urmărind cu orice preț să-l identifice pe Nessie, să afle dacă e șarpe sau pește supradimensionat, uriaș mamifer marin, urmaș întîrziat al pleiozaurului ori anomalie zoologică și, în ultimă instanță, să-l treacă în rîndul lucrurilor cunoscute și lipsite de mister ale acestei lumi.

«Loch Ness Investigation Bureau» și-a propus să elucideze enigma încă vara aceasta, promițînd chiar telespectatorilor

britanici imaginea monstrului înainte de sfîrșitul lunii august — bineînțeles dacă acest monstru există. Căci Nessie n-a putut fi niciodată capturat, n-a lăsat nici o urmă tangibilă a existenței sale, cu excepția unei fotografii neclare, argument folosit de scepticii ca să afirme că așa-zisele apariții, inclusiv cea surprinsă pe pelicula fotografică, s-ar datora unor fenomene specifice lacului scoțian, unor simple iluzii optice.

Cu toate că expediția de pe Loch Ness dispune de destule mijloace tehnico-științifice pentru a fi în măsură să-și ducă la bun sfîrșit opera de demitizare, monstrul s-a sustras pînă acum cu deplin succes tuturor cercetărilor. N-ar fi exclus ca apele tulburi ale Loch Ness-ului — cel mai adînc lac din Marea Britanie aproape 250 metri — să-și ascundă taina, învingînd toate mijloacele de investigație. În vara viitoare se va folosi în cazul acesta o armă în plus: un dispozitiv electronic care, instalat în fundul lacului, va produce unde sonore ce vor putea sili ființa, temătoare de zgomote — după cum s-ar fi constatat — să-și facă, în sfîrșit, o apariție indubitabilă la suprafață. De unde s-ar putea deduce că războiul împotriva monstrului nu se va sfîrși decît cu o certitudine.

Delia ȘTEFAN

CRONICA DE TREI SECADE

STUDII (I)

Aveam pașaportul în buzunar pentru San Diego. Biletele de avion. Biletele de tren. Biletele de trotinetă. O îngrozitoare indispoziție reumatică (combinată cu un guturai) m-a împiedicat să plec, ratînd primirea triumfală a primei femei care a traversat Pacificul, într-un Ketch, singură-singurică, singurică-cuc, mă rog, cît poate fi de singură o femeie, fie și pe ocean. Femeile nu pot fi singure. În cel mai rău caz, au gîndurile lor cu care pot popula soarele și luna, dar să nu complicăm — singurătatea d-nei Sharon Sites Adam e o problemă a d-lui Adam, soțul.

Pe mine m-ar fi interesat o unică problemă: care e modelul rochiei cusute de d-na Adam, pe ocean, în timpul călătoriei de la Yokohama în California? Cu pliuri sau nu? Evazată sau...? Cu decolteu sau fără...? Cu fronseuri? Pe

biais? Sau simplă-simpluță? Și ce culoare? Știu că sute de ziaristi se vor fi repezit să afle cum a trecut doamna prin cele 7 furtuni pacifice, anunțate domnului prin radio. Alte sute o vor fi chinuit cu întrebările legate de atacul rechinilor. Fleacuri, vorbe, n-am nici o încredere în ce declară eroii și mai ales eroinele despre rechini și furtuni. Femeile nu știu ce spun, femeile exagerează, mai ales cînd trec oceanul. Singura lor declarație valabilă, singurul lor adevăr este ultima rochie cusută. S-a studiat insuficient, s-au emis prea puține observații în ce privește legătura dintre fronseuri și rechini, decolteuri și cicloane, pliuri și singurătate. Aș fi putut aduce o contribuție esențială, aveam pașaportul pentru San Diego, dar afulisita asta de indispoziție reumatică...

STUDII (II)

Eșecul lui Thor Heyerdahl nu mă întristează — deși dînsul zice, ca orice artist, că n-a fost nici un eșec. El voia să aducă dovada că vechii egipteni treceau Atlanticul în bărci de papyrus. Eșecul lui dovedește — cel puțin pentru mine — că vechii egipteni nu puteau să treacă

Atlanticul în bărci de papyrus. E un eșec bun, necesar și progresist — așa cum ar fi fost și victoria sa. Fascinați de ideea că totul se poate, disprețuim nedrept și conformist demonstrațiile — fie ele și indirecte — în jurul a ceea ce nu se poate. Dar — în istoria omenirii — ceea ce nu se poate e, implicit, la fel de important ca ceea ce se poate. Cu ce drept ignorăm ceea ce nu se poate? Mai ales că ceea ce nu se poate e, implicit, la fel de imbucurător ca tot ceea ce se poate. Dar dracul ne pune că nu facem mai niciodată explicit, implicitul. Mie, eșecul lui Heyerdahl îmi dă un mare elan în muncă. Lucrez acum la mai multe demonstrații: un studiu prin care dovedesc că vechii polinezieni nu puteau juca baschet cu vechii greci; un studiu prin care arăt irefutabil că Regele Soare nu s-a gîndit niciodată să cucerească Polul Sud; pun la punct un exercițiu prin care stabilesc că, mai spre zilele noastre, un tanc nu poate țînti exact într-o albină, pe cînd o albină poate ameți curela unui tanc; de asemenea, am în proiect un robot care nu poate dansa twist cu o fată frumoasă și nici tango cu o femeie senzuală. Ca și Heyerdahl, vă voi ține la curent cu tot ce voi păți.

Radu COSAȘU

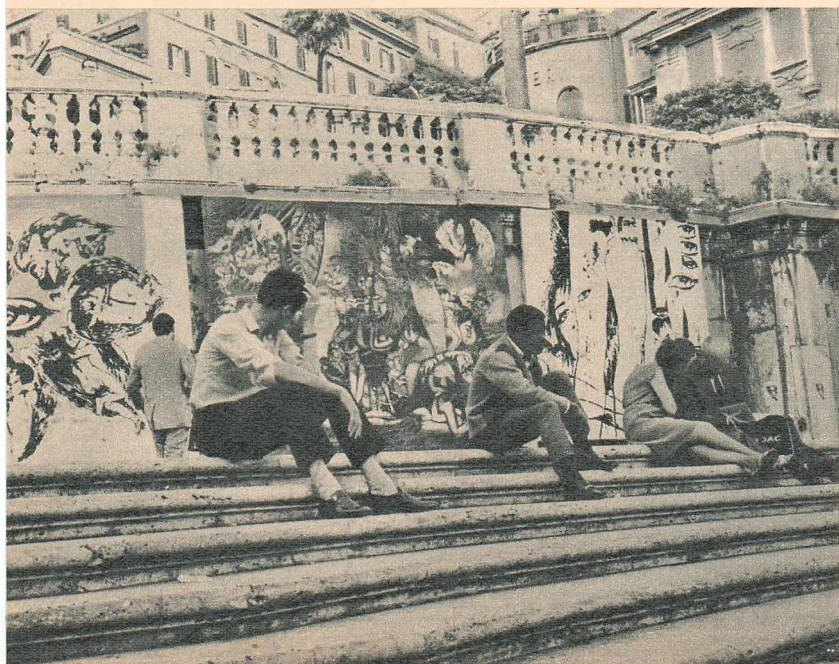
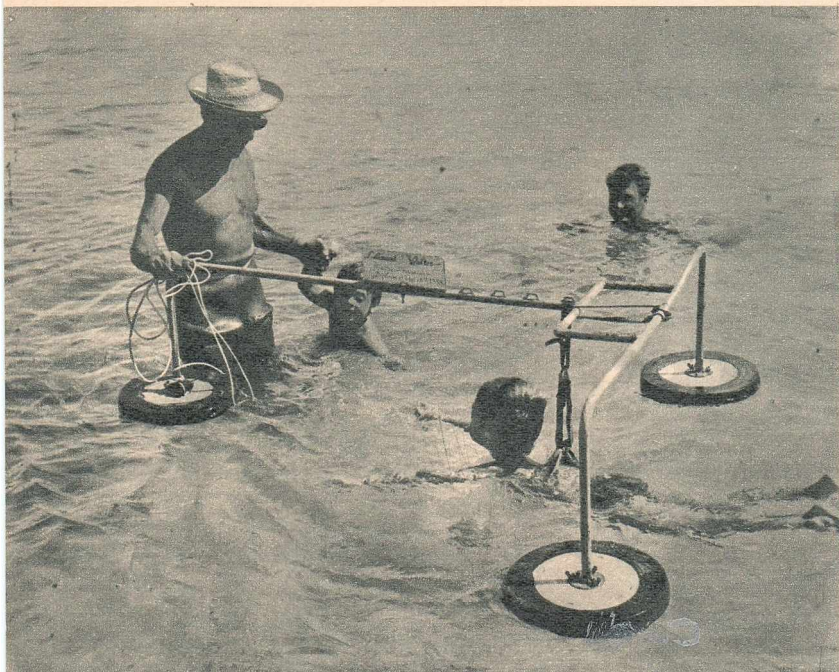
F*varietăți*

UN ICAR MODERN, DAR CAM PĂROS...

Spectacolul are loc aproape zilnic, spre marea delectare a publicului de toate vârstele, într-o grădină zoologică de pe litoralul Floridei. King Kong zboară. Zboară agățat de un zmeu și amerizează cu ajutorul schiurilor de apă. Sportiv multilateral și temerar, maimuțoiul ar vrea parcă să demonstreze că nu e doar un imitator al oamenilor, ci ar putea fi el însuși imitat.

CUM DEVII CAMPION DE ÎNOT?...

Walter Lilamond din Lyon, profesor diplomat de înot, a brevetat și pus la dispoziția amatorilor acest aparat, destinat celor dornici de a-și însuși măiestria înotului, în special celor de vîrstă fragedă. După cum lesne se poate observa, invenția este foarte puțin complicată. Ajung trei cauciucuri de automobil sau motocicletă, un cadru rigid de metal, și... pînă la titlul de campion nu mai rămîne decît un pas! Care trebuie totuși făcut!

FIRST MAN ON THE MOON

▲ POȘTA ARE GRIJI NOI...

Cu ce vom franca prima scrisoare spre și dinspre Lună? Acum, chestiunea nu se mai pune științifico-fantastic și nici măcar teoretic, ci — nemijlocit — practic. De altfel, a și fost rezolvată. Prima scrisoare spre și dinspre Lună va purta o marcă în valoare de 10 cenți, emisă într-un tiraj de 120 de milioane de exemplare. Frumos colorată în roșu, alb, albastru și cafeniu, noua marcă a poștei S.U.A., a cărei machetă v-o prezentăm alăturat, va fi pusă în vânzare în luna august.

▼ VERNISAJ ÎN PIAȚA SPANIEI

Pe treptele vestitului complex urbanistic roman Piața Spaniei au loc frecvente expoziții de pictură, grafică etc., ale unor artiști nu dintre cei mai puțin cunoscuți. În imaginea de față: expoziția unei pictorițe la modă — Anna Salvatore.

ORFEU

ÎNSUȘI

n-ar fi ezitat să ia lecții de saxofon și de acordeon dacă ar fi avut la dispoziție instrumentele produse de

Cooperativa de instrumente muzicale «TIMIȘ» din Timișoara

- Saxofonul *SOLIST*, mult solicitat și la export.
- Saxofonul *POPULAR*, căruia i s-au adus recent o serie de perfecționări.
- Acordeoare cu 12 bași și acordeoare cu registru cu 32, 40 și 48 de bași.

Cooperativa «TIMIȘ» produce și alte instrumente muzicale, precum:

- *TARAGOTURI* din lemn.
 - *MUZICUȚE* de gură din material plastic.
 - *MĂTURICI* pentru tobe jaz.
 - *TREPIEDE* nichelate pentru note muzicale.
- De asemenea, lărgindu-și profilul, cooperativa «TIMIȘ» mai produce:
- *POMPE CENTRIFUGALE* cu și fără motor.
 - *CANETE* simple și automate pentru industria textilă.
 - *BURDUFURI* speciale pentru industria de mașini.
 - *CĂRUCIOARE PENTRU COPII*, landouri și sport, cu scheletul și cutia landou pliabile.
 - *ACCESORII* metalice și din materiale plastice pentru *MAROCINĂRIE*, rame de poșete diferite modele, nasturi de celuloid pentru confectii.
 - *JUCĂRII*: acordeoare-jucării cu 8 bași, mai multe modele de numărătoare pentru copii, leagăne de ușa din lemn etc.

Produsele cooperativei meșteșugărești «TIMIȘ» se bucură de o unanimă apreciere, datorită perfecționării neconținute a calităților lor. În ultimul timp, aceste produse au cunoscut noi îmbunătățiri. Astfel, acordeoarele de 12, 32 și 48 de bași au fost prevăzute cu clape discant din material plastic, iar aspectul lor exterior a fost schimbat prin linia mai modernă a cutiilor discant și a bașilor. Un produs nou al cooperativei, beneficiind de la început de toate aceste calități, este acordeonul cu 40 de bași. De asemenea, au fost perfecționate pompele centrifugale de 1 țol cu motor, înlocuindu-se transmisia cu ajutorul curelei trapezoidale prin cuplarea directă a pompei la motorul electric.

Cereți la toate magazinele de specialitate produsele cooperativei meșteșugărești «TIMIȘ».

Prezentat de:

carte

● In Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut un masiv volum de Noi contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu de Augustin Z.N. Pop. Autorul, a cărui rivină documentaristică ne e binecunoscută, dă la iveală și comentează peste 170 de acte și documente, deosebit de prețioase și revelatoare pentru «biografia în amănunt» a Luceafărului poeziei românești.

● Tot la aceeași editură, în ciclul «Economisti contemporani», a apărut cartea ilustrului economist francez François Perroux: Tehnicile cantitative ale planificării. În «sumarele» rînduri ale cuvîntului său introductiv, Costin Murgescu ne prezintă edificator omul François Perroux și «luxurianta» sa operă. Ediția românească a lucrării recent apărute e prevăzută și cu o prefață a autorului.

● De la un timp bate un vînt prielnic pentru reaparitia și cunoașterea la justa și marea lui valoare a criticului Eugen Lovinescu. După cum se știe, I. Negoiescu ne-a dat, nu demult, o bine gîndită și organică selecție de «Texte critice» din opera părintelui Zburătorului, însoțită de un amplu și întru totul remarcabil studiu; Eugen Simion ne-a pregătit substanțiala surpriză a apariției, în zilele acestea, a primului volum de Scrieri din cele patru proiectate, serie care cuprinde o cuprinzătoare culegere din activitatea criticului, și, tot de curînd, se află în vitrinele librăriilor cartea E. Lovinescu, artistul de Ileana Vrancea (continuare ca modalitate și optică a lucrării E. Lovinescu, criticul literar, 1965), căreia, pe bună dreptate, putem să-i atribuim meritul de pionierat în deschiderea, cu lucidă dragoste, a re-integrării complexului fenomen lovinescian în circuitul actualității. Fie ca apropierea de scrisul lui E. Lovinescu să aducă în parcela criticii noastre actuale sporul de eleganță, probitate, devoțiune și claritate, enumerate fiind astfel doar cîteva dintre calitățile marelui înaintaș, ce ni se impun ca exemple.

● Noi cărți de poezie intrate în librării: Colind de primăvară de Violeta Zamfirescu, Viața și petrecerea de Marius Robescu, Singe albastru de Angela Marinescu, Cenușa verde de Mircea Vaida.

● Pentru zilele de vacanță, Editura științifică ne oferă: Oameni și reni de Farley Mowat (în românește de C. Papadopol-Calimah), Zanzabuku de Lewis Collow (în românește de Florin Ionescu), cărți a căror lectură e, în egală măsură, antrenantă și profitabilă.

● La Editura tineretului: Povestea vieții mele (ediție prescurtată de H.C.Andersen.) Traducere, cronologie și note de Teodora Popa-Mazilu.

cinema

● Tinerete fără bătrînețe. Pe firul basmului lui Ispirescu și al altor frumuseși ale literaturii noastre populare, regiunea Elisabeta Bostan închipuie o povestire cinematografică cu destin propriu. Filmul a fost distins la recentul Festival internațional cinematografic de la Moscova cu Premiul special al juriului în competiția filmelor pentru copii. Interpreți: Mihai Păldescu, Emanoil Petru, Carmen Stănescu, Mircea Breazu, Ana Szeles, Ion Tugearu, Nicolae Secă-

Ana Szeles

reanu, Nicolae Brancomir.

● Bun pentru serviciul auxiliar. Fețele nebănuite ale demnității și curajului, într-un film încărcat cu excesiv de multă duioșie și insistent apel la candoare. Regia — Vladimir Rogovoi, Efim Savel; interpreți — Viktor Perevalov, Mihail Pugovkin, Liubov Rumeanteva.

● Actori care trebuie văzuți: Nino Manfredi (Creola, ochii-ți ard ca flacăra), Richard Harris, Monica Vitti (Desertul rosu), Vlado Müller (Acuzatul, Crăciun cu Elisabeta), Ugo Tognazzi (O chestiune de onoare), James Mason (Străin în casă).

● Maurice Ronet, pentru care anul 1969 este cît se poate de fructuos, va fi interpretul noului film al lui Robert Enrico (Aventurierii): «Un anotimp de dragoste». Scenariul aparține soției lui Enrico. De asemeni, ea va fi și partenera lui Ronet.

● După 11 ani, Maria Schell și Jean Marais sînt din nou parteneri în filmul lui André Charpach, «Provocarea». Prima lor întîlnire pe ecran datează din timpul «Nopților albe», filmul lui Visconti.

● În Editura Meridiane, două micromonografii: Jean Gabin de Silvia Cincă și Luchino Visconti de Al. Racoviceanu. Remarcăm căldura cu care autoarea sus-aminată îl înconjură tot timpul pe marele Gabin și rigurozitatea interpretării universului viscontian de către Al. Racoviceanu.

disc

● Istoria muzicii universale (în exemple) poate fi considerată drept cea mai pasionantă apariție din ultimul timp din lumea discului de la noi. Realizată de compozitorul și eminentul muzicolog Zeno Vancea, folosind înregistrări exemplificatoare din colecția de discuri a U.N.E.S.C.O., ea vine să completeze un gol din discoteca melomanilor. Pomînd de la vechile cîntece ale popoarelor Asiei, de la cîntecul antic grecesc și de la cel gregorian, continuînd cu cîntecul bizantin și cu colindul românesc, cu cîntecele trubadurilor, pînă la începuturile muzicii vocale din Anglia, Franța și Italia, cele treizeci de fragmente înregistrate pe disc constituie cel mai palpabil document auditiv al vechimii unei arte cu deosebită putere de penetrație (EXE-0234).

● Recitalul organistului ceh prof. Jiri Reinberger este un nimerit prilej de-a putea aprecia arta majoră a unui interpret de renume. «Preludiul și fuga în do minor», «Ulturnile corale», «Preludiul și fuga în mi minor», «Preludiul coral» «Water unser im Himmelreich» îl atestă pe Jiri Reinberger, dato-

rită interpretării sale răscolitoare, ca pe un profund cunoscător al lui Johann Sebastian Bach (Supraphon — S.U.A.-10 489).

● Violonistul Emil Kamilarov, gingaș talmăcitor al tainelor viorii, interpretează cîteva piese de strălucitoare virtuozitate: «Sonata nr. 11» și «Capriccio nr. 1» de Niccolò Paganini, «Jota Navarra» de Pablo Sarasate, «Sonata pentru vioară solo nr. 6, op. 27» de Eugène Ysaye, «Poloneza în la major, op. 21» de Henrik Wieniawski și «Hora pe două parafraze bulgărești» de Pancio Vladigherov (Balkan-ton-0365).

muzică

● După cum am mai anunțat, Filarmonica de stat «George Enescu» își intrerupe vacanța pentru o seamă de manifestări artistice majore, prilejuate de evenimentele lui august. Pe primul plan, notăm concertul din 9 august de la Ateneu cu Simfonia a IX-a de Ludwig van Beethoven. Soliști (dintre care recunoaștem pe unii care și-au dobîndit un îndreptățit prestigiu în interpretarea capodoperei beethoveniene): Emilia Petrescu, Martha Kessler, Cornel Finăteanu, Constantin Dumitru. Dirijează, Mihai Brediceanu.

Mihai Brediceanu

plastică

● Ion Țințas — pictură. Autentica vocație a lui Ion Țințas este aceea de cronicar al pădurii. Pictorul maramureșean o evocă romantic, cu o plăcere secretă, pinzele sale fiind mai mult decît niște simple peisaje, ci mai degrabă cu-fundări hedonice în lumea vegetală, calmă și odihnitoare pe care o relevă în culorile ei eterne, fugace, ca să rețină în culoare argintul luminii topit în verdele și brunurile florei («Peisaj carpatic», «Pădure», «Crîng» etc). Florile sînt prinse în incremenirea lor, decorativ. Cele cîteva compoziții și portrete nu mai au aceeași vibrație interioară, ele limitîndu-se la descrierea unui moment sau a unei figuri (Galeriile de artă, Mihai Vodă nr. 2).

● Cele cîteva zeci de imagini ale artiștilor fotografi polonezi, care ne sînt prezentate de Galeriile de artă fotografică, reprezintă în mare parte o cronică cotidiană a vieții poloneze, dar și o plimbare prin peisajul rural sau urban al țării. Remarcabilă este preocuparea pentru autenticul instantaneului («Bi-vuac»: K. Iarochowicz: «Iansare la apă»: J. Uklejeroski etc.) și căutarea momentelor expresive (N. Lach-Lachovicz: «Maternitate») (str. Brezoianu nr. 23—25).

● 900 de autori expun circa 3 000 de lucrări în sălile din Bd. 1 Mai nr. 2. Această uriasă selecție reprezintă faza municipală a celci-

de-a V-a Bienale de artă plastică a artiștilor amatori și Expoziția națională de fotografie artistică.

teatru

Mariana Mihut

● 25 de flăcări se numesc spectacolul pregătit de Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra» pentru manifestările sărbătorești prilejuate de aniversarea unui sfert de veac de la eliberare. Actori frunțași ai teatrului vor recita versuri din creația folclorică, vor citi fragmente de proză și vor spune monoloage. Vor fi evocate pagini din opera lui Eminescu, Bălcescu, Delavrancea, Argezi, Labis. Selecția textelor și conducerea artistică a spectacolului sînt susținute de actorii Gh. Ghiulescu și Victoria Deianu.

● Pe 40 de metri lungime de undă, frescă dramatică a luptei revoluționare duse de comunisti în ilegalitate, aparține lui S. Macovei și e scrisă într-un ritm alert, desfășurînd tablouri ilustrative, dezvăluind situații caracteristice, luminînd psihologii. Dinu Cernescu a revăzut spectacolul într-o viziune adaptată spațiului amplu al noii scene a Teatrului Giulești, cu o distribuție substanțial revizuită. Spectacolul trăiește prin dramatism autentic, printr-o vibrație care adaugă valorii textului pe linia portretului individual. Dintre numeroasele roluri remarcabile cităm pe cele interpretate de: Mariana Mihut, Costel Gheorghiu, St. Mihăilescu-Brăila, Cornel Dumitru, Iulian Neculescu, Corado Negreanu, Sabin Făgărășanu, Ernest Maftai, S. Negrilă, I. Vilcu, Dan Tufaru. Scenografia: Sanda Mușatescu.

● Teatrul Național din București își deschide zilele acestea noua sa stagiune oferînd publicului o serie de reprezentații estivale în sala Comedia, dotată cu plafon descoperit. Cine ești tu?, Travesti, Idiotul, Becket și Castiliana sînt cîteva dintre titlurile acestei interesante inițiative.

televiziune

O dată cu continuarea ciclurilor de emisiuni închinat evenimentelor lunii august — rubricile «Monografii contemporane» și «Pe panoul de onoare al întrecerii», reportaje, dezbateri, emisiuni culturale, folclorice etc. — cele două programe TV ale acestei săptămîni dedică substanțiale ore de emisie desfășurării însuși a marelui eveniment din viața politică a țării — Congresul al X-lea al P.C.R., ale cărui lucrări încep la 6 august. Telespectatorii vor fi informați zilnic și operativ prin relatări, cronici, ediții speciale ale televiziunilor etc., despre lucrările Congresului. De asemenea, au fost incluse în programe o serie

de emisiuni culturale omagiale: de teatru, film, muzică, coregrafie, folclor.

DUMINICĂ 3 AUGUST. «Ciocîrlia», cu cîteva dintre soliștii care și-au legat numele de prestigiosul ansamblu: Angela Moldovan, Maria Ciobanu, Ion Cristoreanu, Marin Chiser ș.a., ne oferă o jumătate de oră de autentic cîntec și dans popular românesc (19.00) ● În ciclul Zilele dramaturgiei românești — cunoscuta comedie satirică a lui Al. Mirodan «Șeful sectorului suflate» (20.25) ● Pe programul II putem vedea (sau revedea) filmul lui Virgil Calotescu «Subteranul» (20.25).

LUNI 4 AUGUST. Emisiunea cu titlul evocator Convorbiri literare a invitat pe Aurel Baranga, Radu Popescu, Nicolae Ciobanu la o discuție, cu un caracter oarecum de sinteză, pe tema «Realitatea socialistă — izvor nesecat de inspirație pentru scriitori». În aceeași emisie, Al. Balaci se va referi la «Cartea românească în librării și bibliotecile lumii» (22.45).

MARTI 5 AUGUST. «Setea», filmul lui Mircea Drăgan după cunoscutul roman al lui Titus Popovici, din nou pe micul ecran (20.00).

MIERCURI 6 AUGUST. Te cînt partid — corul RTV (dirijor Aurel Grigoras) prezintă un program de cîntec patriotic de Radu Paladi, Gh. Dumitrescu, Ion Chirescu, Mircea Neagu (19.00) ● O trecere în revistă a succeselor coregrafiei românești peste hotare cu participarea cîtorva dintre cei mai autorizați exponenți ai ei: Magdalena Popa, Ileana Iliescu, Alexa Mezincescu, Valentina Masini, Sergiu Ștefănișchi, Amatto Checiulescu, Marinela Ștefănescu și alții (21.15).

JOI 7 AUGUST. Operetă românească: arii din cîteva cunoscute lucrări ale genului, de Filaret Barbu, Gherase Dendrino, Nicolae Chirculescu, Ion Hartulary-Darclée, Aurel Giroveanu (23.00).

VINERI 8 AUGUST. «Sanjuro», filmul unui mare cîneast contemporan — japonezul Akira Kurosawa (20.00) ● Tirziu în noaptea — reîntîlnire cu cîteva melodii marca «Mamaia 1969» (23.10).

SÎMBĂȚĂ 9 AUGUST. Iarasi Louis de Funès? Iarasi! În «Oscar» unde apare alături de Claude Riche și Agathe Natanson (17.55) ● Recitalul de simfăntă seară ne este oferit de trei tineri interpreți români, laureați ai unor recente manifestări muzicale de prestigiu de peste hotare: violonista Silvia Marcovici și basii Mihai Panghe și Lucian Mariescu (20.25).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON pentru concursul Pronosport nr. 31, etapa din 3 august 1969

I. Lemnarul Odorhei-Metrom	1
II. Colorom-Tractorul	x
III. Unirea Cristur-Oltul Sf. Gh.	1
IV. Victoria Călan-Metalul Hd.	2
V. A.S. Cugir-Aurul	x
VI. Minerul Ghelard-Mureșul Deva	1
VII. Gaz metan-Metalul Copșa	1
VIII. C.S.M. Sibiu-A.S.A.Sibiu	1
IX. Petrolul Pl.-Chemie Leipzig	1
X. Constructorul B.M.-Someșul S.M.	1
XI. Minerul B.M.-Topitorul B.M.	1
XII. «U» Craiova-Sao Paulo	x
XIII. Avîntul Reghin-Soda	1

ÎNTR-O AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ

Folosiți buna dispoziție a unei reuniuni pentru câteva instantanee fotografice reușite.

Cu filmul negativ ORWOCOLOR-NC 16 sînteți la înălțime în astfel de situații, deoarece acesta vă permite fotografieri la lumină diurnă și artificială, fără filtru. Vă rămîne să alegeți între diapozitive în culori vii sau fotografii cu glanz, color sau alb/negru.

Un avantaj pentru toți participanții la reuniune. Fiecare participant are posibilitatea să obțină o fotografie pentru albumul său.

ORWO — marcă brevetată și înregistrată în 130 de țări.

Filmele ORWO sînt produse de calitate superioară ale industriei fotochimice din Republica Democrată Germană.

**OR
WO**
film

VEB FILMFABRIK WOLFEN • REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

PUBLICITATE